

Основна школа „Бранко Радичевић“ Мелница

Школски програм за осми разред: 2022-2026. године

Предмет: Српски језик и књижевност

Разред: VIII

ФОНД ЧАСОВА	недељно	4
	годишње	136
ЦИЉ	<p>Циљеви учења предмета <i>Српски језик и књижевност</i> јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.</p>	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
КЊИЖЕВНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> – чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности	<p>Л Е К Т И Р А</p> <p>ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” /	Програм наставе и учења Српског језика и књижевности чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа: Књижевност – 52 часа, Језик – 50 часова и Језичка култура – 34 часа.

	<p>књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;</p> <p>– повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда;</p> <p>– издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације;</p> <p>– уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање;</p> <p>– повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом;</p> <p>– одреди временски оквир у којем је писац стварао;</p> <p>– разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;</p> <p>– препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа;</p> <p>– учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;</p>	<p>„Опомена”</p> <p>5. Момчило Настасијевић: „Труба”</p> <p>6. Иван В. Лалић: „Ветар”</p> <p>7. Марина Цветајева: „Месечев сјај”</p> <p>ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ</p> <p>1. Бранко Радичевић: <i>Ђачки растанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”)</p> <p>2. Народна епско-лирска песма: <i>Женидба Милића Барјактара</i></p> <p>ЕПИКА</p> <p>1. Вук Стефановић Караџић: <i>О народним певачима</i></p> <p>2. Вук Стефановић Караџић: <i>Житије Ајдук Вељка Петровића</i> (одломак)</p> <p>3. Доситеј Обрадовић: <i>Живот и прикљученија</i> (одломак)</p> <p>4. Прота Матеја Ненадовић: <i>Мемоари</i> (одломак)</p> <p>5. Петар Петровић Његош: <i>Горски</i></p>	<p>Укупан фонд часова, на годишњем нивоу, износи 136 часова. Све три области програма наставе и учења се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Предвиђени часови у оквиру области Језичка култура у одређеном обиму изједначени су са часовима утврђивања садржаја из подобласти Књижевност, што доприноси преливању и функционалном повезивању наставног градива.</p> <p>Програм наставе и учења Српског језика и књижевности заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета. На крају осмог разреда исходи досегнути у разредима од</p>
--	---	--	---

		<p><i>вијенац</i> (одломак „Бадње вече”)</p> <p>6. Симо Матавуљ: „Пилипенда”</p> <p>7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити”</p> <p>8. Милош Црњански: <i>Сеобе</i> (одломак) / <i>Роман о Лондону</i> („Пролеће је стигло у Лондон”)</p> <p>9. Бранимир Тосић: <i>Покошено поље</i> (одломак из прве књиге „Читава једна младост”)</p> <p>10. Дино Буцати: „Колумбар”</p> <p>11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: <i>Роман као држава</i> (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”)</p> <p>ДРАМА</p>	<p>петог до осмог здружују се у стандарде, дефинисане у различитим областима предмета, на три нивоа ученичких постигнућа.</p> <p>КЊИЖЕВНОСТ</p> <p>Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – лирика, епика, драма, лирско-епска дела и обogaћена избором нефикционалних, научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део лектире састоји се, углавном, од дела која припадају канонском корпусу дела националне и светске књижевности и обogaћен је актуелним делима. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту.</p> <p>Уз текстове које је потребно обрадити на часу дат је и списак домаће лектире. Циљ домаће лектире је формирање, развијање или</p>
--	--	--	---

		<p>1. Данило Киш: <i>Ноћ и магла</i></p> <p>2. Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i> (одломак)</p> <p>3. Жан Батист Поклен Молијер: <i>Грађанин племић</i> (одломак)</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <p>1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима”</p> <p>2. Милутин Миланковић: <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак)</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p>1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против хахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...)</p> <p>2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор)</p> <p>3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа:</p>	<p>неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати у слободно време, чиме се подстиче развијање континуиране навике читања.</p> <p>Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода.</p> <p>Избор дела је усклађен са могућностима, потребама и интересовањима конкретног ђачког колектива. Разлике у укупној уметничкој и информативној вредности појединих текстова утичу на одговарајућа методичка решења (прилагођавање читања врсти текста, опсег тумачења текста у зависности од сложености његове структуре, повезивање и груписање са одговарајућим садржајима из других предметних подручја – граматике, правописа и језичке културе и сл.).</p> <p>Текстови из допунског дела</p>
--	--	--	---

		<p>„Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...)</p> <p>4. Иво Андрић: <i>Деца</i> („Деца”, „Књига” и „Панорама”)</p> <p>5. Бранислав Нушић: <i>Сумњиво лице</i></p> <p>6. Клод Кампањ: Збогом мојих петнаест година</p> <p>7. Давид Албахари, <i>Мамац</i></p> <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ</p> <p>1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови”</p> <p>2. Вук Стефановић Караџић: <i>Српски рјечник</i> (избор, нпр. „Отмица”...);</p> <p>3. Растко Петровић: <i>Африка</i> (одломци)</p> <p>4. Милорад Павић: <i>Хазарски речник</i>, одреднице о Ћирилу и</p>	<p>програма треба да служе и при обради наставних јединица из граматике, као и за обраду и утврђивање садржаја из језичке културе. Дела која неће обрађивати наставник треба да препоручи ученицима за читање у слободно време.</p> <p>Исти текст може се повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или тону приповедања, у склопу пројектне наставе, која се базира на исходима, а не на садржајима учења.</p> <p>Предложени обавезни, књижевни, научнопопуларни и информативни текстови и садржај обавезне домаће лектире, као и примери из допунског избора, приликом осмишљавања годишњег плана рада, а потом и при обликовању оријентационих, месечних планова рада тематски се повезују. Поред тога, успостављена је и уравнотежена дистрибуција наставних јединица везаних</p>
--	--	--	--

		<p>Методију (одломци)</p> <p>5. Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо пева</i></p> <p>6. Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i></p> <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Стилска средства: анафора и епифора, апострофа.</p> <p>Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска).</p> <p>Епско-лирске врсте: поема, балада.</p> <p>Драмски спев.</p> <p>Мемоари. Биографија.</p>	<p>за све области предмета, функционално повезати садржаје из језика и књижевности (где год је то могуће) и остављено је довољно часова за утврђивање и систематизацију градива.</p> <p>Са списка допунског избора изабра на су она дела која ће, уз обавезни део лектире, чинити тематско-мотивске целине.</p> <p>Функционално повезивање наставних јединица:</p> <p>– Први српски устанак: народне епске песме новијих времена, Вук Караџић: <i>Ајдук Вељко Петровић</i>, Прота Матија Ненадовић: <i>Мемоари</i>.</p> <p>– Доживљај рата: трагичка слика ратних разарања – лични, национални, историјски поглед и промишљање, Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити“, Милош Црњански: <i>Сеобе</i>, Бранимир Ћосић: <i>Покошено поље</i>, Клод Кампањ: <i>Збогом мојих петнаест година</i>, Давид</p>	
<p>ЈЕЗИК</p>	<p>Грамати а</p>	<p>– објасни настанак и развој српског књижевног језика;</p> <p>– разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа;</p> <p>– сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;</p> <p>– именује дијалекте српског језика;</p> <p>– разуме постојеће језичке прилике</p>	<p>Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба.</p> <p>Старословенски језик и писма (глаголица и ћирилица).</p> <p>Развој српског књижевног језика: српскословенски,</p>	<p>слика ратних разарања – лични, национални, историјски поглед и промишљање, Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити“, Милош Црњански: <i>Сеобе</i>, Бранимир Ћосић: <i>Покошено поље</i>, Клод Кампањ: <i>Збогом мојих петнаест година</i>, Давид</p>

		<p>у Србији;</p> <p>– издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;</p> <p>– користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;</p>	<p>рускословенски, славеносрпски језик.</p> <p>Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа.</p> <p>Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци).</p> <p>Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика.</p> <p>Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки).</p> <p>Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци).</p> <p>Језик – основне особине говорног и писаног језика.</p> <p>Грађење речи:</p> <p>– основни модели: извођење, слагање, префиксација;</p> <p>– просте речи и творенице (изведенице, сложенице,</p>	<p>Албахари: <i>Мамац</i>.</p> <p>-О Другом светском рату: Данило Киш: <i>Ноћ и магла</i>, Хилда Дајч: <i>Писма</i>, Клод Кампањ: <i>Збогом мојих петнаест година</i>; Давид Албахари: <i>Мамац</i>, Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо пева</i></p> <p>– Родољубива тематика: Бранко Радичевић: <i>Ђачки растанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”), Ђура Јакшић: „Отаџбина“, Ј. Јовановић Змај: „Светли гробови“, Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i>, Момчило Настасијевић: „Труба”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”.</p> <p>– Социјална тематика: Симо Матавуљ: „Пилипенда”, Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити“, Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i>, Оскар Давичо: <i>Србија</i>, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Гроздана Олујић: <i>Гласам за</i></p>
--	--	---	---	---

			<p>префиксалне творенице);</p> <p>– састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс.</p> <p>Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе.</p> <p>Фонетика: подела гласова и гласовне промене.</p> <p>Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије.</p> <p>Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.</p>	<p><i>љубав</i> (различити социјални слојеви у социјализму).</p> <p>– Мотив изгнанства, напуштања завичаја: Милош Црњански <i>Сеобе</i>, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Давид Албахари: <i>Мамац</i>.</p> <p>– Упознавање са знаменитим личностима српске историје кроз биографска, аутобиографска дела или биографски слој у тексту: Вук Стефановић Караџић: <i>О народним певачима</i>, Вук Стефановић Караџић: <i>Житије Ајдук Вељка Петровића</i> (одломак), Доситеј Обрадовић: <i>Живот и прикљученија</i> (одломак), Милорад Павић: <i>Хазарски речник</i>, одреднице о Тирилу и Методију (одломци).</p>
	Правопис	<p>– доследно примени правописну норму;</p>	<p>Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену.</p> <p>Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме).</p> <p>Генитивни знак.</p> <p>Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.</p>	<p>– Приближавање специфичности српских обичаја и традиције: обичајне народне лирске песме; Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима”, Вук</p>

	Ортоепија	– примени основна правила о распореду акцената;	Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).	Стефановић Карацић: <i>Српски рјечник</i> (избор), П. П. Његош: <i>Горски вијенац</i> (одломак „Бадње
--	------------------	---	--	---

<p style="text-align: center;">ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и лексеме; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту. 	<p>Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе.</p> <p>Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина).</p> <p>Лексикологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. <p>Пропагандни текстови</p>	<p>вече”).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Проблеми одрастања, специфичности прелазног доба из детињства у адолесценцију: Иво Андрић: <i>Деца</i>, Клод Кампањ: <i>Збогом мојих 15 година</i>, Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i> – Породични односи – топлина, сета и трагично проживљавање: Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити“, Иво Андрић: „Панорама“, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће“, Иван В. Лалић: „Ветар“, Давид Албахари: <i>Мамац</i>, Данило Киш: <i>Ноћ и магла</i>, Милош Црњански: <i>Роман о Лондону</i>, Џон Селинџер: <i>Ловац у житу</i>, Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i>. – Љубавна тематика: љубавне народне лирске песме; Ј. Јовановић Змај: <i>Булићи</i>, Десанка Максимовић: „Пролетња песма” или „Опомена”, Марина Цветајева: „Месечев сјај”, Васко Попа: „Очију
---	---	--	--

		<p>(рекламе и слично).</p> <p>Расправа и есеј на задату тему.</p> <p>Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.).</p> <p>Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара.</p> <p>Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама.</p> <p>Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање.</p>	<p>твојих да није”, Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови“.</p> <p>– Мисаона тематика, трагање за смислом постојања; о пролазности или вечности: Јован Јовановић Змај: „Светли гробови”, Петар Петровић Његош: <i>Горски вијенац</i> (одломак „Бадње вече”), Иван В. Лалић: „Ветар”.</p> <p>– Промишљање идеје и поступка уметничког и књижевног стваралаштва; улога и важност књижевности: Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић (есеј из књиге <i>Роман као држава</i>), Војислав Карановић: „О читању поезије”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”.</p> <p>– Преиспитивање судбинског одређења људског живота и повезивање са архетипским слојем нашег постојања: народна епско-лирска</p>
--	--	---	--

		<p>Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема.</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу.</p> <p>Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту</p>	<p>песма: <i>Женидба Милића Барјактара</i>, Иван В. Лалић: „Ветар”, Дино Буцати: „Колумбар”.</p> <p>– Елементи комике и хумора кроз које провејавају сатирични тонови и тужна или трагична слика живота: Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i>, Молијер: <i>Грађанин племић</i> (одломак), Бранислав Нушић: <i>Сумњиво лице</i>, Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо пева</i>, Бранко Радичевић: <i>Бачки растанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”).</p> <p>– Различити облици путописног наратива кроз које је могуће упознати ученике са културолошким, историјским, научно-биографским специфичностима које произилазе из ове прозе: Милутин Миланковић: <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак), Растко Петровић: <i>Африка</i> (одломци)</p> <p>Текстови: Доситеј</p>
--	--	--	---

Обрадовић: *Живот и прикљученија* (одломак), Милорад Павић: *Хазарски речник*, одреднице о Тирилу и Методију (одломци) могу се користити и у настави језика, у лекцијама које су везане за историју српског језика.

Током обраде књижевних дела, као и у оквиру говорних и писмених вежби, настојаће се да ученици буду у стању да начине различите врсте карактеризације ликова: откривају што више особина, осећања и душевних стања књижевних ликова (према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким), да изражавају своје ставове о њиховим поступцима и да покушају да их сагледају из различитих перспектива.

Обрада књижевног дела треба да буде проткана решавањем *проблемских питања* која су подстакнута текстом и уметничким доживљавањем. Многи

текстови, а поготову одломци из дела, у наставном поступку захтевају умесну *локализацију*, често и вишеструку. Ситуирање текста у временске, просторне и друштвено-историјске оквире, као и обавештења о битним садржајима који претходе одломку – све су то услови без којих се у бројним случајевима текст не може интензивно доживети и правилно схватити.

При обради текста примењиваће се у већој мери јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта. У складу са исходима, ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова, с посебном пажњом на заузимање различитих позиција у односу на текст и

уважавање индивидуалног
разумевања смисла
књижевног текста. Ученике у
овом узрасту треба
подстицати да актуелизују
свет књижевног дела,
односно да га доведу у везу
са сопственим искуством,
размишљањима и светом у
којем живе.

У наставној интерпретацији
књижевноуметничког дела
обједињавајући и синтетички
чиниоци су: уметнички
доживљаји, текстовне
целине, битни структурни
елементи (тема, мотиви,
песничке слике, фабула,
односно сиже, књижевни
ликови, смисао и значење
текста, мотивациони
попуци, композиција),
форме приповедања (облици
излагања), језичко-стилски
попуци и литерарни
(књижевноуметнички)
проблеми.

Књижевнотеоријске појмове
ученици ће упознавати уз
обраду одговарајућих
текстова и помоћу осврта на
претходно читалачко

искуство. У програму нису наведени сви појмови и врсте књижевних дела предвиђени за усвајање у претходним разредима, али се очекује ће се наставник наклонити на стечено знање ученика, обновити га и продубити на примерима, сходно старијем узрасту. Обнављање и повезивање књижевних термина и појмова обрађиваних у претходним разредима са новим делима која се обрађују у овом разреду је обавезно.

У осмом разреду извршиће се целовита систематизације градива у оквиру класификовања књижевних родова и врста усмене и ауторске књижевности. Посебну пажњу ваља поклонити лирско-епским врстама, балади и поеми, (које се у овом разреду први пут именују), као и књижевнонаучним врстама: аутобиографији, биографији, дневнику, мемоарима и путопису.

Систематизација савладаних

књижевних термина захтева обраду и обнављање једног истог књижевног појма на више начина: после препознавања и уочавања његове функције у тексту; сагледавање истог појма/термина у различитим контекстима, што доприноси поузданом усвајању и дуготрајном памћењу наученог, а послужиће и као одлична подлога за даљи рад у средњој школи.

Посебна пажња приликом систематизовања наставног градива из старијих разреда основне школе поклања се интеграционим чиниоцима наставне интерпретације, а то су: тематско-мотивски слој дела, идејни слој текста, структура (композиција) дела, карактеризација ликова, облици казивања (форме приповедања) и језичко-стилски слој дела. Кад је реч о лирици, систематизују се и знања о версификацији. Језичкостилским изражајним средствима прилази се с доживљајног становишта; полази се од изазваних

уметничких утисака и естетичке сугестије, па се потом истражује језичко-стилска условљеност и њене посебности.

Уз помоћ Дневника читања, вођеног у старијим разредима основне школе, ученици се подсећају књижевних дела, која су прочитали од петог до осмог разреда, и њихових аутора. Из основне школе пожељно је да понесу стечена знања о знаменитим писцима и њиховим делима (предвиђеним програмима наставе и учења), као и основне информације из живота писаца и податке везане за различите типове локализовања књижевноуметничких текстова.

Поред корелације међу текстовима, неопходно је да наставник успостави вертикалну корелацију.

Хоризонталну корелацију наставник успоставља, пре свега, са наставом историје, ликовне културе, музичке

културе, верске наставе и грађанског васпитања.

Исходи везани за наставну област Књижевност засновани су на читању. Кроз читање и тумачење књижевних дела ученик развија читалачке компетенције које подразумевају не само истраживачко посматрање и стицање знања о књижевности, већ подстичу и развијају емоционално и фантазијско уживљавање, имагинацију, естетско доживљавање, богате асоцијативне моћи, уметнички сензибилитет, критичко мишљење и изграђују морално просуђивање. Разни облици читања су основни предуслов да ученици у настави стичу сазнања и да се успешно уводе у свет књижевног дела. Осим доживљајног читања ученике треба усмеравати на истраживачко читање (читање према истраживачким задацима, читање из различитих перспектива и сл.) и

оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела, увиде елементе од којих је дело сачињено и разумеју њихову улогу у изградњи света дела.

Ученици у настави користе треба да користе електронски додатак уз уџбеник, уколико за то постоји могућност у школи.

Како су Стандарди ученичких постигнућа, дефинисани за крај другог циклуса обавезног образовања, диференцирани по нивоима (основни, средњи и напредни), на крају осмог разреда важно је самерити успех појединаца, али и одељења у целини, спрам нивоа ученичких постигнућа.

ЈЕЗИК

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и

граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању.

Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у претходним разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.

Грамматика

Основни програмски захтев у настави грамматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодной прилици могу се знања из грамматике

ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. На овај начин код ученика се и развија свест о важности културе говора, која је неопходна за свакодневни живот као део опште културе, а не само као део наставног програма.

Настава граматике у осмом разреду започиње градивом из историје језика. Ученике треба упознати са тим ко су били Словени, где је, према научним сазнањима, била њихова постојбина. Такође, потребно је дати неколико основних информација о њиховом заједничком прајезику, из кога су се издвојиле три групе

словенских језика. Део који се односи на сеобе Словена, стварање словенских језика, и улогу Ћирила и Методија треба повезати са наставом историје (подсетити ученике на градиво из 6. разреда, пре свега на лекције „Мисија Ћирила и Методија” и „Рана писменост и култура јужних Словена”). Почетак писмености код Срба треба везати за старословенски језик и два писма, глагољицу и ћирилицу (с тим у вези треба поменути спис „О писменима” Црнорисца Храбра). Даљи развој српског књижевног језика треба објаснити етапно, преко српкословенског, рускословенског и славеносрпског, све до појаве народног језика. У оквиру теме *Књижевни језик код Срба од Вука до данас*, ученици треба да стекну основна знања о почецима стандардизације српског књижевног језика и правописа у првој половини XIX века. Треба поменути најпре реформу ћирилице

Саве Мркаља, а потом Вукову реформу језика, писма и правописа. Ово градиво треба функционално повезати са наставом књижевности (дела Вука Караџића, Бранка Радичевића и Петра Петровића Његоша и 1847. година). Потом ученике треба упутити на развој српског књижевног језика у другој половини XIX века и у XX веку, само у основним цртама.

Ученике треба упознати са основним језичким групама у Европи и то функционално повезати са наставом страних језика (нпр. указати на то да француски припада романској групи, руски словенској, а енглески и немачки германској групи језика). Важно је дати као примере поједине речи на основу којих ће ученици уочити језичке сличности, односно разлике. Потом словенске језике поделити на три групе и навести који језици припадају којој групи. На тај начин нагласити место српског језика у породици

словенских језика.

О дијалектима српског језика ученици треба да стекну основна знања: како су распоређени, како се називају (екавски – призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански и ијекавски – зетско-рашки и источнохерцеговачки) и по којим се типичним особинама разликују.

Нарочито је важно нагласити да су и екавски и ијекавски књижевни изговори српског језика (указати на ијекавски изговор писаца као што су, нпр. Његош, Ћопић, Караџић). Такође је важно нагласити да постоји народни језик (као скуп дијалеката) и књижевни језик, који има своју одређену норму и мора се учити и неговати. Ученицима треба објаснити шта је службена употреба језика и писма према Уставу Србије: српски језик као службени језик и ћирилица као службено писмо, док се латиница јавља као

алтернативно писмо. Такође, треба нагласити да у Србији живе и припадници других народа, којима су поред српског језика и писма у службеној употреби и њихови језици и писма (Мађари, Албанци, Словаци, Румуни, Бугари, Македонци, Бошњаци, Роми и др.).

У оквиру теме *Језик – основне особине говорног и писаног језика* потребно је у основним цртама указати на сличности и разлике говорног и писаног језика: говорни језик има неке вредности које тешко могу да се пренесу писаним путем (нпр. акценат, интонација, интензитет, гест, мимика и сл.), док писани језик има неке карактеристике које нема усмени (врста слова: велика и мала слова и сл.). Усмени и писани језик разликују се и по брзини преношења поруке (три пута брже говоримо него што пишемо).

Област грађење речи треба повезати са знањима из

морфологије. Треба јасно направити разлику између морфологије и творбе речи, пошто се у морфологији јављају само различити облици једне исте речи (додавање граматичких морфема на граматичку основу), док се у творби речи додавањем творбених морфема добија нова реч. Треба указати на три основна модела грађења речи – извођење, слагање и префиксацију. Примери треба да буду добро одабрани и неспорно да представљају дати тип творбе. Према творбеном критеријуму све речи треба поделити на просте и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице). У оквиру твореница ученици треба да уоче корен, творбену основу, префикс, суфикс, спојни вокал. На тај начин груписати и породице речи. Творбу речи треба повезати и са знањима из фонетике и указати на гласовне промене које се бележе на споју

префикса/суфикса и творбене основе.

Са ученицима треба радити систематизацију градива које је научено у претходним разредима. Неопходно је да се по граматичким нивоима обнове и повежу знања, и то логички и критеријално, тако што ће усвајати правила и начине функционисања граматичког система. На конкретним примерима реченица најбоље је обновити знања из морфологије (врсте речи, граматичке категорије) и синтаксе (реченични чланови, типови реченица и сл.). Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у претходним разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у

повезивању новог градива са постојећим знањима.

Правопис

Садржаје из правописа неопходно је повезивати са одговарајућим примерима и на часовима граматике и на часовима књижевности.

Треба на једноставан начин указати на адаптацију (прилагођавање) имена из страних језика и њихову промену. Питање спојеног и одвојеног писања обрадити на једноставним, уобичајеним примерима и предочити могућност тројаког писања (сложенице, полусложенице, синтагме).

Употребу генитивног знака треба повезати са дужином, која се у говору чује, а у писању бележи овим знаком. Такође, треба објаснити разлику у бележењу црте и цртице, указујући на правила употребе једног, односно другог знака.

Ортоепија

Ортоепске вежбе не треба реализовати као посебне

наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике, али и на темама из књижевности.

На овом нивоу ученици треба да уоче разлику између краткосилазног и краткоузлазног акцента. Такође, потребно је систематизовати знања о распореду акцената и неакцентованих дужина на једноставним примерима.

Уколико за то постоје могућности, наставник би требало да пушта снимке правилног изговора и указује на разлике у изговору. Ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор, а у местима где се одступа од акценатске норме, да разликују стандардни акценат од свога акцента, тј. од дијалекатске акцентуације.

**ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА
(УСМЕНО И ПИСМЕНО
ИЗРАЖАВАЊЕ)**

Област *Језичка*

култура програмски је конституисана као посебно подручје, али је неопходно да се повезује са другим двема областима: са књижевношћу и са језиком. Језичка култура обухвата усмено и писмено изражавање и једнаку пажњу би требало посветити и једном и другом начину изражавања. Крајњи циљ наставе језичке културе односи се на то да ученици буду оспособљени за успостављање квалитетне и сврсисходне комуникације.

У осмом разреду наставља се са разматрањем специфичности функционалних стилова. Са ученицима треба поновити функционалне стилове који су обрађени у седмом разреду:

књижевноуметнички и новинарски, а потом их упознати са одликама административног, научног и разговорног стила.

Карактеристике административног стила – стандардизација и унификација – требало би да

буду предочене, између осталог, кроз подстицање ученика да напишу нпр. молбу, жалбу, радну биографију или да попуне одређене обрасце. Такође, уз административни стил би требало издвојити негативне карактеристике бирократског језика и показати их на примерима. Објективно сагледавање стварности и заснованост на појмовном мишљењу научног стила требало би ученицима представити кроз корелацију са другим наставним предметима, а посебно би им требало указати на употребу и значење термина, односно на терминолошку лексику. Чињеница да одређена језичка конструкција не мора увек представљати огрешење о језичку и стилску норму, уколико се не намеће као једини начин изражавања, можда би се ученицима најбоље могла објаснити уз разговорни стил и његове одлике.

Циљ обраде свих пет функционалних стилова не

би требало да буде репродукција и утискивање функционаностилистичких знања у свест ученика, већ стицање активног знања које се може применити у свакодневној комуникацији. Ученици би требало да буду оспособљени да објасне сличности и разлике између функционалних стилова, да препознају и образложе њихове елементе у адекватно одабраним текстовима, развијајући разумевање њихових особености и идући ка закључивању о њиховој природи. Притом, значајно је да ученици активно учествују у откривању и увиђању карактеристика функционалних стилова српског језика.

Један од најважнијих програмских захтева језичке културе јесте богаћење речника ученика. Стога је изузетно значајно на систематичан начин приступити обради тема које се односе на лексички систем српског језика. Није нужно да се сваки лексички однос

до детаља објасни ученицима, али је важно увек имати на уму сложеност и вишедимензионалност одређене лексичке појаве о којој се говори, како би се проблем или део проблема представио ученицима у складу са њиховим узрастом и могућностима.

Теме из лексикологије на овом узрасту требало би да обухвате, најпре, указивање на разлику између *речи* и *лексема*. Један од приступа овој тематици могао би бити да се *реч* анализира као јединица морфологије, творбе, синтаксе и лексикологије.

Разматрајући метафору и метонимију као лексичке механизме, требало би, између осталог, указати на дистинкцију између поетске метафоре/метонимије и лексичке (језичке) метафоре/метонимије и истаћи њихов значај за остваривање вишезначности (полисемије). Обрада овог

градива требало би да се заснива на бројним примерима који би помогли ученицима да боље разумеју и да употребљавају метафору и метонимију у спонтаној комуникацији, што би допринело обогаћивању њихове језичке продукције и унапређивању њихове комуникативне компетенције. Примере би требало преузети из књижевноуметничких дела која се обрађују током наставе књижевности, али и из других функционалних стилова (нпр. научног, разговорног, публицистичког стила).

Садржински односи међу лексемама (синонимија, антонимија и хомонимија) требало би да буду изучавани не само на најтипичнијим случајевима, који се заснивају на значењу лексеме независно од контекста, већ је неопходно узети у обзир семантичку позицију лексеме у стварној језичкој употреби. Лексеми би требало приступити као вишезначној,

а не моносемантичкој јединици и требало би скретати пажњу ученицима како на примарно значење лексеме, тако и на њена секундарна значења. Требало би указати на поделу на праве и неправе синониме, односно антониме са становишта полисемантичке структуре лексеме и подстаћи ученике да дискутују о стилском ефекту употребе синонима, антонима и хомонима.

Наставну јединицу која се односи на застареле речи и неологизме пожељно би било функционално повезати са наставом језика и књижевности. Такође, ученицима би требало предочити да се речи нашег језика остварују у врло различитим приликама, односно да се лексика везује за одређене сфере употребе и одређене функционалне стилове.

Имајући у виду да је веома значајно не само знати одговор на различита

питања, већ и знати где се одговор може пронаћи, важно је указати ученицима, пре свега, на речнике и правопис српског језика, као и на лексиконе и енциклопедије. Требало би подстицати ученике, на пример, да сами пронађу у речнику одговор о значењу одређене речи и њеној употреби и да о томе обавесте своје другове на часу. Када год је могуће, требало би завршити или започети час језичке културе подацима из одговарајућих језичких приручника, енциклопедија и сл.

У оквиру наставне јединице о пропагандним текстовима (рекламама и слично) потребно је истаћи да се са овом врстом текстова ученици најчешће срећу у свакодневном животу. Посебно је важно нагласити да ови текстови, између осталог, имају манипулативну природу и своје законитости, као и да је њихова сврха попуштање, тј. пристанак примаоца поруке

на нешто. Такође би требало оспособити ученике да препознају њихов пропагандни карактер. Пожељно је да ова врста текстова буде повезана са одговарајућим темама из функционалне стилистике.

О расправи и есеју ученицима треба нагласити да су то текстови који се разликују од приповедања и описивања по томе што се заснивају на изношењу мишљења, ставова, чињеница и тврдњи. Требало би им објаснити да је расправа увек посвећена одређеном питању, да на њеном почетку стоји извесна сумња или дилема између два мишљења, док је на крају њихово разрешење, као и да аутор расправе тежи да снагом доказа и аргумената дође до истине и да потенцијалног саговорника (читаоца) убеди у исправност свог мишљења. Такође, потребно је истаћи да есеј представља текст у коме се излажу лични утисци и погледи на одређено питање из уметности, науке или

живота. Ученицима би требало предочити сврху писања расправе и есеја и уз чешћа вежбања помоћи им да постепено и систематично усвоје правилности ова два облика изражавања, да унапређују критичко мишљење и да изграде и језички прецизно обликују своје ставове о појединим темама. Погодно би било подстицати ученике да пре писања расправе или есеја направе подсетник у коме би ученик требало да одговори на кључна питања. Поред тога, ову наставну јединицу би требало повезати са наставом књижевности, као и са другим предметима, имајући у виду теме за писање расправе или есеја.

Приступ подстицању ученика да напишу приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.) требало би да буде функционалан. Притом, требало би им појаснити да је нужно у приказу изостави препричавање, да је потребно изнети основне елементе

дела, као и да је неопходно дати критички суд о делу.

Да би говорна вежба у потпуности остварила своју улогу у настави језичке културе, неопходно је да буде прецизно испланирана, ваљано припремљена и детаљно организована. На овом узрасту функционалне могу бити следеће говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара.

Правописне вежбе представљају најбољи начин да се правописна правила науче, провере, као и да се уочени недостаци отклоне. Најбоље је примењивати и просте и сложене правописне вежбе које су погодне за савлађивање како само једног правописног правила из једне правописне области, тако и више правописних правила из неколико правописних области.

Адекватне могу бити следеће правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама.

Врсте језичких вежби потребно је одабрати према интересовањима ученика или у контексту наставног садржаја. То могу бити: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; проналажење и исправљање грешака у тексту и слично.

Применом лексичко-семантичких вежби код ученика се ствара навика да промишљају и траже адекватан језички израз за оно што желе да искажу (у

зависности од комуникативне ситуације) и повећава се фонд таквих израза у њиховом речнику. Погодне могу бити следеће лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема.

У сваком полугодишту раде се по два писмена задатка (укупно четири годишње). У оквиру припреме за писмене вежбе и писмене задатке могу се користити неке од следећих вежби: сажимање текста; паралелно препричавање и анализа текста; успостављање нарушеног редоследа (хронолошког, смисаоног) у текстовима; претварање линеарног у нелинеарни текст и обрнуто; маркирање/подвлачење текстова; састављање питања

			<p>на основу текста; писање рада на основу неколико задатих цитата; писање текстова/реченица применом различитих функционалних стилова; преобликовање текста према постављеним захтевима.</p> <p><u>Примена ИКТ-а у настави:</u> коришћење дигиталних алата у настави, хардвера, софтвера, ЛМС система за управљање учењем, педагошких аспеката употребе дигиталне технологије у настави и учењу...</p>
--	--	--	---

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАД А	УТВРЂ .	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	ЈЕЗИК	10	2	7	3	4	4	4	4	5		14	29	/	43
2.	КЊИЖЕВНОСТ	6	9	4	10	7	8	7	7	6		46	18	/	64
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	2	6	2	5	3	0	7	0	4		4	25	/	29

CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)

CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*

CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*

ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*

CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима

CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи

CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела

CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)

CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)

CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)

CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам

CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)

CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)

CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)

CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК ученик/ученица:

СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)

СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика

СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина

СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)*

СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*

КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)

СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог

СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)

СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*
СЈ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)

СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове

СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи

СЈ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

СЈ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста

CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)

CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици

CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

CJ.2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам

CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава

CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)

CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове

CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)

CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог,

дијалог CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)

СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст

СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту

СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст

СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу

СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста

СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима

СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму

СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким

категоријама СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива

СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад наставника обухвата планирање, остваривање и праћење и вредновање. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Наставник укључује ученике у наставни процес, оцењује и саветује ученике како да поспеше процес учења.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Слуша, разговара, дискутује, излаже, предлаже, објашњава, закључује, тумачи, интерпретира, ради индивидуалну, у групи или пару, изражава своје утиске о одређеној теми, уобличава и изражава запажања и мишљења, повезује раније стечена знања са новим, повезује градиво српског језика и књижевности са градивом других предмета и стварним животом, глуми, рецитије, црта, пише, чита (истраживачки, са оловком у руци, у себи, гласно...), самостално се служи литературом, проналази податке на интернету, помаже друговима.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Формативно мерење подразумева прикупљање података о ученичким постигнућима, при чему се најчешће примењују следеће технике: реализација практичних задатака, посматрање и бележење ученикових активности током наставе, непосредна комуникација између ученика и наставника, регистар за сваког ученика (мапа напредовања) итд. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Упућивање на додатне садржаје са интернета, других издавача, додатни рад наставника са учеником, помоћ слабијим ученицима, учествовање на конкурсима, такмичењима из језика, књижевности и рецитовања.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Свако дете има право на образовање и мора му се пружити шанса да постигне и одржи прихватљив ниво учења који омогућује друштвену укљученост, напредовање, осамостаљивање и самопоштовање. Ученицима са оваквим потребама биће омогућено да активно буду укључени у процес основног образовања, радиће се на савладавању садржаја у складу са могућностима и потребама ученика, биће израђен индивидуални програм за сваког ученика у коме ће бити узети у обзир области које ученик треба да савлада. У прављењу оваквог програма биће укључени поред наставника српског језика и други наставници, тим за инклузивно образовање, други ученици, родитељи и сви који могу допринети да резултати буду што ефикаснији.

Прилагођавање наставних садржаја српског језика и књижевности ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад организује се за ученике који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области српског језика и књижевности, пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат. Додатни рад се организује у току целе школске године са по једним часом недељно. Заснован је на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања из овог предмета. Организује се као индивидуализован рад (са појединим ученицима) или као групни и тада су групе флексибилне (могу се мењати). Ученици се самостално опредељују за додатни рад из српског језика. Наставник прати и евидентира развој и напредовање ученика, а заступљене су теме из књижевности, језичке културе и граматике, опет према афинитетима ђака.

Циљеви:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе.

Задаци:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

У зависности од потребе обнављања градива из петог, шестог и седмог разреда, као и степена усвојености појединих лекција, доћи ће до измене у реализацији часова додатне наставе.

Градиво 5. разреда

Градиво 6. разреда

Градиво 7. разреда

Градиво 8. разреда

ДОПУНСКА НАСТАВА

Ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу, програмом допунске наставе помоћи ће се усвајање једноставнијих и мање захтевних садржаја из српског језика, како би у потпуности развили своје способности.

Циљеви:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја српског језика и књижевности ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Задаци:

- уочавање ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених садржаја из српског језика и књижевности,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Сама реализација зависи од потребе за допунским усвајањем појединих наставних јединица.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Циљеви учења предмета *Српски језик и књижевност* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Задаци:

Главна карактеристика наставе усмерене на достизање исхода је учење у школи током којег наставник треба да обезбеди услове у којима ће ученик учити:

смислено:

повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота;

повезивањем онога што учи са оним што је већ учио из српског језика и књижевности и других предмета;

проблемски:

самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација;

постављањем релевантних питања себи и другима;

развијање плана решавања задатог проблема;

дивергентно:

предлагањем нових решења;

смишљањем нових примера;

повезивањем садржаја у нове целине;

критички:

поређењем важности појединих чињеница и података;

смишљањем аргумената;

предвиђањем последица;

кооперативно:

кроз рад и сарадњу са ученицима и наставником, кроз дискусију и размену мишљења користећи све расположиве изворе знања.

Припремна настава из српског језика и књижевности реализоваће се једном недељно од септембра и обухвата обнављање градива петог, шестог, седмог и осмог разреда.

Предмет: Енглески језик

Разред: VIII

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури израђивањем стратегија учења страног језика оспособи за основнуписану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе; – тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима; – у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства; 	<p><i>How are you/have you been/are you doing? I'm/I've been/I'm doing fine, and you? It's been long time. / Long time no see! Yes, it's been a while.</i></p> <p><i>I was born and raised/brought up in Kruševac, a town in Serbia. Where did you grow up? I live in a nuclear/an immediate family. Who do you live with?</i></p> <p><i>We live in a suburb/in the suburbs/on the outskirts of the town. We share the house</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).</p>

with another family. We've lived there since I was born. What part of town do you live in?

I've got a twin/half/step brother. Have you got any siblings? The man over there is Alex's and my stepdad.

Is Luka your relative? Yes, he's my second cousin. / He's my close/distant relative. / No, we're not related. He's just a friend of mine. What country was he born in? What/Which school did he go to? Have you got any family in an English speaking country?

Is your step brother the same age as you? No, he's twice/half as old as me. He doesn't go to school, he goes to kindergarten.

The boy in the photo is our schoolmate/teammate/roommate and our mutual friend. He's my namesake. Our name is pronounced... , but it is spelled.... My mum's the only person who calls me by my first name, and it usually means I'm in trouble! Do your friends call you by your

first name or your nickname?

Dunja's my soulmate; we are inseperable.

Who's your role model? My dad's my main role model, I have always looked up to/admired him. Who has been the most important and most influential person in your life?

Mark Twain was a pen name of the American writer whose real name was Samuel Clemens. What other names did Samuel Clemens write under?

What was Agatha Christie famous for? She was famous for her detective stories.

What films did Daniel Radcliffe play in? He played the title character in the Harry Potter film series.

It's been nice meeting you/talking to you.

Have a good life!

Farewell, my friends!

The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи,

		<p>стања и збивања у садашњости</p> <p><i>The Past Simple Tense</i> и <i>The Past Continuous Tense</i> за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости</p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају</p> <p>Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why/How...</i></p> <p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>)</p> <p>Саксонски и нормански генитив</p> <p><i>Twice/three times.../half as (adjective) as</i></p> <p>Префикси <i>over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и</p>	
--	--	---	--

		<p>надимци; родбина, породични односи и родбинске везе; важније личности из света књижевности, музике, филма и спорта.</p>	
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње,</p>	<p>My aunt's an average looking young woman. She's in her early/middle/late 20s.</p> <p>My uncle has grown a beard/moustache; now he looks twice as old as her.</p> <p>My parents are middle-aged. My mum's a bit overweight, but my dad's really skinny/underweight.</p> <p>My grandparents are elderly, but still young at heart/in spirit. How adventurous are your family?</p> <p>My sister doesn't look anything like me. Who do you look like in your family?/Who do you resemble most? I resemble my mother, while my brother looks more like my father.</p> <p>I was oversensitive about my looks/to criticism as a child.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава, места из искуственог света и фикционалног спектра.</p>

	стања и збивања;	<p>What were you like as a child?</p> <p>What did the man look like? He looked/seemed/appeared annoyed. He also sounded strange/upset. How interesting!</p> <p>Jason was wearing a hoodie and sports trousers/pants at the party. Sophia was wearing a circular/semicircular/rectangular/triangular/heart-shaped pendant made of silver/gold.</p> <p>This steak is undercooked/overcooked. It tastes/smells horrible! What does your steak taste/smell like?</p> <p><i>Novi Sad is a major city in Serbia. What's its high/main street?</i></p> <p><i>New York City is nicknamed the Big Apple. Has your city/town got a nickname? By what name was your hometown previously known?</i></p> <p><i>The 50 stars on the American flag represent the 50 states, while the 13 stripes represent the thirteen British colonies that declared independence</i></p>	
--	------------------	--	--

from Great Britain and became the first states in the U.S. The UK flag is called the Union Jack, or Union Flag.

The Serbian coat of arms consists of two main national symbols: a white double-headed eagle and a shield with a cross.

Statehood Day is a national holiday in Serbia. It's celebrated on 15th February to commemorate the outbreak of the First Serbian Uprising against Ottoman rule in 1804. On the same day in 1835, during the rule of Miloš Obrenović, the first modern Serbian constitution was adopted, known as Sretenje Constitution.

Armistice Day is celebrated in memory of the day when the armistice was signed between the Allies of World War I and Germany on the 11th of November, 1918.

Saint Sava is considered the patron saint of education and all the schools in Serbia. He's also the patron saint of our school.

Professor Moriarty is Sherlock Holmes's mortal enemy.

My sister loves video games with immortal characters – so-called immortality games.

The series was voted the best teenage series of all times.

My score is twice as good/bad as yours.

Dragana ran half as fast as Relja.

You can't compare these two things - that's mixing apples and oranges!

It's water under the bridge!

The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости

The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и радњи које су почеле у прошлости и још увек трају

The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи,

		<p>стања и збивања у прошлости</p> <p><i>Stative verbs (look, seem, appear, sound, taste, smell...)</i></p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>)</p> <p>Питања са <i>Who...look like, What...look/taste/smell like, How (adjective)...</i></p> <p>Префикси <i>over-, under-, un-, in-, im-, ir-, il-, dis-...</i></p> <p><i>Twice/three times... as (adjective/adverb) as</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике, национална обележја и сл.); метафоричка употреба језика/идиоми.</p>	
--	--	--	--

<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>		<p><i>There aren't enough computers for everybody; why don't we take turns to work on them? Fine, let's do that!</i></p> <p><i>Let's go out for ice cream - my treat this time! Well, I'm trying to cut down on sweets, how/what about having some fruit salad instead? Why don't we split the bill?</i></p> <p><i>Let's start over, shall we? What do you mean? Can/Could you share a link to an example?</i></p> <p><i>Shall I ask him to join us? I think he would love that! He'd better not be late this time!</i></p> <p><i>Shall we meet at my place? Okay, what time?</i></p> <p><i>Is this time next week ok with you? That sounds good to me./That would be great!</i></p> <p><i>Would you like/Do you want me to help you with your English assignment? No thank you, I can manage.</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге и савете; усмено и писано договарање у вези са предлозима и учешћем у заједничким активностима; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се договарају заједничке активности; прихватање/ одбијање предлога и савета, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости, и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образлагање спремности за прихватање предлога и савета, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл).</p>

	<p>– разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања и реагује на њих;</p> <p>– саопшти краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања;</p>	<p><i>You should/ought to/had better leave or you'll miss your bus. Thank you but don't worry, I'll hurry up now.</i></p> <p><i>You shouldn't/had better not stick your nose in other people's business. It's impolite!</i></p> <p><i>Pets shouldn't be abandoned by their owners. It's irresponsible!</i></p> <p><i>The doctor advised me to have regular meals and a balanced diet in order to stay healthy. She also recommended taking up a sport instead of dieting.</i></p> <p><i>My parents told me not to put off doing things I have to do, because I could regret later.</i></p> <p><i>If I were you I would stop being late for school. You might get expelled.</i></p> <p><i>What would you do if you were in my place/shoes?</i></p> <p><i>Let's not split hairs about it!</i></p> <p><i>Should/Ought to/Had better за давање савета</i></p> <p>Изрази: <i>How/What about...? Why don't we...? Would you</i></p>	
--	---	---	--

		<p><i>like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</i></p> <p><i>Stative verbs (think, mean, sound...)</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање предлога и вероватноће - <i>can/could/may/might...</i></p> <p>Пасивни облик модалних глагола</p> <p>Заповедни начин</p> <p><i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>Индиректни предлози и савети</p> <p>Први и други кондиционал</p> <p>Негативни префикси <i>in-, im-, ir-, il-...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на њих; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>	
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ,</p>		<p><i>Can/Could/May I retake the listening text? I've misheard some questions.</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења,</p>

ЗАХТЕВА,
ОБАВЕШТЕЊА,
ИЗВИЊЕЊА,
ЧЕСТИТАЊА И
ЗАХВАЛНОСТИ

Can/Could/Will you rewrite the essay? You've misspelled/misspelt some words.

Excuse me teacher, can you draw/pull/close the curtains? Ok, you put the light on. Can you now draw/pull/open them? Ok, let's have some sunlight in!

Could/Would you come to my place tonight if you had time? Your place, sixish!

Please don't tattle on me to my mother/teacher. / Don't be such a tattletale!

Promise not to tell anyone! I promise!

Stop showing off! Nobody likes a show-off!

Stop arguing, will you? Can I tell my side if you let me talk?

Stop beating around the bush and tell me what the problem is!

She told me to stop making fuss about nothing!

My mum asked/warned us to stop giggling.

The head teacher promised to

упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу; изражавање извињења и захвалности.

	<p>– разуме и на прикладан начин одговори на честитку, захвалност и извињење;</p> <p>– упути честитку, захвалност и извињење користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p>	<p><i>look into the matter.</i></p> <p><i>I'm sorry I overslept/overreacted. It's ok, make sure you don't do that again!</i></p> <p><i>Sorry to disturb/interrupt!</i></p> <p><i>Sorry, it wasn't on purpose. I'm truly sorry.</i></p> <p><i>Thanks for letting me stay/for waiting for me!</i></p> <p><i>Thank you, you've been very kind.</i></p> <p><i>Many thanks in advance! I (really) appreciate that/your help.</i></p> <p><i>Tell your parents I said thank you. Say hi for me!</i></p> <p><i>Pretty please!</i></p> <p><i>Happy anniversary!</i></p> <p><i>Better luck next time! Fingers crossed!</i></p> <p><i>Congrats on your exams!</i></p> <p>Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may/will</i></p> <p>Заповедни начин</p> <p>Први и други кондиционал</p>	
--	---	--	--

		<p>Индиректне наредбе и молбе</p> <p><i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>Префикси <i>over-, mis-, over-, re...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>	
		<p>РАЗУМЕВАЊЕ, ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ УПУТСТАВА</p> <p><i>Choose a person in the classroom, but keep the name secret. Note down as much information about the person as you can. What shall we do next? Take turns to ask questions, and try to guess your partner's person!</i></p> <p><i>Find out about an eco-project in your country. Produce a leaflet explaining where it is and what happens there.</i></p> <p><i>What can I use this application for?</i></p> <p><i>Click on the photos if you</i></p>	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање и тражење упутстава.</p>

want to find out more.

If you want to make an appointment/need further information call our office at 555-333.

I think I've been overcharged for my mobile phone bill. What shall/should I do first? Dial these numbers to speak to customer service...

Read the exercise in silence/silently.

Time's up! Put down your pens and hand in your tests.

Sit tight! Sit up straight! Straighten your back! Behave yourself!

Turn sideways! Why/What for? Move over to make room for some more students.

Look me in the eye! Speak when spoken to! Don't speak/talk out of turn! Speak your mind!

Don't blame me, it's not my fault!

Don't wait for me! I might be long!

Don't peek! It's none of your

		<p><i>business!</i></p> <p><i>Don't touch the stove until it gets cool.</i></p> <p><i>Hold this for me!</i></p> <p><i>He told me to hold on to his arm.</i></p> <p><i>Tell me who the book belongs to.</i></p> <p><i>The P.E. teacher told/instructed us to pass the ball to each other/one another.</i></p> <p><i>Mind your step!</i></p> <p><i>Beware of the dog!</i></p> <p><i>Caution: wet floor!</i></p> <p><i>Danger: strong current!</i></p> <p><i>Don't limit your challenges – challenge your limits!</i></p> <p><i>Let go of bad memories and be happy!</i></p> <p>Заповедни начин</p> <p>Модални глаголи <i>shall/should</i> за тражење упутстава</p> <p>Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>might/may/cou</i></p>	
--	--	---	--

		<p><i>ld</i></p> <p>Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима</p> <p>Први и други кондиционал</p> <p>Индиректне наредбе и молбе</p> <p>Префикси <i>over-, un-, im-, ir-, il-...</i></p>	
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>		<p><i>It's getting dark/late/cold/hotter...</i></p> <p><i>She's getting hungry/tired/better/worse...</i></p> <p><i>The weather is getting worse by the minute.</i></p> <p><i>What's bothering/puzzling you? I can't solve this problem.</i></p> <p><i>Who are you doing that for? I'm doing this for my classmate Milica.</i></p> <p><i>Where's Jacob? He's at a sleepover. / He's sleeping/spending the night at a friend's. He often sleeps over at Filip's house. How often do you sleep over at</i></p>	<p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.</p>

	<p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и</p>	<p><i>your friends' place?</i></p> <p><i>Who does the new teacher remind you of? He reminds me of my Australian uncle.</i></p> <p><i>This reminds me, have you applied for the competition yet?</i></p> <p><i>This is the first time I've used a crib sheet.</i></p> <p><i>Can I trust you with something?</i></p> <p><i>Anyone can use the application, can't they?</i></p> <p><i>The class teacher tells us to always report the absent students.</i></p> <p><i>I don't know what they are arguing about/who they are laughing at.</i></p> <p><i>My teacher says that the English drink the most tea in the world.</i></p> <p><i>My mum asks me who the message is from.</i></p> <p><i>My friend wants to know which team you support / whether/if you support Red Star or Partisan.</i></p> <p><i>Danilo asks how long I have</i></p>	
--	---	--	--

	<p>ситуација у садашњости;</p> <p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости;</p> <p>– размени неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p>	<p><i>kept my diary/blog.</i></p> <p><i>Jelena complains that she keeps forgetting her parents' birthdays!</i></p> <p><i>Do you know who I met yesterday?</i></p> <p><i>What does UNICEF/the abbreviation stand for?</i></p> <p><i>What happens if students misbehave in class in your school? Do they get punished for their misbehaviour?</i></p> <p><i>I would/could help you if I had time now. What would you do if you were rich?</i></p> <p><i>The Harry Potter film series is based on Joanna Rowling's novels. Which book is the play based on?</i></p> <p><i>The story/novel is set in the 19th century.</i></p> <p><i>In my country a lot of children live in a single-parent family or in a family with a step-parent and step brothers and sisters.</i></p> <p><i>Some city people live in a high rise, but most people live in detached or semi-detached houses.</i></p>	
--	--	---	--

International Mother Language Day is held on 21 February to promote awareness of linguistic and cultural diversity.

How's Labour Day celebrated in your country?

There are approximately 1000 giant pandas remaining in the world.

It is estimated that/According to the statistics, 2 million alligators live in the state of Florida.

The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи

The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи

Stative verbs (taste, smell, remind...)

The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају и у изразима This is the first/second/third time...

Други кондиционал

Can за изражавање

		<p><i>способности у садашњости</i></p> <p><i>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must/can't/might/may/could)</i></p> <p><i>Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Present Perfect Simple)</i></p> <p><i>Индиректне наредбе и молбе</i></p> <p><i>Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену</i></p> <p><i>Gerund/Infinitive</i></p> <p><i>Питања са препозиционим глаголима</i></p> <p><i>Get + adjective</i></p> <p><i>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји; метафоричка употреба језика/идиоми.</i></p>	
--	--	---	--

<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>		<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p> <p><i>I went to the park with some friends of mine yesterday afternoon.</i></p> <p><i>We had a two months' holiday. What did you do on your holiday/spring/term break? We were having the time of our life!</i></p> <p><i>Why didn't you tell me about that? I didn't want you to know!</i></p> <p><i>My friend turned pale/jumped for joy when she heard the news.</i></p> <p><i>Who forgot their phone?</i></p> <p><i>When did the centre reopen?</i></p> <p><i>What was the first concert you went to? Who were you there with?</i></p> <p><i>My friends threw me a going away/goodbye/farewell party before I moved away/left the town/country. They saw me off at the airport.</i></p> <p><i>My dad couldn't afford to go to university, but I can now.</i></p> <p><i>Anastasija was able to</i></p>	<p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.</p>
--	--	--	--

	<p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости;</p> <p>– размени неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;</p>	<p><i>answer all of her questions correctly, but I answered mine incorrectly.</i></p> <p><i>I misheard you. I was mistaken. She misunderstood my message.</i></p> <p><i>Something's just crossed my mind. I've changed my mind. Have you made up your mind yet?</i></p> <p><i>I've lost my train of thoughts. / My mind's gone blank.</i></p> <p><i>Have you read/heard today's/yesterday's news?</i></p> <p><i>Have you passed to the next round?</i></p> <p><i>Has it stopped raining?</i></p> <p><i>I've misplaced my pen / miscalculated the numbers.</i></p> <p><i>He's gone bananas!</i></p> <p><i>We were having a rehearsal while the storm was raging/when there was a power cut.</i></p> <p><i>My mum told me to stop to buy some bread on my way home.</i></p> <p><i>The old lady asked/begged us to help her.</i></p>	
--	---	---	--

		<p><i>I was voted the class president in the previous class meeting.</i></p> <p><i>Who was the book published by? It has been adapted into a film.</i></p> <p><i>The people have been stricken by a lightning.</i></p> <p><i>The cat's been run over by a car.</i></p> <p><i>I haven't been invited to the party.</i></p> <p><i>The industrial revolution started in the 18th century.</i></p> <p><i>YouTube, the popular video sharing website, was created in 2005.</i></p> <p><i>The Past Simple Tense</i> правилних и неправилних глагола, све употребе</p> <p><i>The Past Continuous Tense</i>, све употребе</p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i></p> <p><i>Could</i> и <i>was/were able to</i> за</p>	
--	--	--	--

		<p>изражавање способности у прошлости</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Perfect Simple, Past Simple</i>)</p> <p>Индиректне наредбе и молбе</p> <p>Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i></p> <p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p>Герунд/Инфинитив</p> <p>Префикси <i>mis-, over-, re...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости; метафоричка употреба језика/идиоми.</p>	
<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>		<p><i>Who are you going to the prom with?</i></p> <p><i>When are you leaving for the airport? When does your plane leave? / What time is your flight? What time does</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>

the flight from Moscow arrive? Which platform does the train leave from?

When does the rerun of season 1 begin? I guess/suppose it starts in 2 weeks' time.

We're going to make up the missed class next week. Let me know when/the time!

I'll leave school in 2 years' time. When will you leave school? What are you going to do after you leave school?

Emma will turn 15 in 2 months.

Noah might/may/could take part in the karate tournament/marathon race next week.

I think the party will be over/finished by the time/before we get to Kristina and Helena's place!

We'll figure out/decide what to do as soon as/when/after we all get together.

See you when you get back!

Take your umbrella in case it rains tonight!

	<p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности;</p> <p>– размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности;</p> <p>– саопшти планове, намере и предвиђања;</p>	<p><i>I'll tell on you to the teacher unless you stop!</i></p> <p><i>If it's a tie, will we be able to play another round?</i></p> <p><i>If I wish on a shooting star, will my wishes come true?</i></p> <p><i>What will happen if we keep littering?</i></p> <p><i>What would you do if you saw aliens? Would you run away or speak to them?</i></p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање унапред договорених/испланираних радњи</p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање будућних радњи које су део утврђених распореда/програма</p> <p><i>The Future Simple Tense</i> за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања</p> <p>Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>may/might/could</i></p> <p><i>Going to</i> за изражавање</p>	
--	---	--	--

		<p>општих планова и намера, као и предвиђања на основу чулних опажања</p> <p>Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (<i>when, after, before, as soon as, by the time...</i>)</p> <p><i>Stative verbs (promise, believe, think, guess, suppose, hope...)</i></p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Future Simple</i>)</p> <p>Први и други кондиционал</p> <p><i>Will be able to</i> за изражавање способности у будућности</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.</p>	
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>		<p><i>What's the matter? My finger/hand is swollen. I've been stung by a bee. That must hurt! Let me have a look. Do you need some</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и</p>

		<p><i>tissues? Are you fine with this?</i></p> <p><i>What's the matter with Helen? She's been bitten by a strayed dog. She needs to go to hospital. Why haven't you called an ambulance? She wants us to help her. / She asks if we could help her.</i></p> <p><i>I've got goose bumps/butterflies in my stomach/stage fright. My schoolmates expect me to win/hope that I will win the race/game/competition. You needn't worry! We're on your side!</i></p> <p><i>What would you like to spend the money on? Who would you like to celebrate with if you won?</i></p> <p><i>Why are you smelling the food? What does it smell like? My hands smell of onions!</i></p> <p><i>Iva's tasting the coffee. She says it tastes awful. How do you like yours? Can I taste your pie?</i></p> <p><i>Liam felt embarrassed by his friends' insensitive remarks. He says they really hurt him.</i></p>	<p>потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>
--	--	---	--

	<p>– разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;</p> <p>– размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима;</p> <p>– искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;</p>	<p><i>Sanja was pleased with her test results. She hopes to enrol in an art school if she passes her final exams with flying colours. Who wasn't happy with their marks?</i></p> <p><i>What were you good at as a child? I enjoyed being active, but now I'm really into/keen on studying.</i></p> <p><i>I've always been interested in clothes and fashion.</i></p> <p><i>Our parents have always taught us to treat people the way we want to be treated.</i></p> <p><i>I don't want this moment to ever end!</i></p> <p><i>I hope you make wonderful memories today!</i></p> <p><i>We need to laugh. Laughter is the best medicine!</i></p> <p><i>The Present Simple / Past Simple / Present Perfect Simple Tense</i></p> <p><i>Stative verbs (be, want, wish, need, expect, hope, have, hurt, feel, smell, taste...)</i></p> <p><i>Need/Needn't</i></p> <p><i>Why don't/haven't you...</i></p>	
--	--	--	--

		<p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p>Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, keen on, pleased with, embarrassed by...</i></p> <p>Глаголско-предлошке фразе - <i>be into...</i></p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>)</p> <p>Индиректне изјаве и питања са уводним глаголом у садашњем времену</p> <p>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>)</p> <p>Први и други кондиционал</p> <p>Заповедни начин</p> <p><i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација;</p>	
--	--	---	--

ИСКАЗИВАЊЕ
ПРОСТОРНИХ
ОДНОСА И
УПУТСТАВА ЗА
ОРИЈЕНТАЦИЈУ
У ПРОСТОРУ

*Let's meet at the entrance
to/exit from the museum!*

*Could you tell me where the
pedestrian area/zone / the
main square / the city/town
hall is. Go past the traffic
lights and go straight on until
you get to the roundabout. At
the roundabout turn left. You
can't miss it!*

*I live as close/near as you
from the school.*

*The Science and Technology
Park is twice as far as the
Natural History Museum.*

*What would happen if the
Sun was twice as far from the
Earth?*

*Čačak is a large industrial
town halfway between
Kraljevo and Užice.*

*The baker's/pastry shop is
halfway between my home
and school.*

*I don't know where the icon
is. It's on the left/right side/at
the top/bottom / in the
top/bottom left/right corner
of the screen.*

Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.

	<p>– разуме краће низове исказа који описују просторне односе, оријентацију и правац кретања;</p> <p>– затражи и пружи обавештења о просторним односима, оријентацији и правцу кретања;</p>	<p><i>Move over towards the door.</i></p> <p><i>I slipped as I stepped onto the platform.</i></p> <p><i>We went for a walk along the beach/river bank at dawn.</i></p> <p><i>The boys swam across the lake.</i></p> <p><i>This is the first time I've flown across the Atlantic.</i></p> <p>Индиректна питања са уводним глаголом у садашњем времену</p> <p>Предлошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: <i>halfway between / on the left/right side / at the top/bottom / in the top/bottom left/right corner...</i></p> <p>Предлози са глаголима кретања: <i>towards, onto, into, across, along...</i></p> <p><i>as + adjective + as: as close/near/far... as</i></p> <p><i>twice/three times... + adjective + as: twice/three times... as (far) as</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места;</p>	
--	---	--	--

		<p>географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика.</p>	
<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>		<p><i>You needn't take that subject. It's optional!</i></p> <p><i>You mustn't cheat in exams. It's illegal!</i></p> <p><i>I've had to study hard this month.</i></p> <p><i>We had to make the decision in a split second.</i></p> <p><i>We can't both use the bike at once so we'll have to take turns.</i></p> <p><i>I'm underage – I'm not allowed in pubs!</i></p> <p><i>It's a rude question – you should apologise to the teacher!</i></p> <p><i>I don't think you should drink that water!</i></p> <p><i>I wouldn't swim here if I were you!</i></p> <p><i>My parents always remind me to throw the tissue in the bin after using it.</i></p> <p><i>The government/local</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.</p>

		<p><i>authorities should/ought to take more care of the unemployed/homeless/poor/elderly / unemployed/homeless/poor/elderly people.</i></p> <p><i>In my country the young/young people are not permitted to vote until the age of 18.</i></p> <p><i>The Louvre is a must for visitors to Paris.</i></p> <p><i>These are dos and don'ts of social etiquette.</i></p> <p>Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, упозорења, правила понашања и присуства/одсуства обавезе: <i>can/can't, must/mustn't, need/needn't, should/shouldn't, ought (not) to, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to</i></p> <p>Употреба и изостављање одређеног члана у изразима: <i>the unemployed/homeless/poor/elderly/young... и unemployed/homeless/poor/elderly/young.</i></p>	
--	--	---	--

	<p>– разуме једноставније текстове који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;</p>	<p><i>.. people</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола</p>	
	<p>– размени неколико информација које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе;</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p> <p><i>He's a friend of mine. Is that a friend of your cousin's?</i></p> <p><i>My father owns a book/food stall. Who's the owner of that restaurant?</i></p> <p><i>This house has always belonged to my family. Who does that house belong to?</i></p> <p><i>Someday, I would like to possess a sailboat.</i></p> <p><i>How much money does he owe you? He owes me 100 dinars.</i></p> <p>Саксонски, нормански и дупли генитив</p> <p>Присвојне заменице <i>mine, yours...</i></p> <p><i>Stative verbs (have, own, belong, possess, owe)</i></p> <p>(Интер)културни</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се говори о томе шта неко има/ нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.</p>

		<p>садржаји: однос према ИМОВИНИ</p>	
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>		<p><i>How do you like this colour? I'd prefer a darker/lighter shade.</i></p> <p><i>My dog loves being cuddled/spending time with us.</i></p> <p><i>Would you fancy a drink?</i></p> <p><i>I didn't fancy swimming in that water.</i></p> <p><i>We enjoyed ourselves at the party.</i></p> <p><i>Please don't throw these photos away. They're really close to my heart!</i></p> <p><i>I like doing jumping jacks. They are great for warming up before my gym exercise!</i></p> <p><i>Cycling/Rollerblading is my most liked/preferred leisure activity.</i></p> <p><i>What's your family's favourite pastime? I would say our favourite pastime has always been watching informational videos / exploring interesting places</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/ недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.</p>

	<p>– разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања;</p> <p>– размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на изражавање допадања и недопадања и даје кратка образложења;</p> <p>– разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање мишљења;</p> <p>– тражи и саопшти мишљење, слагање/ неслагање и даје кратка образложења;</p>	<p><i>closer to home.</i></p> <p><i>Yoda from the Star Wars series has been one of my best-loved science fiction characters for as long as I can remember. Who's your favourite film character?</i></p> <p><i>One third of the class prefers fantasy books, they say they expand their imagination.</i></p> <p><i>Stative verbs (like/dislike/love/hate/fancy/prefer...)</i></p> <p><i>Gerund/Infinitive</i></p> <p>Питања са <i>What, Who, Why, Which, How...</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт; метафоричка употреба језика/идиоми</p>	
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>		<p><i>I agree/disagree. So do I. / Well, I don't.</i></p> <p><i>I don't agree. Neither do I. / I don't agree either. / Well, I do!</i></p> <p><i>I didn't think of that - good</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/ неслагање; усмено и писано тражење и изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>

		<p><i>idea!</i></p> <p><i>I guess/suppose we should never learn anything by heart.</i></p> <p><i>What exactly do you mean by 'lousy singing'?</i></p> <p><i>It's not a big deal/no biggie.</i></p> <p><i>That's embarrassing/correct/incorrect/possible/impossible/regular/irregular/convenient/inconvenient/honest/dishonest...</i></p> <p><i>How incredible/disappointing!</i></p> <p><i>Stative verbs (think, guess, suppose, agree, disagree, believe, mean, promise...)</i></p> <p>Питања са <i>What, Why, How...</i></p> <p><i>So/Neither/Either</i> за изражавање слагања и неслагања.</p> <p>Префикси <i>un-, in-, im-, ir-, il-, dis-</i>...</p> <p>(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; метафоричка употреба</p>	
--	--	--	--

		језика/идиоми.	
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	<p>– разуме краће низове исказа који се односе на количину, димензије и цене;</p> <p>– размени информације у вези са количином, димензијама и ценама</p>	<p><i>It's only half-an-hour's drive / a couple of minutes' walk.</i></p> <p><i>He gave me a few tips/a piece of/some advice.</i></p> <p><i>They told us an interesting piece/a bit of information.</i></p> <p><i>She bought a bunch of grapes/flowers / a bar of chocolate/soap / a jar of honey/jam.</i></p> <p><i>The man was so weak that he could only take a sip of water.</i></p> <p><i>How much sugar do you take in your tea? Half a teaspoon, please.</i></p> <p><i>I don't have as many DVDs as you!</i></p> <p><i>My sister doesn't eat as much chocolate as I do.</i></p> <p><i>There is ten times as much traffic in my town as in yours.</i></p> <p><i>The deep end of the pool is 2 metres deep. The shallow end</i></p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.</p>

		<p><i>is only half as deep.</i></p> <p><i>This jacket is twice as expensive as that one.</i></p> <p><i>How much is the return/one-way fare from London to Brighton?</i></p> <p><i>What's the bus fare in London? A single bus fare costs £1.50.</i></p> <p><i>How much did the roasted chestnuts cost? They cost 90 pence/cents a/per cone. How much did they weigh? They weighed 100 g.</i></p> <p><i>None of my classmates won the prize.</i></p> <p><i>Neither of my parents speaks/speak a foreign language.</i></p> <p>Саксонски генитив са временским периодима: <i>half-an-hour's, couple of minutes'...</i></p> <p>Партитиви: <i>a piece/bit/bunch/bar/jar/sip of...</i></p> <p><i>Twice/three times.../half as (adjective) as</i></p> <p><i>None/Neither</i></p>	
--	--	---	--

		(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура.	
--	--	---	--

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ТЕМА	ИСХОДИ ПО ТЕМАМА	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ И НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО	БРОЈ ЧАСОВА ЗА
------	---------------------	---	----------------

		ТЕМАМА	ОБРАДУ	ОСТАЛЕ ТИПОВЕ ЧАСА	УКУПНО
1.Starterunit (Почетна тема)	<p>Ученици могу да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - комуницирају о животном стилу и интересовањима у садашњости; - постављају и одговарају на питања о сећањима; - разговарају о догађајима из прошлости. 	<p>Ученици понављају:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изразе и речи које се односе на животне стилове и интересовања поштујући правилну колокацију глагола – <i>do exercise, download ... from the internet, get up late, go online, stay at home, watch TV...</i>; глаголске облике за изражавање садашњости (<i>Present Simple / Continuous</i>) и прошлости (<i>Past Simple</i>); глаголе који су праћени глаголском именицом (<i>Gerund</i>) или инфинитивом; постављање питања са упитним речима <i>Who / Which – subject / object questions</i>; 	0	2	2

<p>2. Unit 1– Generations (Генерације)</p>	<p>Ученици могу да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разговарају о својим навикама из детињства; - комуницирају о догађајима из прошлости и успоменама; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о садашњости и прошлости (компарација садашњости и прошлости); - разумеју суштину и детаље разговора о успоменама који слушају; - напишу опис декаде из прошлости. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на опис различитих декада у прошлости (<i>decade, crisis, economy, gadget, icon, poverty, protest, invention, war, weapon</i>); употребу глагола <i>get</i> (<i>get married, get better, get on with, get upset, get a job, get the flu, get a driver's licence...</i>); колокације придева и предлога (<i>good / bad at, famous for...</i>); глаголске облике за изражавање прошлости, појединачно и упоредно (<i>used to, Past Simple / Continuous, Past Perfect</i>) - читају текст у ком се упоређују прошлост и садашњост и раде задатке; - слушају разговор о успоменама и раде говорне задатке; - пишу дескриптивни текст о периоду од 2000 – 2009. године. 	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>7</p>
---	---	---	----------	----------	----------

<p>3. Revision and test 1 (Понављање и тест 1)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - умеју да планирају понављање градива; - могу да препознају које су им јаке и слабе стране; - умеју да систематизују и класификују градиво; - примењују стечена знања и вештине; - користе време понављања и резултате теста као показатељ шта треба да појачају и додатно увежбавају. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - понављају у увежбавају кључне језичке садржаје из тема 1 и 2; - уче како да благовремено и на прави начин планирају понављање градива код куће и припрему за тест; - анализирају и дискутују где су више, а где мање успешни; - уче како да систематизују градиво и лакше уче и памте; - уче како да преносе знања из познатог у непознати контекст; - развијају свест о томе да су грешке пријатељи. 	0	2	2
--	---	--	---	---	---

<p>4. Unit 2 – Happy together</p> <p>(Срећни заједно)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - могу да разговарају о пријатељима и међуљудским односима и опишу своја искуства; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о браку; - могу да питају и кажу колико дуго нешто раде, односно о радњама које су почеле у прошлости и још увек трају; - разумеју суштину и детаље разговора о догађајима из прошлости; - умеју да упуте и учтиво одговоре на нечији позив; - могу да напишу имеил пријатељу којим га позивају на неки догађај. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на пријатељство и међуљудске односе (<i>fall out with, get engaged, have an argument, get to know, have a lot in common, make friends, make up with...</i>); придеве (<i>extreme adjectives</i>) за описивање искуства (<i>awful, exhausting, fascinating, unforgettable, gorgeous, outstanding...</i>); изразе <i>both / neither</i>; глаголске облике <i>Present Perfect Simple with just, for, already, since, yet, Present Perfect Continuous</i> – појединачно и упоредно + <i>Present Perfect and Past Simple</i> упоредно; изразе/фразе које се користе за позивање и учтиво одговарање на нечије позиве (<i>Do you fancy coming...? Sorry! I can't. I'm afraid I...</i>) - читају текст о начинима склапања бракова у свету и раде задатке; - слушају разговор тинејџера о недавним искуствима; - пишу имеил пријатељу кога позивају на музички фестивал или догађаја по избору. 	2,5	4,5	7
---	--	---	-----	-----	---

<p>5. Cumulative review 1 (Кумулативно понављање 1)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - умеју да се фокусирају на задатак док слушају текст – разумевање суштине и детаља; - могу да разговарају о тексту који слушају и симулирају дијалог по моделу; - могу писмено да опишу „екстремно“ искуство из прошлости. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - раде задатак кроз који увежбавају различите технике слушања – <i>Listening for gist</i> , <i>Listening for details</i>; - усмено увежбавају опис „екстремног“ искуства из прошлости; - раде "вођени" говорни задатак у пару – јасно дата ситуација и смернице ко шта треба да каже; - увежбавају писмени опис „екстремног“ искуства из прошлости. 	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>1</p>
---	---	--	----------	----------	----------

<p>6.Unit 3 – Health matters (Здравље је важно)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> -могу да комуницирају о здравим стиловима живота и размене мишљења; -могу да разговарају о способностима и могућностима, односно питају и кажу колико је вероватно или сигурно да се нешто догоди; -разумеју суштину и детаље прочитаног текста о алтернативној медицини; -разумеју суштину и детаље разговора о здравим стиловима живота који слушају; -могу да 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на медицину и здраве стилове живота (<i>cure, prevention, operate, operation, research, suffer, treat, treatment, transplant...</i>); фразалне глаголе (<i>get over, give up, take up, turn off, call on, cut down...</i>); модалне глаголе (<i>can/could/be able to for abilities; may/might/could/must for possibility and certainty; past modals - may/might/couldn't/can't+perfect infinitive; should/must/have to for obligation and advice</i>); - читају текст о алтернативној медицини и раде задатке; - слушају разговор о здравим стиловима животаи разговарају на тему; - пишу есеј на тему <i>За и против вегетаријанаца.</i> 	<p>2,5</p>	<p>4,5</p>	<p>7</p>
--	--	--	------------	------------	----------

	<p>шпекулишу о прошлости;</p> <p>-могу да напишу „за и против“ есеј о датој теми.</p>				
--	---	--	--	--	--

<p>7.The first written test</p> <p>(Први писмени задатак)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - умеју да планирају понављање градива; - могу да препознају које су им јаке и слабе стране; - умеју да систематизују и класификују градиво; - примењују стечена знања и вештине; - користе време понављања и резултате теста као показатељ шта треба да појачају и додатно увежбавају. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - понављају у увежбавају кључне језичке садржаје из тема 4, и 6; - уче како да благовремено и на прави начин планирају понављање градива код куће и припрему за тест; - анализирају и дискутују где су више, а где мање успешни; - уче како да систематизују градиво и лакше уче и памте; - уче како да преносе знања из познатог у непознати контекст; - развијају свест о томе да су грешке пријатељи. 	<p>0</p>	<p>3</p>	<p>3</p>
---	---	---	----------	----------	----------

<p>8. Unit 4 – Let's go! (Хајдемо!)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - могу да разговарају о плановима за распуст и путним аранжманима; - могу да комуницирају о плановима, предвиђањима, одлукама и аранжманима у будућности; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о припремама за путовања; - разумеју најаву путовања коју слушају. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на путовања (<i>city break, day trip, accomodation, guidebook, long-haul flight, book, board, check in, set off, stop off, leave, arrive...</i>); глаголске облике за изражавање будућности (<i>be going to, will, Present Simple, Present Continuous</i>) - читају текст о припреми за путовање и раде задатке; - слушају најаву за путовање и раде говорну вежбу – најаву путовања на месец и разгледање. 	<p>2,5</p>	<p>3,5</p>	<p>6</p>
--	---	---	------------	------------	----------

<p>9. Cumulative review 2 (Кумулативно понављање 2)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју суштину и детаље разговора о путовању у прошлости и будућности који слушају; - умеју да разговарају о плановима за путовања; - могу да напишу кратку брошуру о замишљеној туристичкој дестинацији. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - раде задатак кроз који увежбавају различите технике слушања – <i>Listening for gist , Listening for details</i>; - увежбавају питања и одговоре који се односе на путовања; - раде "вођени" говорни задатак у пару – јасно дата ситуација и смернице ко шта треба да каже; - увежбавају писање кратке брошуре о замишљеној туристичкој дестинацији – кратак опис места, знаменитости, како стићи до њих... 	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>1</p>
---	---	---	----------	----------	----------

<p>10. Skills Extra 1</p> <p>(Додатна лекција 1)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - могу да комуницирају о замишљеном путовању у будућности; - могу да разговарају о радњама које ће се десити у неком тренутку у будућности односно о радњама које ће трајати неко време; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о необичном летовању у будућности; - могу да опишу шта ће радити у неко одређено време у будућности. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се доносе на путовања(<i>float, cruise, airship, solar panel, tourist trips to space, facilities ...</i>); глаголски облик <i>Future continuous for something happening around a particular time in the future and for future arrangements</i>; - читају текст о путовању на месец и раде задатке; - разговарају о својим недељним плановима. 	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>2</p>
--	--	---	----------	----------	----------

<p>11. Unit 5 – Image and identity (Имиџ и идентитет)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју функцију повратних заменица и знају да их користе; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о ставовима о моди; - разумеју суштину и детаље разговора о етички (не)исправној одећи и реагују на информације које чују; - ефикасно користе облике пасива у разговору о моди, одећи и другим производима; - могу да се снађу и замене артикле 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на украшавање тела (<i>beard, chain, dreadlocks, hair dye, nail varnish, piercing...</i>) и трговину (<i>export, exporter, import, importer, manufacture, produce, producer, supply, supplier, design, designer...</i>); префиксе за негацију; повратне заменице; израз <i>each other</i>; облике пасива <i>Present / Past / Future</i>; прилоге <i>very, really, a bit, extremely...</i>; фразе које се користе у продавници одеће (<i>Can I try...? They don't fit. We've sold out...Is it OK if I change...?</i>) - читају текст о ставовима о моди и дискутују о датој теми; - слушају разговор о етички (не)исправној одећи и раде задатке; - пишу писмо жалбе произвођачу / продавцу. 	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>7</p>
--	---	--	----------	----------	----------

у продавници;
- знају да напишу
писмо жалбе.

<p>12. Skillsextra2 (Додатна лекција2)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> -могу правилно да изговоре и напишу велике и децималне бројеве, проценте, разломке; - могу да комуницирају о количинама користећи бројеве; - разумеју суштину и детаље есеја о производњи и куповини (не)етичке одеће. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају велике бројеве (<i>million, billion</i>), проценте, децималне бројеве, разломке; изразе и речи које се односе на статистику (<i>statistics, average, annually, </i>) и екологију (<i>fossil fuels, carbon dioxide, second-hand clothes, pesticide, organic, chemical-free, recycle...</i>); - читају текст о (не)етичкој производњи одеће и раде задатке; - разговарају на тему еколошке производње одеће. 	<p>0,5</p>	<p>0,5</p>	<p>1</p>
--	--	---	------------	------------	----------

<p>13. Unit 6 – A perfect world (Савршен свет)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - могу да комуницирају о дозволама и обавезама, ситуацијама у будућности и евентуалним последицама; - могу да разумеју суштину и детаље прочитаног текста о микронародима; - могу да изразе жаљење због нечега у садашњости и прошлости; - умеју да напишу у ком изражавају своје мишљење. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе народе и политику (<i>border, citizen, democracy, flag, currency, election, government, head of state, ban, cut, permit, raise, stand for, tax, vote...</i>); глаголе <i>make</i> и <i>let</i>; први и други кондиционал; фразе за изражавање жаљења / извињења (<i>I'm really sorry. I wish I didn't / hadn't... If I were you, I'd...</i>) - читају текст о микронародима и раде задатке; - усмено увежбавају изражавање жаљења и извињења; - пишу есеј у ком дају мишљење о предлогу владе да скрати распуст и увежбавају изразе <i>In my opinion... I believe that... In conclusion... I feel strongly tha... It seems to me.</i> 	<p>2,5</p>	<p>2,5</p>	<p>5</p>
---	---	--	------------	------------	----------

<p>14. Revision and test 2 (Понављање и тест 2)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - умеју да планирају понављање градива; - могу да препознају које су им јаке и слабе стране; - умеју да систематизују и класификују градиво; - примењују стечена знања и вештине; - користе време понављања и резултате теста као показатељ шта треба да појачају и додатно увежбавају. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - понављају у увежбавају кључне језичке садржаје из тема 8, 10, 11, 12; - уче како да благовремено и на прави начин планирају понављање градива код куће и припрему за тест; - анализирају и дискутују где су више, а где мање успешни; - уче како да систематизују градиво и лакше уче и памте; - уче како да преносе знања из познатог у непознати контекст; - развијају свест о томе да су грешке пријатељи. 	<p>0</p>	<p>2</p>	<p>2</p>
---	---	--	----------	----------	----------

<p>15. Unit 7 – Ups and downs (Успони и падови)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - могу да упоређују људе и ствари које раде; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о промени животног става; - могу да комуницирају о имагинарним ситуацијама у прошлости; - разумеју суштину и детаље дискусије о фобијама коју слушају; - умеју да опишу људе и ствари користећи односне реченице. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на опис личности (<i>anxious, anxiety, confidence, confident, frustration, frustrating, generosity, generous, moodiness, moody, polite, politeness...</i>) и осећања (<i>annoyed, annoying, astonished, astonishing, embarrassed, embarrassing, fascinated, fascinating...</i>); компарацију придева и прилога; трећи кодиционал; односне реченице (<i>defining and non-defining relative clauses</i>); - читају текст о особи којој је ситница променила став о животу и раде задатке; - слушају радио програм о фобијама и раде задатке; - разговарају о сопственим страховима и фобијама. 	<p>2</p>	<p>4</p>	<p>6</p>
--	--	---	----------	----------	----------

<p>16. The second written test</p> <p>(Други писмени задатак)</p>	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - умеју да планирају понављање градива; - могу да препознају које су им јаке и слабе стране; - умеју да систематизују и класификују градиво; - примењују стечена знања и вештине; - користе време понављања и резултате теста као показатељ шта треба да појачају и додатно увежбавају. 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - понављају у увежбавају кључне језичке садржаје из тема по избору наставника; - уче како да благовремено и на прави начин планирају понављање градива код куће и припрему за тест; - анализирају и дискутују где су више, а где мање успешни; - уче како да систематизују градиво и лакше уче и памте; - уче како да преносе знања из познатог у непознати контекст; - развијају свест о томе да су грешке пријатељи. 	<p>0</p>	<p>3</p>	<p>3</p>
---	---	---	----------	----------	----------

17. Unit 8 – Honestly! (Искрено !)	Ученици: - могу да питају и кажу шта је неко рекао користећи облике индиректног говора; - разумеју суштину и детаље прочитаног текста о искренности; - умеју да разговарају о искренности и моралу; - могу да објасне и разјасне ситуације.	Ученици: - уче и увежбавају изразе и речи које се односе на искреност и морал (<i>break a promise/the law/do something wrong, feel guilty about something, tell a lie/the truth, make an excuse/something up...</i>); глаголе <i>make</i> и <i>do</i> ; глаголе који се користе у индиректном говору (<i>admit, agree, complain, convince, explain, insist, offer, order...</i>); индиректни говор (<i>Reported requests, statements and questions</i>); - читају наративни текст о искренности и раде задатке; - усмено увежбавају давањеобјашњења и разјашњавање ситуација.	2,5	3,5	6
Укупно			22	46	68

Број и назив	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
--------------	----------------------	------------------------------	------------

теме			
<p>1. Starter unit Уводна тема</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.16. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.6.</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови.</p>	<p>Грађанско васпитање, српски језик, физичко васпитање</p>
<p>2. Gener ations Генера ције</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.25. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.5. 3.3.8.</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.</p>	<p>Грађанско васпитање, српски језик, историја</p>

<p>3. Revision and test 1</p> <p>Понављање и тест 1</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22.2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања.</p> <p>Тест слушања, читања и писања</p>	<p>Грађанско васпитање, српски језик</p>
<p>4. Happy together</p> <p>Срећни заједно</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23.2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.</p>	<p>Грађанско васпитање, српски језик (књижевност)</p>

	3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.		
5. Cumulative review 1 Кумулативно понављање 1	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22.2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик
6. Health matters Здравље је важно	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23.2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, биологија

	2.3.3.3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6.		
7. The first test written in English Први писмен и задатак	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22.2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик
8. Let's go! Хајдемо!	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања,	Грађанско васпитање, српски језик, физика, хемија, географија (туризам)

	2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.2.3.4. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20.3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.	ученички radovi/projekti.	
9. Cumulative review 2 Кумулативно понављање 2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22.2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
10. Skills Extra 1 Додатна лекција 1	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.24. 3.1.29. 3.1.30.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик

	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.		
11. Image and identity Имиџ и идентитет	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.2.3.4. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, историја
12. Skills Extra 2 Додатна лекција	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик, екологија

2	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.		
13. A perfect world Савршен свет	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.2.3.4. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик, математика
14. Revision and test 2 Понављ	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања.	Грађанско васпитање, српски језик

ање и тест 2	2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.	Тест слушања, читања и писања	
15.Ups and downs Успони и падови	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.2.3.4. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Грађанско васпитање, српски језик (творба речи и књижевност)

<p>16. The second test written in English</p> <p>Други писмен и задатак</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.</p>	<p>Грађанско васпитање, српски језик</p>
---	---	---	--

<p>17. Honesty!</p> <p>Искрено!</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.1.3.3. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.2.3.4. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4.</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.</p>	<p>Грађанско васпитање (морал и етика), српски језик</p>
-------------------------------------	---	---	--

	3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.		
--	---	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа

селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;

- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање

или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Грамматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Грамматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социolingвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и

организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, формирају се одговарајуће групе с којима се организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.). На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе - наставним листићима; предавањима с друкчијим - очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито се води рачуна о одмерености захтева, као и о стимулацији ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена). Допунски рад организује се током целе наставне године (један час недељно), односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја- Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе.

ЦИЉЕВИ :

- циљ допунске наставе је помоћи ученицима слабијег знања и слабијих вештина да се адекватније припреме за савлађивање градива предвиђеног наставним планом и програмом;

- оспособити ученике за основну писану и говорну комуникацију, проширити употребни вокабулар, усвојити основне граматичке садржаје;
- проширити и продубити знања из све четири језичке вештине (читање, писање, слушање, говор)
- увежбати и утврдити обавезне наставне садржаје из енглеског језика и стећи знања потребна за одређени разред ;
- подстицати самостално учење.

НАМЕНА:

Допунска настава је намењена свим ученицима од 5. – 8. разреда који показују потешкоће у разумевању задатака и разумевању енглеског језика у усменом и писаном облику. На овим часовима се не одржавају понављања предавања, већ се сваком ученику посвећује посебна пажња и објашњава баш оно што му није јасно.

МЕТОД И ОБЛИК РАДА :

Индивидуализована настава, употреба наставних средстава, очигледност....

НАСТАВНА СРЕДСТВА И ЛИТЕРАТУРА :

CD – плејер, рачунар, аудио CD, уџбеник (Messages), радна свеска, текстови прилагођеног садржаја са интернета, online речници, квизови знања и тестови...

ДОДАТНИ РАД

За додатни рад опредељују се ученици од V до VIII разреда изнад просечних способности и посебних интересовања за наставу енглеског језика, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе (књижевност, језик, култура изражавања, филмска и сценска уметност). То су они ученици чија се знања, интересовања и даровитост изразитије испољавају већ у првом циклусу основног образовања.

Додатни рад се организује и изводи за ученике од V до VIII разреда, један часнедељно током целе наставне године. Изузетно је важно да се започета динамика додатног рада одржи док се не реализује утврђени програм. Уколико се, изузетно, додатни рад организује само у једном делу наставне године, пожељно је да се интересовање даровитих ученика за овај рад доцније не гаси, односно да се они подстичу на самостални рад другим формама рада (нпр. појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.).

Додатни рад - заснован на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања, умења и вештина - непосредније активира ученике и оспособљава их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања. Под руководством наставника ученици се у додатном раду самостално служе књижевном и некњижевном грађом (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писмене, практичне) пред својом групом, разредом или целом школом. Знања, умења и вештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом ученици користе у редовној настави, слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и другеприредбе). Ученике који се посебно истичу у додатном раду треба и посебно стимулисати (похвале, награде, стипендије за даље школовање, упис у одговарајућу средњу школу и др.).

Уочавање потенцијално даровитих ученика у овој области остварује се непосредним праћењем од стране наставника разредне и предметне наставе, анализом радова ученика и остварених резултата на смотрема, такмичењима, интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога-педагога. На основу добијених резултата праћења и испитивања (анализом радова ученика и остварених резултата на смотрема, такмичењима, интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога-педагога), интересовања и жеља даровитих ученика, наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима. Програмом рада обухватају се сегменти оријентационих садржаја програма (зависно од интересовања и жеља ученика: сва подручја или само језик, односно култура изражавања, односно филмска или сценска уметност). Битно је да планирани програмски садржаји буду у складу са интересовањима жељама ученика, као и са расположивим годишњим фондом часова.

Додатни рад из енглеског језика може се реализовати као индивидуализовани (примерен појединим ученицима) и групни (за групе ученика једног или више разреда који се посебно интересују за исте програмске садржаје додатног рада).

Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне који омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. Однос ученика и

наставника у додатном раду је сараднички, непосреднији и ближи него у редовној настави, заснован на узајамном поверењу и поштовању.

У додатном раду са ученицима наставник прати и евидентира њихов развој инапредовање, усавршава утврђене програме, открива нове могућности индивидуализације рада (проблемски задаци, истраживачки радови, коришћење књижевне и некњижевне грађе и разних апарата и техничких помагалаи др.), те врши уопштавање и примену стечених знања, умења и вештина у различитим ситуацијама. Обезбеђује укључивање ученика у организоване облике рада ван школе (конкурси, смотре, такмичења). За сваког ученика води досије у који уноси битне податке о његовом напредовању у развоју, те се стара да тај досије прати ученике пре уписа у средњу школу.

ЦИЉЕВИ:

- усвајање сложенијих језичких структура, проширеног вокабулара, увежбавање захтевнијих граматичких задатака, постизање флуентности и тачности у изражавању;
- овладавање језичким вештинама, како рецептивним (слушање и читање), тако и продуктивним (писање и говор);
- стицање увида у различите форме и видове изражавања на енглеском језику те подстицање интереса за читање на истом ;
- упознавање са културом и цивилизацијом земаља енглеског говорног подручја, као и увид у енглеско- српске књижевне и културне везе.

МЕТОДЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

- вербалне методе, превасходно дијалогске методе (слободан говор, дискусија, полемика и дебата, супротстављање аргумената), демонстративна метода, истраживачки и комбиновани рад, херуистички приступ;
- пројектни рад, групни рад, рад у паровима.

НАЧИН ВРЕДНОВАЊА

повремени тестови знања из граматике, провера рецептивних и продуктивних вештина кроз језичке игре, квизове знања...

усмене вежбе као и међусобно оцењивање

индивидуално описно праћење напретка ученика

НАЧИН КОРИШЋЕЊА РЕЗУЛТАТА АКТИВНОСТИ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ:

анализа корелације резултата на такмичењима и похађања додатне наставе

провера знања на редовној настави, учествовање на будућим такмичењима, корелација са другим предметима (српски језик, француски језик, историја, географија...)

учествовање на школским приредбама, представљање радова и искуства другим ученицима у редовној настави

објављивање пројеката и самосталних радова на школским паноима.

ОСНОВНА НАМЕНА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ :

усавршавање знања (где ће поред равномерно заступљене лексике ии граматике, употребом синонима, антонима, хомонима, сложеница, идиома, фразалних глагола и колокација, ученици моћи у знатној мери да прошире фонд речи и стекну, не само флуентност и тачност, већ и више самопоуздања у изражавању ставова и мишљења о свету који их окружује).

стицање самосталности, сигурности и веће слободе у примени језика, те развијање креативности и занимања за друге земље и културе;

припрема за такмичења из енглеског језика.

ПЛАН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТМА

- План прилагођавања се најпре утврђује за оне области за које ученик показује изузетне способности и укључује и редовну, додатну, допунску наставу као и ваннаставне активности;

- упознају се и други предметни наставници који могу допринети богаћењу интересовања и способности таквих ученика како би заједно учествовали у изради оваквог плана;
- ученику се омогућује да своје знање прошири а своја интересовања обогати новим повезујући их са већ стеченим сазнањима;
- ученик добија задатке који развијају и продубљују његове способности;
- користи различите изворе, по мојој препоруци (други издавачи, литература, интернет садржаји, телевизија, радио, новине, онлајн тестови као и они које ја израђујем);
- своје знање, даровитост и креативност примењује у различитим облицима редовне и додатне наставе, секцији и ваннаставним активностима;
- презентује своја интересовања (кроз радионице, израде паноа, колажа..);
- помаже другим ученицима, шири и подстиче интересовање и љубав према језику и код других ученика;
- омогућава му се да у „ наставничким ципелама“ прикаже свој таленат;
- учествује у организацији угледних часова и тематских дана;
- учествује на конкурсима, такмичењима из језика, талентима..;
- ако постоји могућност, приказује своје способности и ученицима других школа и са њима дели своја искуства.

У раду са оваквим ученицима акценат ће бити стављен на употребу информационих технологија и интернета уз помоћ којих се моћи самостално да истражује и обрађује одређене теме предвиђене градивом за енглески језик али и теме које ученик сматра занимљивим и инспиративним (теме везане за спорт, медије, уметност..). Овакви мали школски пројекти имаће за циљ обогаћивање вокабулара везаног за одређену тематику, проширивање знања из граматике, као и још боље савладавање осталих језичких вештина као што су писање и читање. Кроз презентацију тих својих пројеката, на часовима додатне наставе и секције из енглеског језика, ови ученици ће увежбавати и побољшавати своје комуникативне способности и тиме стицати веће самопоуздање приликом употребе енглеског језика у свакодневној комуникацији. У зависности од нивоа знања, од способности и капацитета ђака као и од залагање и мотивисаности које буде показивао, одрђиваће се тематика и тежина оваквих пројеката. Резултати рада ће се презентовати и увиду израде паноа које ће ови ђаци реализовати у сарадњи са осталим ученицима из датог одељења на часовима секције.

Назив предмета: **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

ПР
ЕП
ОР
УК
А
ЗА
ПР
ИП
РЕ
М
У
ИО
П-
А
ЗА
УЧ
ЕН
ИК

Е КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Ученику би према његовим потребама био прилагођен програм рада. . Биће укључен у допунску наставу. Радиће се на развоју његових радних навика и способности у савладавању основних језичких вештина: читања, писања, слушања и говора. Фокус ће бити стављен на визуелну презентацију језика, коришћењем дескриптивних и илустративних метода рада, Језчкае вештине слушања и конверзације ће се увежбавати и савлађивати путем учења песмица и кратких скичева са темама из свакодневног живота не би ли смо језик приближили ученицима и улили им самопоуздање при употреби истог.

У раду са оваквим ученицима ћемо се фокусирати на развијање способности у којима се највише истичу, акценат ће се стављати на учење језика кроз игру и креативне пројекте прилагођене њиховом знању, мотивацији и капацитетима, У процесу учења ће бити укључени како индивидуални тако и групни рад и радиће се на томе да подршка и емпатија осталих ђака никад не недостаје као и похвала за уложено залагање и труд.

Годишњи фонд: 34	Циљ предмета: циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
Недељни фонд: 1	<p>Задаци предмета: ЗАДАЦИ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијање ученичких способности за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената - Стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна средства - Развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење - Развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у животу и раду - Развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање - Подстицање интересовања, стварање и неговање потреба код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде - Стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве - Омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја визуелне уметности - Развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности 			
Теме	Стандарди	Исходи	Садржаји	Начин остваривања програма

КОМПОЗИЦИЈА	<p>-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности;</p> <p>-1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове;</p> <p>-1.2.1. описује свој рад и радове других;</p> <p>-2.2.2. образлаже свој рад и радове других</p> <p>3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности;</p>	<p>– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука;</p> <p>– користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад;</p>	<p>Примена принципа компоновања.</p> <p>Простор и пропорције (ергономија, перспектива).</p>	<p>Метод</p> <p>-Практично демонстративни метод</p> <p>Креирање вежбе и њена примена</p> <p>Подстицање, коректура, естетска анализа и вредновање.</p> <p>-Вербално-текстуални метод</p> <p>-Учење путем посматрања</p> <p>-Илустративни метод</p> <p>-Креирање вежби, подстицање, коректура</p> <p>-Естетска анализа и вредновање</p> <p>-Вербално-текстуални метод</p> <p>-Илустративни метод</p> <p>-Практични радови</p>
	<p>-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале</p>	<p>– примењује</p>	<p>Културна баштина (значај, заштита и</p>	

<p>НАСЛЕЂЕ</p>	<p>и технике визуелних уметности;</p> <p>-1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу;</p> <p>-2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт;</p> <p>-3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на адекватан начин реализовати своју (одабрану) идеју.</p> <p>-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности;</p> <p>-1.2.1. описује свој рад и</p>	<p>знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;</p> <p>– реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима;</p> <p>– дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења;</p> <p>– прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације;</p> <p>– тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну</p>	<p>промоција наслеђа).</p> <p>Најзначајнија уметничка остварења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету.</p> <p>Декодирање слике (теме, мотиви, поруке, метафора, алегорија, пиктограми...).</p> <p>Пројекти (цртеж, слика, скулптура, дигитална фотографија, филм, анимација, игрице, стрип, графити, мурални, инсталације, шминка и боди арт, одевне</p>	
-----------------------	--	--	--	--

<p>КОМУНИКАЦИЈА</p>	<p>радове других; -2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт; -3.2.3.користи тачне термине(нпр. текстура, ритам, облик) из визуелних уметности(прим ерене узрасту и садржају) када оразлаже свој рад и радове других.</p>	<p>метафорику; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.</p>	<p>комбинације и детаљи...).</p>	
----------------------------	--	--	----------------------------------	--

К
љу
чн
и
пој
мо
ви
сад
рж
аја
: пр
ост
ор,
обл
ик,
лин
ија,
бој
а,
тек
сту
ра,
све
тли
на
у
ПУ
ТСТ
ВО
ЗА
ДИ
ДА
КТ
ИЧ
КО
-
МЕ
ТО

ДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ОПШТИ ДЕО

Кључни појмови су међусобно чврсто повезани и чине конструкцију, основу за развијање програма. Централни појам је простор, јер се све што видимо и доживљавамо налази у простору. Из овог појма су изведени остали кључни појмови. Централни појам указује на то да програм није усмерен на ускостручне садржаје, већ на свет у коме ученик живи и одраста и који треба свесно да опажа, доживљава и истражује из различитих углова. Кључни појмови који чине конструкцију програма надограђују се у сваком разреду другим појмовима према избору наставника, а у складу са предзнањима и сазнајним способностима ученика.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У првој колони табеле дати су исходи који се достижу до краја школске године. Достижни су за сваког ученика, у мањој или већој мери. У другој колони табеле налазе се називи тема, а у трећој предложени садржаји. Редослед тема није обавезујући, а садржаји различитих тема могу да се повежу и другачије организују. Наставник планира наставне јединице на основу компетенција, циља наставе и учења, исхода и кључних појмова.

Приликом планирања наставних јединица наставник не размишља о садржајима које ће обрадити, већ о задацима и активностима ученика који омогућавају развијање компетенција. Наставник прво бира исказ предметне компетенције. На пример, исказ специфичне предметне компетенције средњег нивоа: *Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад* омогућава планирање разноврсних задатака и активности. Један од задатака може да буде да ученици на основу облика из природе осмисле употребни предмет приказујући до четири фазе трансформације. Наставна јединица би носила назив *Трансформација облика* или *Трансформација*. Да би проблемски задатак могао да се реши, потребно је осмислити на који начин ће ученици истраживати облике из природе. Могуће је да путем мобилних уређаја сваки ученик самостално или у пару претражује интернет на часу (наставник даје смернице за претраживање и ограничава време), да ученици пронађу фотографије облика из природе у уџбеницима, да наставник донесе на час одговарајуће књиге, да ученици истражују податке у школској библиотеци, да се претходно припреме за час тако што ће код куће претраживати интернет и одабрати неколико занимљивих облика... Овај проблемски задатак циља исход: *користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад* и омогућава развијање компетенција за рад са подацима и информацијама и за решавање проблема. Имајући у виду недовољан фонд часова, потребно је планирати задатке и активности који циљају више исхода. На пример, ако наставник не би тражио од ученика да цртају фазе трансформације, већ би јасно нагласио да рад може да се реализује као скица, цртеж, слика, скулптура... одабраним материјалом и техником (колаж, глина, туш и перо...) или у апликативном програму, задатак би циљао и исход: *бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука*. Наставник може да постави још захтева. На пример, може да тражи да ученици у раду примене одабрани принцип компоновања (да обрате пажњу на ритам или равнотежу...). Тако би задатак циљао и исход: *примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу*. Ако би ученици по завршетку рада анализирали и поредили решења, задатак би циљао и исход: *дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења* и омогућио би развијање међупредметних компетенција за комуникацију и сарадњу...

Сваки ликовни задатак може лако да се разради тако да циља више исхода и компетенција. Важно је да се осмисле захтеви који подстичу развој ученика. Уколико се ученику зада ликовна тема, материјал и техника, поступак израде и ликовни проблем (на пример, примена неког принципа компоновања), то је превише ограничавајућих услова који приморавају ученика да се фокусира на извођење рада, уместо на развијање идеја.

Исходе за крај разреда је могуће операционализовати и контекстуализовати (у складу са циљем наставне јединице/задатка). На пример, исход: *разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље може да се прецизира овако: објасни на који начин би археолошки локалитет Винча могао да постане значајна туристичка дестинација.*

Имајући у виду да су ученици оптерећени припремама за завршни испит и избором средње школе, пожељно је испланирати наставу тако да се у другом полугодишту остави довољно времена за разговор и пројектне задатке који интересују ученике, а нису презахтевни у смислу да одузимају превише времена за истраживање и реализацију.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

КОМПОЗИЦИЈА

Пожељно је да на почетку године наставник укаже на то где се знања о елементима и принципима компоновања примењују. Ова знања су неопходна ученицима који уписују уметничке школе и одређене профиле у стручним школама (техничар за обликовање графичких производа, фотограф, типограф, архитектонски техничар, техничар за пејзажну архитектуру, техничар за обликовање намештаја и ентеријера, цвећар, златар, електротехничар мултимедија, дизајнер одеће, дизајнер текстила, дизајнер производа од коже, техничар–моделар коже, декоратер зидних површина, аранжер у трговини, посластичар, мушки фризер, женски фризер, сценски маскер и власуљар...). Сви ученици могу да примене принципе компоновања приликом креирања презентација, фотографија, видео записа..., реализовања ликовних пројеката, уређења животног и радног простора, смишљања одевне комбинације...

На очигледним примерима из свакодневног живота и уметности потребно је објаснити принципе: ритам, контраст, доминанту, градацију, равнотежу, јединство и хармонију. Начин остваривања бира наставник. Могуће је кратко објаснити све принципе на једном часу (уз презентацију), па у току године постепено, кроз разговор и разноврсне проблемске задатке, омогућити услове да ученици развијају знања у складу са својим потребама, интересовањима и способностима. Могуће је и разматрати у току године један по један принцип (почев од оних који су ученицима непознати), па на крају школске године сумирати научено.

Заинтересованим и напредним ученицима се може указати на то да, осим наведених, постоје и други принципи. На пример, у фотографији је важан принцип трећина (rule of thirds), у графичком дизајну принцип беле позадине (white space)... Ученицима који желе да науче више потребно је дати смернице за истраживање на интернету (адресе или кључне речи) и договорити са сваким учеником пројектни задатак који ће радити самостално, код куће.

Када је реч о простору и пропорцијама, најважније је прво указати на значај ергономије за здравље ученика. Пример је дизајн радног стола и столице, који треба да омогући правилно држање тела приликом учења и рада на рачунару. Затим се може разговарати о дизајну ентеријера и индустријском дизајну (на пример, о дизајну аутомобила), о архитектури, скулптури у пленеру, приказивању простора на дводимензионалној подлози и перспективи... Заинтересованим ученицима се може указати на златни пресек.

Да би се обезбедила мотивација и развијала компетенција за учење, неопходно је објаснити зашто и како се уче одабрани садржаји. На пример, ако наставник тражи од ученика да нацртају простор и објекте у перспективи, потребно је да укаже на то да ученици на тај начин развијају визуелно опажање и памћење, што им је неопходно у бројним животним ситуацијама (за процењивање ситуација, доношење одлука, решавање проблема...). Аналитичко посматрање природе, окружења и уметничких дела није довољно, визуелно опажање и памћење се неће довољно развијати без практичног рада (ликовни задаци су уједно и начин да ученик провери у којој мери је развио визуелно опажање и памћење). Може се разговарати и о томе како данас доживљавамо приказивање тродимензионалног простора на дводимензионалној подлози. Обрнута, вертикална и семантичка перспектива могу деловати незанимљиво или збунити савременог посматрача. С друге стране, полиперспектива може бити занимљива савременом посматрачу иако, такође, не приказује објекте онако како их видимо у стварности. Као пример приказивања простора наставник може да покаже и

ЗД мурале (оптичке илузије), који могу у потпуности да промене амбијент мањих и слабо осветљених просторија или да значајно измене изглед старих фасада (примери се могу наћи на адреси: <https://artofjohnpugh.com>). Када је реч о пропорцијама главе и тела, може се указати на примену знања приликом шминкања и смишљања одевне комбинације, на различите облике лица и пропорције, на то како се бојом, линијама и валером неки делови лица могу визуелно смањити или истаћи. Боје и кројеви одеће могу утицати на то да неки делови тела визуелно делују шире или уже, краће или дуже... Такође, простор (димензије, дизајн ентеријера и осветљење) утиче на општи утисак. Може се разговарати и о опажању боја у зависности од врсте осветљења (бела светлост у распону од 2700 до 6500 Келвина), јер за ученике није важно да приликом бирања сијалица за стан, собу, радни простор... мисле само о потрошњи енергије и јачини светла, већ и о боји светла, а која утиче на расположење, учење, доношење одлука... Као пример може послужити боја светла која се користи у маркетинга да би храна деловала свеже. Затим, ако је ученик изложио на зиду свој ликовни рад, постер или репродукцију уметничког дела, та слика ће другачије изгледати у зависности од избора сијалице (као и сви други објекти у просторији)...

Ученици се додатно могу мотивисати задацима који су њима занимљиви, а развијају стваралачко мишљење: трансформација облика (у апликативном програму: morphing), превођење информација из једне форме у другу (на пример, превођење музичке композиције у ликовну), повезивање реалних облика и нереалних односа, креирање илузија... Да би се утврдило које активности мотивишу ученике неопходно је континуирано испитивање праксе, јер оно што мотивише једну генерацију/одељење/ученика не мотивише нужно све ученике.

НАСЛЕЂЕ

Циљ учења ове теме је развијање позитивног става према светској и националној културној баштини. Као полазна основа треба да послужи неки феномен, актуелна тема или догађај. На пример, катедралу Нотр Дам у Паризу је у великој мери оштетио пожар у априлу 2019. године. Ова несрећа није потресла само француски народ већ и велики број људи широм света, што је повод за разматрање више важних тема. Једна од значајних тема је промоција наслеђа. Катедрала Нотр Дам је у својој дугој историји више пута била потпуно запуштена (нарочито у 16. веку). Током Француске револуције је демолирана, јер је народ није доживљавао као вредно наслеђе, већ као симбол богатства и моћи високог свештенства. Захваљујући роману *Богородичина црква у Паризу* (код нас: *Звонар Богородичне цркве*) Виктора Игоа, који је постао популаран одмах по објављивању, катедрала је обновљена. Пишчева намера је била да скрене пажњу француској јавности на значај националног наслеђа, међутим, роман је доживео светску славу, као и катедрала. По роману су нацртане бројне илустрације и стрипови, снимљени филмови, серије и анимирани филмови, креиране позоришне представе, мјузикли... У игрици *Assassin's Creed Unity* из 2014. године катедрала је верно приказана до детаља. Унеско је уврстио катедралу на листу светске културне баштине и она је и званично призната као наслеђе значајно за човечанство. Ученици треба да знају да је веома тешко прикупити новац за заштиту и обнову наслеђа. Катедрала је и у 21. веку пропадала упркос својој слави и годишњој посети од преко 13 милиона људи из целог света. Највише новца за обнову је уложено онда када је велики број људи осетио снажну емотивну повезаност са катедралом (непосредно по објављивању Игоовог романа и непосредно после пожара)... Ученици могу да истраже који споменици културе у нашој земљи се налазе на листи светске културне баштине, а који не (иако су изузетно значајни), као и да заједно размотре шта за њих значе споменици културе у нашој земљи, како би као појединци и као заједница могли да допринесу промоцији наслеђа. На пример, изузетно значајан праисторијски локалитет Винча (Бело брдо) је озбиљно угрожен подземним водама, али није добио међународну помоћ за заштиту, нити је прикупљено довољно средстава да се до краја истражи и уреди за посетиоце.

Катедрала Нотр Дам може да буде основ за разматрање још једне важне теме, начина на који се наслеђе штити и обнавља. Иако се у јавности говори о рестаурацији катедрале, она је током векова само делимично рестаурирана, а делимично је обнављана тако што су јој додавани модерни елементи, па је Виктор Иго катедралу описао као химеру. После пожара, француска влада је расписала конкурс за идејно решење катедрале, што је подстакло још бурних реакција јавности. Јавност је подељена на оне који желе да се

верно реконструише последњи изглед катедрале и на оне који сматрају да је боље катедрали дати савременији изглед (јер је катедрала на тај начин била и грађена и обнављана током векова). Као супротност катедрали може се навести пример обновљене средњовековне тврђаве Голубац или манастирског комплекса Манасија, којима нису додавани модерни архитектонски украси. Ученици могу да дискутују о томе да ли би се вредност културног споменика умањила уколико би се приликом обнове изменио његов првобитни изглед, као и о јединству стила, могу да ураде идејна решења за уређење простора око неког значајног споменика или места културе у нашој земљи... Такође, потребно је поменути 3Д скенирање и штампање, технологију која у великој мери може да помогне приликом истраживања и обнове културног наслеђа.

Када се планира учење о уметницима и њиховим делима, важно је смислено одредити циљ учења одабраног садржаја. На пример, није смислено да ученици уче о импресионизму зато да би упамтили податке (када је правац настао, шта је био повод за настанак правца, ко су представници, која су њихова најзначајнија дела), јер ти подаци за ученике немају значаја, неприменљиви су и ученици их брзо заборављају. Уместо тога, може се говорити о томе шта је креативност, а шта иновативност, колико је за ученике значајно да развијају стваралачко мишљење (које им је неопходно у бројним животним ситуацијама), као и о томе да иновативне идеје и остварења понекад неће одмах бити прихваћени. Као пример се може навести прича о непријатељској реакцији критичара, неких колега и публике када су први пут видели радове импресиониста и о увредама упућених уметницима. Ученицима се могу показати најпознатија дела импресиониста и поставити питање да ли та дела у њима изазивају презир, бес, мржњу... и зашто (да или не), као и шта мисле, зашто је јавност у 19. веку тако негативно реаговала на иновације. Ученици могу да упореде једно дело уметника који је био цењен у то време (на пример, Енгр) и дела импресиониста, да покушају сами да открију шта је тачно скандализовало публику. Затим се може нешто рећи о Салону, о томе како је отварање изложбе био значајан друштвени догађај који је окупљао виђене људе и обичне грађане, о стандардима које је поставила државна Школа лепих уметности (École des Beaux-Arts) и очекивањима публике тог времена. Може се разговарати и о томе на који начин ученици прихватају оштру критику или увреду, а на који начин су реаговали уметници који су касније постали славни, као и како би могли пристојно да кажу да им се неко дело не свиђа. Такође, може се разговарати и о томе зашто и данас неки људи мрзе, на пример, Реноара и објављују на интернету чланке против његових дела... На исти начин се може приступити и свим другим садржајима које наставник одабере. На пример, ако је фокус на томе како ученици могу да пронађу подстицај за стварање, као пример се могу показати дела настала под утицајем афричке уметности... Потребно је разговарати и о томе шта за ученике значи оригиналност, колико је оригиналност важна, у којој мери можемо да будемо оригинални, у којим случајевима је оригиналност позитивно прихваћена, а у којим не. Такође, шта је у уметности омаж, а шта плагијат... Свака одабрана тема за разговор може да буде и повод за истраживање и стварање.

Наставник треба повремено да прати како се развијају нове образовне технологије. На пример, америчка компанија *Triseum* развија образовне игрице помоћу којих ученици и студенти могу да уче о уметницима и уметничким делима истовремено развијајући компетенције (називи првих игрица су: *ARTé: Mecenas*, *ARTé: Lumiere*, *ARTé: Hemut*).

КОМУНИКАЦИЈА

Декодираније слике се односи на тумачење слике у најширем значењу (теме и мотиви у уметничким делима, пропагандне поруке, пиктограми, симболика боје...). Ови садржаји се повезују са одговарајућим садржајима других тема. Према процени наставника, могуће планирати и тумачење сложенијих знакова, истраживање порекла, значења и развоја познатих логотипа (*Gamecube*, *Toblerone*, *Amazon*, *Pepsi*...) или знакова који су ученицима мање познати (амблеми војске *PC*, илирски грбовници, одликовања...). Наставник може да понуди ученицима да одаберу знакове о којима ће се разговарати на часу (и који ће послужити као подстицај за креирање оригиналног знакова) или да сам направи избор, а у складу са знањима која су ученици стекли до осмог разреда.

Остали предложени садржаји се односе на предлоге пројеката. Ученицима је потребно понудити мотивационе садржаје и могућност да одаберу пројекте који их занимају. Пројекти могу да се планирају и остварују на различите начине. Један од могућих начина је да ученици самостално, у паровима или тимовима одрже час својим вршњацима. Наставник треба да постави захтев да тај час буде занимљив, да „наставник“ заинтересује вршњаке за тему, да припреми кратку презентацију и питања која подстичу на размишљање и разговор, на даље истраживање... Налози за ученике не треба да буду презахтевни, али не треба ни да се сведу на забаву. На пример, један тимски пројекат може да обухвати истраживање европске моде у периоду од почетка двадесетог века до Првог светског рата и нацрт свечане одеће (превођење неких карактеристичних елемената у савремену одећу). Истовремено, од ученика се може тражити да креирају кратку презентацију о духу тог времена (начину живота, архитектури, намештају, познатим уметницима и уметничким делима...). Други тимови могу да раде исти пројекат, али да истражују неко друго време или да истражују другу тему и реализују другачији рад (на пример, прилог за школски часопис). Ако ученици желе да сазнају више о стрипу, као мотивациони садржај може се понудити прича о популарности стрипа данас, филмовима снимљеним према стриповима, о основним карактеристикама америчке, јапанске и француско-белгијске школе, о српском стрипу, апликативним програмима за цртање стрипова... Ученици могу да осмисле карактер/карактере и да нацртају траку или таблу стрипа (за стрип у наставцима). Уколико их занимају графити и мурали, може се указати на интернет страницу Google Street Art project, где се могу видети највреднији графити и мурали широм света, на бесплатне апликативне програме за креирање графита, а ученици могу индивидуално или тимски да планирају пројекте (да фотографишу зид у свом месту, да креирају неколико скица за графит/мурал, да одабрану скицу пренесу на већи формат натрон папира...). Такође, одељење може да се договори да сви заједно раде на једном пројекту. На пример, да сниме документарни филм о свом школском животу у последњем разреду основне школе. Затим, један део школског простора може у потпуности да промени изглед за потребе школских прослава помоћу интерактивних инсталација (наставник може пронаћи идеје за пројекат и мотивационе садржаје ако у претраживач унесе: Interactive Art Installations, Nike Flyknit Collective installation, Jelly Swarm by Tangible Interaction, Scattered Crowd by William Forsythe, Patrick Nadeau Rainforest installation)...

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставник у току године прати, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

- Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...).
- Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...).
- Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...).
- Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...).
- Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...).
- Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...).
- Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...).

– Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...).

– Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи којима бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије. Важно је да ученик не наводи више од једне нејасноће или грешке, ни у случају када му ништа није јасно или сматра да је рад упропашћен. Издвајање само једне нејасноће или грешке постепено оспособљава ученика да идентификује најважнији пропуст и да се фокусира на његово уклањање или да дође до бољих идеја. Ученике је потребно навикавати да листиће попуњавају брзо. Понекад је најважније оно чега се првог сете. Наставник може да прилагођава методу у складу са типом активности/задатка или да осмисли другачије чек-листе.

Предмет: Музичка култура

Разред: VIII

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	34
ЦИЉ	Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЧОВЕК И МУЗИКА	<p>У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:</p> <p>ОБЛАСТ/ТЕМА САДРЖАЈИ</p> <p>– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;</p> <p>– уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу;</p> <p>– препознаје националне игре у делима уметничке музике;</p> <p>– наведе изражајна средстава музичке</p>	<p>Романтизам</p> <p>Програмска и апсолутна музика</p> <p>Соло песма</p> <p>Клавирска минијатура</p> <p>Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...)</p> <p>Музичко-сценска дела</p> <p>Сметана, Дворжак, Шопен,</p> <p>Лист, Шуберт, Шуман,</p> <p>Паганини, Верди, Пучини,</p> <p>Росини, Чајковски, Бородин,</p>	<p>Природа саме музике, па и предмета музичка култура, указује на стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене програмом наставе и учења. Ниједна област се не може изучавати изоловано од друге и бити сама себи циљ, а да се истовремено не разговара о свим другим аспектима музике. Музику од почетка треба повезивати са што више догађаја из живота ученика. Паралелно одвијање различитих музичких активности подстиче мисаону активност, драгоцену за развијање укупног менталног и психо-моторног потенцијала ученика, и представља одличну основу за интеграцију са другим предметима.</p> <p>Настава усмерена на остваривање исхода даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом</p>

	<p>уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба;</p> <p>– разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба;</p> <p>– идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба;</p> <p>– идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба;</p> <p>– препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку;</p> <p>– опише начин добијања тона код дувачких инструмената;</p>	<p>Мусоргски, Мокрањац</p> <p>Импресионизам</p> <p>Равел, Дебиси</p> <p>Савремено доба</p> <p>Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика.</p> <p>Импровизација (појам)</p> <p>Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин</p> <p>Бабић, Вера Миланковић</p> <p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје</p> <p>различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање световне и духовне музике</p>	<p>постаје теоријски оквир. Искусствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање (певање и свирање) ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за партиципацију у музици. Основни методски приступ се темељи на звучном утиску, по принципу од звука ка нотној слици и тумачењу.</p> <p>Најважнији покретач наставе треба да буде принцип мотивације и инклузивности у подстицању максималног учешћа у музичком доживљају као и развијању потенцијала за музичко изражавање.</p> <p>Настава музичке културе остварује се кроз следеће области:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Човек и музика. – Музички инструменти. – Слушање музике. – Извођење музике. – Музичко стваралаштво. <p>Да би постигао очекиване исходе образовног-васпитног процеса, наставник користи глас и покрет, музичке инструменте, елементе</p>
--	---	---	--

	<p>– препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;</p> <p>– објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p> <p>– изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи;</p> <p>– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;</p> <p>– комуницира у групи импровизујући мање</p>	<p>романтизма, импресионизма и савременог доба.</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора.</p> <p>Слушање дела традиционалне народне музике.</p> <p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи.</p> <p>Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху.</p>	<p>информационих технологија као и развијене моделе</p> <p>мултимедијалне наставе. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања информацијама и њиховог коришћења (књиге, интернет...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања. Рад у групама и радионицама је користан у комбинацији са осталим начинима рада, поготово када постоји изазов значајнијег (нпр. емотивног) експонирања ученика, као вид премошћавања стидљивости или анксиозности.</p> <p>Програм наставе и учења омогућава да се, поред наведених композиција за слушање и извођење, могу користити и композиције које нису наведене, односно, наставник има могућност да максимално до 30%, по слободном избору, одабере композиције за слушање и извођење водећи рачуна о примерености наставним садржајима, узрасту ученика, њиховим</p>
--	--	---	---

	<p>музичке целине гласом, инструментом или покретом;</p> <p>– учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката;</p> <p>– изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност);</p> <p>– примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији и заједничком музицирању;</p> <p>– се понаша у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама;</p> <p>– критички просуђује утицај музике на здравље;</p> <p>– користи могућности ИКТ-</p>	<p>Певање песама у комбинацији са плесним покретом.</p> <p>Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.</p> <p>Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом.</p> <p>Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних</p>	<p>могућностима и интересовањима, естетским захтевима, исходима и локалитету на коме се налази школа. Однос између понуђених композиција и примера из друге литературе треба да буде најмање 70% у корист понуђених. Из поменутог разлога, у програму наставе и учења се налази већи избор наставног материјала (за слушање и извођење) у односу на годишњи фонд часова предмета</p> <p>Музичка култура.</p> <p>Музика у функцији здравља и музички бонтон</p> <p>Поред пажљивог избора што квалитетнијих музичких садржаја, ученике треба упутити на то да прегласна и агресивна музика има штетан утицај на здравље и изазива физиолошки и психолошки одговор организма. Важно је такође, стално указивати и на позитиван ефекат музике, у смислу опуштања, подизања пажње, емоционалних и физичких одговора, когнитивне стимулације и развијања меморије.</p>
--	---	--	--

	<p>а</p> <p>за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.</p>	<p>примера (одломака/тема) у стилу</p> <p>музике романтизма, импресионизма и савременог доба.</p> <p>Импровизација</p> <p>Креирање покрета уз музику</p> <p>коју ученици изводе.</p> <p>Креирање ритмичке пратње.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике.</p> <p>Израда дувачких инструмената од доступних материјала.</p>	<p>Упућивање ученика на правила понашања при слушању музике и извођењу музике чини део</p> <p>васпитног утицаја који наставник има у обликовању опште културе понашања. Овај модел</p> <p>понашања ученик треба да пренесе касније на концерте и различите музичке приредбе.</p> <p>I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА</p> <p>Програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да обликује дати програм имајући у виду: састав и</p> <p>карактеристике ученика у одељењу, уџбенике и остали дидактички материјал који користи за</p> <p>реализацију наставних садржаја, техничке услове, наставна средства и медије којима школа</p> <p>располаже као и потребе локалне средине у којој се школа налази.</p> <p>Полазећи од датих исхода и садржаја наставник креира свој глобални план рада из кога ће</p>
<p>МУЗИЧКИ</p> <p>ИНСТРУМЕНТИ</p>			<p>развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику</p> <p>даљу операционализацију исхода на ниво</p>

			<p>конкретне наставне јединице.</p>
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ			<p>Припрема за час подразумева дефинисање циља часа, конкретизацију исхода у односу на</p>
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ			<p>циљ часа, планирање активности ученика и наставника у односу на исходе, начин провере</p> <p>остварености исхода и избор наставних стратегија, метода и поступака учења и подучавања</p>
МУЗИЧКО-СЦЕНСКИ ЖАНРОВИ			<p>(водећи рачуна о предзнању, тј. искуству ученика, које ће ученицима омогућити да савладају</p>
			<p>знања и вештине предвиђене дефинисаним исходима).</p> <p>На часу треба да преовлађује активност којом се савладава нови музички садржај, али је</p>
			<p>она увек повезана и са другим музичким активностима. Специфичност предмета се огледа у томе</p> <p>што се музичке активности одвијају паралелно или једна музичка активност логично води ка</p> <p>другој.</p> <p>У оквиру организације годишњих и месечних активности неопходно је водити рачуна о</p> <p>школском календару и активностима које прате живот школе, па према њима усмеравати и</p>

			<p>обликовати наставне садржаје.</p> <p>II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА</p> <p>Процес учења базира се на перцепцији најупечатљивијих музичких примера (за слушање или извођење музике), који имају задатак да активирају свесну активност, фокусирају пажњу ученика, иницирају процес мишљења и креирају одговарајући сазнајно-емоционални доживљај.</p> <p>Човек и музика</p> <p>Знање о музици кроз различите епохе има за циљ разумевање улоге музике у друштву, упознавање музичких изражајних средстава, инструмената, жанрова и облика. У начину реализације ових садржаја увек треба кренути од музичког дела, слушања или извођења. Час треба да буде оријентисан на улогу и природу музике, однос човека у датом периоду према њој и њеној намени, као и промишљању да ли је музика (и ако јесте, на које начине) била уметност какву данас познајемо или и нешто друго.</p> <p>Информације које се тичу контекста (на пример историјске, антрополошке, културолошке</p>
--	--	--	--

			<p>природе) треба да буду одабране и пренесене у служби разумевања света музике у датом духу</p> <p>времена. Хронолошки аспект Музичке културе за осми разред доприноси корелацији знања и</p> <p>треба имати на уму да одређени предмети покривају информисаност о немужичким аспектима</p> <p>романтизма, импресионизма и савремене музике на детаљнији и специфичнији начин.</p> <p>Музички инструменти</p> <p>Музички инструменти су незаобилазни елемент свих области Музичке културе. Како су,</p> <p>поред људског тела и гласа, значајно средство музичког изражавања човека, информације о музичким инструментима треба да проистекну непосредно из историјског и стваралачког</p> <p>контекста. У том смислу треба посебно обратити пажњу на везу између избора инструмената и</p> <p>догађаја, односно прилика када се и на који начин музика изводила.</p> <p>Као и све друге, дувачке инструменте треба обрадити кроз одговарајуће слушне примере који на упечатљив начин презентују њихове основне карактеристике. Информације о</p>
--	--	--	--

			<p>дувачким</p> <p>инструментима (дрвени и лимени) треба да буду сведене и усмерене на начин добијања тона,</p> <p>тонску боју, изражајне и основне техничке могућности и примену.</p> <p>До знања о инструментима ученици треба да дођу из непосредног искуства путем слушања и</p> <p>опажања, а не фактографским набрајањем, односно меморисањем података.</p> <p>Слушање музике</p> <p>Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност. Ученик треба да има јасно формулисана упутства на шта да усмери пажњу</p> <p>приликом слушања музике. Током слушања ученици слушно идентификују музички стил и пореде</p> <p>га са основним карактеристикама друштвено-историјског периода. Ученичку пажњу фокусирати</p> <p>на уочавање извођачког састава, темпа, мелодијских и ритмичких карактеристика, са циљем да</p> <p>се повежу са музиком романтизма, импресионизма и савременог доба. Постепено, ови елементи</p>
--	--	--	--

		<p>музичког тока постају „константа“ у процесу ученичке перцепције па наставник може да проширује опажајни капацитет код ученика усмеравајући њихову пажњу пре слушања на релевантне специфичности музичког дела.</p> <p>Композиције које се слушају, својим трајањем и садржајем треба да одговарају могућностима перцепције ученика. Вокална, инструментална и вокално-инструментална дела треба да буду заступљена равноправно. Код слушања песама посебно треба обратити пажњу на везу музике и текста, а код инструменталних дела на извођачки састав, изражајне могућности инструмената. Елементи музичке писмености су у служби горе наведеног. Ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања слушаног дела,</p> <p>подстичући код ученика креативност и критичко мишљење. Слушање дела инспирисаних фолклором, свог и других народа и народности треба представити у контексту разумевања различитог садржаја, облика и расположења</p>
--	--	---

			слушаних композиција.
--	--	--	-----------------------

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	ЧОВЕК И МУЗИКА	2	2									2	2		4
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ					2	2	1				4	1		5
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ		3	2	2							6	1		7
4.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	2		2	2	1				2		6	3		9
5.	МУЗИЧКО-СЦЕНСКИ ЖАНРОВИ							4	4	1		8	1		9

МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ ученик/ученица уме да:

- пева једноставне дечје, народне или популарне композиције
- изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО ученик/ученица уме да:

- направи музичке инструменте користећи предмете из окружења
- осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела
- изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима
- учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

МУЗИЧКА КУЛТУРА СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ученик/ученица уме да анализира

повезаност:

- музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)
- структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)
- облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ ученик/ученица уме да:

- опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)
- препозна структуру одређеног музичког жанра

МУЗИЧКА КУЛТУРА НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области *ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ* ученик/ученица:

- зна функције елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела
- разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора
- критички и аргументовано образложе свој суд
- уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређеним музичким поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области *СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ* ученик/ученица уме да анализира слушни пример и открије везу опажајних карактеристика са:

- структуралном и драматуршком димензијом звучног примера
- жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера
- контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора

МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области *МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ* ученик/ученица уме да:

- изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области *МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО* ученик/ученица уме да:

- осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте
- импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова
- осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

Област: 1. Знање и разумевање

Основни ниво

У области „Знање и разумевање“ ученик уме да:

МК.1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености

МК.1.1.2. опише основне карактеристике

- музичких инструмената и састава
- историјско-стилских периода
- музичких жанрова
- народног стваралаштва

Средњи ниво

У области „Знање и разумевање“ ученик уме да анализира повезаност:

МК.2.1.1.музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером)

МК.2.1.2.структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми)

МК.2.1.3.облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

Напредни ниво

У области „Знање и разумевање“ ученик:

МК.3.1.1.зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела

МК.3.1.2.разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора

МК.3.1.3.критички и аргументовано образлаже свој суд

МК.3.1.4.уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

Област : 2. Слушање музике

Основни ниво

У области „Слушање музике“ ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:

МК.1.2.1.музичке изражајне елементе

МК.1.2.2.извођачки састав

МК.1.2.3.музичке жанрове

МК.1.2.4.српски музички фолклор

Средњи ниво

У области „Слушање музике“ ученик уме да:

МК.2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)

МК.2.2.2. препозна структуру одређеног жанра

Напредни ниво

У области „Слушање музике“ ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:

МК.3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера

МК.3.2.2. жанровским и историјско – стилским контекстом звучног примера

МК.3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора

Област: 3. Музичко извођење

Основни ниво

У области „Музичко извођење“ ученик уме да:

МК.1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције

МК.1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

Напредни ниво

У области „Музичко извођење“ ученик уме да:

МК.3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.

Област: 4. Музичко стваралаштво

Основни ниво

У области „Музичко стваралаштво“ ученик уме да:

МК.1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења

МК.1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела

МК.1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско – ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима

МК.1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.

Напредни ниви

У области „Музичко стваралаштво“ ученик уме да:

МК.3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте

МК.3.4.2. импровизује и / или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова

МК.3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Извођење музике

Песма коју ученик учи по слуху или са нотног текста има највише удела у развоју његовог слуха и музичких способности уопште. Певањем песама ученик стиче нова сазнања, развија естетско осећање и музички укус. Тако се ученик музички описмењује, савлађује појмове из основа музичке писмености. Целина коју чине музика и поезија делује снажно на емоције деце будући у њима интерес за сазнањем. Настава има задатак да код ученика развија љубав према

музичкој уметности и смисао за лепо, да помогне у свестраном развоју личности ученика, да ученика оплемени и да му улепша живот.

При избору песама наставник треба да пође од психофизичког развоја ученика, од њему блиских садржаја и доступних мелодијско-ритмичких целина, ширећи тиме њихов интерес и богатити их новим садржајима. Такође, потребно је да оцени гласовне могућности разреда пре одабира песама за певање.

Детаљном анализом потребно је обрадити текст и утврдити о чему песма говори, у којој је лествици написана. Како су често народне песме записане у тонским низовима који не представљају лествицу у правом смислу, такве песме се обрађују по слуху. Једна од карактеристика народних песама је и завршетак који одудара од онога што је ученик сазнао кроз основе музичке писмености - завршетак на другом ступњу. На ову карактеристику треба скренути пажњу, а она ће уједно бити и оријентир за препознавање народне песме.

Наставник бира од предложених песама, али мора водити рачуна да у његовом раду буду заступљене народне, пригодне песме савремених дечјих композитора, као и композиције са фестивала дечјег музичког стваралаштва које су стварала деца. Ради актуелизације програма, наставник, такође може научити ученике да певају и понеку песму која се не налази међу предложеним композицијама ако то одговара циљу и задацима предмета и ако одговара критеријуму васпитне и уметничке вредности.

Свирање

У сваком одељењу постоји један број ученика који има веће или мање потешкоће у певању. Таквим ученицима треба дати могућност афирмације кроз свирање на дечјим музичким инструментима да би учествовали у групном музицирању.

У овом разреду користити ритмичке и мелодијске инструменте. Пошто су ученици описмењени, свирање на мелодијским инструментима биће олакшано, јер се могу користити нотни примери појединих песама које су солмизационо обрађене.

Потребно је развијати дечје предиспозиције за музичко обликовање и омогућити им да доживе радост свирања, чиме се богати личност у осетљивом периоду емоционалног сазревања.

Путем властитих стваралачких покушаја дати детету да завири у "радионицу композитора" како би боље схватио вредност уметничког напора у стварању музичких дела.

Слушање музике

Слушање музике је активни психички процес који обухвата емоционално доживљавање и мисаону активност. Улога наставника на организовању правилног приступа слушању музике је од пресудне важности за естетски однос према музици, за тумачење музичког дела и његов спонтани доживљај.

Композиције које се слушају морају својим трајањем, садржајем и музичким изразом да одговарају могућностима перцепције ученика. Оне треба да су: кратке, вокалне или приче илустроване музиком и вокално-инструменталне. Код слушања дечјих песама потребно је да ученици: уочавају и објашњавају текст, инструменталну пратњу и начин како је музика дочарала текст.

После слушаног дела потребно је са ученицима кроз разговор рашчланити и објаснити улогу извођача и инструменталне пратње у приказивању литерарног текста.

У избору композиција инструменталног карактера треба бити обазрив и слушати оне у којима ће бити пуно израза, карактеристичних расположења и изразитог ритма, било да су програмског карактера или не.

Уочавање музичког облика може се применити код оних композиција које су по својој садржини такве да дају јасне контрасте у својим саставним деловима. Уочавањем тих контраста уочавамо и музичку форму, тако да није потребно ученика оптерећивати формалним објашњењима.

Музичко стваралаштво

Дечје музичко стваралаштво представља виши степен активирања музичких способности које се стичу у свим музичким активностима, а као резултат креативног односа према музици. Оно има велику васпитну и образовну вредност: подстиче музичку фантазију, обликује стваралачко мишљење, продубљује интересовања и доприноси трајнијем усвајању и памћењу музичких репродуктивних и стваралачких активности и знања.

Стваралаштво може бити заступљено кроз:

- музичка питања и одговоре;
- компоновање мелодије на задани текст;
- састављање мелодије од понуђених двотактних мотива;
- импровизација игре на одређену музику.

Ове активности треба вредновати према стваралачком ангажовању ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације педагошки оправдане.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави *музичке културе* за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Да би се остварио процес праћења напредовања и степена постигнућа ученика у настави музичке културе, неопходно је да наставник претходно упозна и идентификује музичке способности сваког ученика. Приликом упознавања објективних музичких способности ученика, посебан значај за наставника може да буде евидентирање или уочавање и неких психичких или физичких недостатака који на било који начин могу да умање учеников развој и успех у раду.

Оцењивање ученика у настави мора се спроводити организовано. Оно треба да обухвати и прати посебан развој сваког ученика, његов рад, залагање, интересовање, став, умешност, креативност и слично. Наставник треба да прати развој личности у целини и да објективно процењује колико је ученик савладао програмске захтеве.

Смисао оцењивања у настави музичке културе треба јесте да се сваком ученику омогући оптималан развој у оквиру васпитно-образовног рада, а никако да се неодмереним методичким захтевима у савладавању програма и негативном оценом ученици отуђују од музике и музичке уметности.

У настави музичке културе за исте васпитно-образовне задатке могу се добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се тренутни резултати упоређују са стварним учениковим могућностима. Оваквим начином оствариће се и основни захтеви за правилно оцењивање - да оно буде објективно и да ученике мотивише на музичке активности и на бављење музиком у складу с њиховим стварним способностима и потребама.

Домаћи писмени задаци или писани текстови, контролни задаци и слично не задају се за овај предмет ни у једном разреду. Целокупно наставно градиво остварује се само у школи.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

1. допринос ученика за време групног рада,
2. израда креативних задатака на одређену тему,
3. рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),
4. специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену тероетског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Сумативно оцењивање

Сумативно оцењивање је оцењивање постигнућа ученика на крају одређеног периода учења. Обично, али не и нужно, сумативно оцењивање подразумева формалне тестове или испите. Оно се користи и за рангирање ученика приликом преласка на следећи ниво образовања, као и за издавање различитих сертификата. У образовној средини која је усмерена на учење и исходе учења, сумативно оцењивање кроз тестове и испите треба да се, са проверавања обима запамћених чињеница преусмери на дубље концептуално разумевање, интегрисаност и кохерентност знања, оствареност исхода и стандарда постигнућа и развијеност компетенција. Сумативно оцењивање је регулисано законским и подзаконским актима.

Оцењивање ученика

Од вредновања резултата учења(сумативно) до подржавања учења (формативно). У настави усмереној на учење, оцењивање је средство које има неколико узајамно допунских функција. Прво, то је дијагностичко средство којим наставник процењује предуслове за учење, нпр. Претходно знање и вештине које ученик поседује. На основу добијених резултата, наставник, с једне стране, прилагођава свој рад тако да осигура да се учење настави. С друге стране, кроз дијагностичко

оцењивање наставник процењује и ефекте сопственог рада и може да, у складу с тим, осмишљава наредне часове(дијагностичко оцењивање наставе). Друго, то је средство за праћење и подршку напредовања у учењу. У том својству оцењивање води ученика у изградњи слике о себи и јачању самопоуздања(формативно оцењивање за учење, формативно оцењивање као учење). Да би се то постигло, оцењивање треба да буде пажљиво испланирана, стална образовна активност која прати напредак у учењу, знању и компетенцијама, подржава и охрабрује учење, повећава мотивацију за учење и оспособљава ученика за самопроцењивање постигнућа у односу на постављене циљеве. Треће, оцењивање је средство за вредновање које показује у којој мери је ученик остварио очекиване исходе и стандарде(сумативно оцењивање учења). Нови приступ настави и усмереност ка компетенцијама, исходима и стандардима, исказује оцењивање које ће пратити и унапређивати процес учења. То формативно оцењивање чини саставним делом свакодневне наставне праксе. Прелазак са једног оцењивања шта је научено, ка формативном оцењивању које је саставни део свакодневног наставног рада и учења у школи, представља корак у стварању културе оцењивања. Она се пре свега састоји у сталној комуникацији и размени између наставника и ученика, не само у погледу тога шта је тачно ученик постигао, већ и шта треба да ради да би постигао боље и више. За процене које доноси, наставник користи различите методе оцењивања, а само оцењивање, које се одвија током целе године, не само у појединим периодима и тренуцима, обележавају доследност, редовност, предвидљивост и видљивост.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Хор и оркестар

Свака основна школа је обавезна да организује рад хорова, и то: хор млађих разреда и хор старијих разреда. У свакој школи у којој постоје услови треба да се оснује школски оркестар. Часови хора и оркестра се изводе континуирано од почетка до краја школске године. Часови хора и оркестра као редовна настава улазе у фонд часова наставника музичке културе:

хор нижих разреда, 111 часова годишње.

хор виших разреда, 136 часова годишње.

Часови рада са хором и оркестром (који су идентични са трајањем школског часа - 45 минута) уносе се у распоред школе и део су радне обавезе ученика које одабере наставник. Ученици који већ похађају музичку школу не укључују се у хор или оркестар.

Хор

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха.

У току школске године потребно је са хором извести најмање десет композиција.

Оркестар

Школским оркестром се сматра инструментални ансамбл са најмање десет инструменталиста који изводе композиције у најмање три деонице. Оркестри могу бити састављени од инструмената који припадају истој породици (блок флауте, мандолине, тамбуре, хармонике, Орфов инструментаријум итд.) или мешовитог састава према расположивим

инструментима. Репертоар школског оркестра чине дела домаћих и страних композитора разних епоха, у оригиналном облику или прилагођена за постојећи школски састав.

У току године оркестар треба да изведе најмање осам дела, од којих нека заједно са хором.

Ако постоји оркестар у школи, фонд часова је као и за хор виших разреда, тј. 136 часова годишње.

У свим школама у којима раде наставник или наставници који владају неким инструментима организује се додатна настава за даровите и заинтересоване ученика у свирању на појединим инструментима.

Задаци инструменталне наставе су:

- да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима;
- да упоредо са инструменталном наставом ученицима даје и потребна теоријска знања;
- да и овом наставом подстиче код ученика њихове креативне способности и смисао за колективно музицирање.

Настава се одвија у групи до четири ученика, односно од пет до девет ученика када се ради о блок флаутама, тамбурама, мандолинама или Орфовом инструментаријуму. Зависно од могућности и интересовања ученика, у додатној настави се формирају мали музички састави.

Програмом и садржајима додатне наставе обухватити одговарајуће уџбенике, приручнике и збирке за поједине инструменте, као и дела (у оригиналном облику или прилагођена саставима ученика дотичне школе) домаћих и страних композитора из разних епоха, доступна извођачким могућностима ученика.

Ученици приказују своја индивидуална и групна достигнућа из додатне музичке наставе на школским и другим приредбама и такмичењима.

За додатну наставу се одређује 1 час недељно. Додатна настава је део радне обавезе наставника и изабраних ученика. Ученици који похађају музичку школу не укључују се у додатну наставу.

Слободне активности

У свакој основној школи има музички обдарене деце, чије се интересовање и љубав за музику не могу задовољити само оним што им пружа настава у разреду. За такву децу која не похађају музичку или балетску школу може се организовати додатна настава и тако се могу укључити у разне групе или школски оркестар.

Могу се основати групе певача вокалних солиста и солиста инструменталиста са којима се увежбавају соло песме, мали комади, дуети, терцети, квартети, мали камерни инструментални састави, секција љубитеља слушања музике - који ће слушати разна музичка извођења у школи или ван ње (концерте, радио и телевизијске емисије, музичке филмове и сл.). Осим секција вокалних солиста, инструменталних солиста и љубитеља слушања музике могуће је организовати секцију младих композитора са којима се ради индивидуално на развоју музичке креативности. Могуће је, такође, основати секцију младих етномузиколога који ће прикупљати мало познате или готово заборављене песме средине у којој живе. Број и врста музичких секција које је могуће основати у основној школи у односу на способности и интересовања ученика одређени су само афинитетом наставника и његовим ентузијазмом.

За слободне активности се одређује 1 час недељно.

Рад формираних секција одвија се континуирано током целе школске године.

Предмет: Историја

Разред: VIII

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ОСНОВЕ ПРОУЧАВАЊА	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: – смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене	Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата	Програм је конципиран тако да су уз дефинисане исходе за крај разреда и кључне појмове, за сваку

<p>ПРОШЛОСТИ</p> <p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА</p>	<p>историје на временској ленти;</p> <p>– уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти</p> <p>– образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;</p> <p>– наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба;</p> <p>– изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера;</p>	<p>до наших дана.</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални)..</p> <p>Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије, економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот).</p> <p>Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице).</p> <p>Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли</p>	<p>од четири тематске целине дати и садржаји.</p> <p>Приступ настави заснован на процесу и исходима учења подразумева да ученици развијају не само основна знања, већ да их искористе у развоју вештина историјског мишљења и изградњи ставова и вредности. Програм наставе и учења, у том смислу, нуди садржински оквир, а наставник има могућност да изабере и неке додатне садржаје уколико сматра да су примерени средини у којој ученици живе, или да одговарају њиховим интересовањима (програм се, на пример, може допунити и садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају – археолошка налазишта, музејске збирке). Сви садржаји су дефинисани тако да буду у функцији остваривања исхода предвиђених програмом. Наставник има значајан простор за избор и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика.</p> <p>Важна карактеристика наставе и учења усмерених на остваривање исхода је та да су фокусирани на</p>
---	--	--	---

			учење у школи. Ученик треба да учи:
<p>ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ</p>	<p>– илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу;</p> <p>– образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере;</p> <p>– наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва</p>	<p>Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић.</p> <p>Свет у рату – узроци, међународне кризе, сукоби и освајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зарађене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, нови начини ратовања; ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата, победа антифашистичке коалиције.</p> <p>Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар</p>	<p>– <i>смислено</i>: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Историје и других предмета;</p> <p>– <i>проблемски</i>: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;</p> <p>– <i>дивергентно</i>: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;</p> <p>– <i>критички</i>: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;</p> <p>– <i>кооперативно</i>: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.</p> <p>Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као</p>

		Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз, Милан	и потребе локалне средине у којој се школа налази. Наставник за сваки час планира и припрема средства и начине провере остварености пројектованих исхода. У планирању и припремању наставе и учења, наставник планира не само своје, већ и активности ученика на часу. Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања.
<p>СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p>	<p>– идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта;</p> <p>објасни значење појмова геноцид и Холокауст;</p> <p>анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала;</p> <p>осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања</p>	<p>Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.</p> <p>Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура.</p> <p>Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански,</p> <p>Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом</p>	<p>Ученици у седми разред улазе са знањем о основним историјским појмовима, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима и на томе треба пажљиво градити нова знања, вештине, ставове и вредности.</p> <p>Наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљ учења предмета и дефинисане исходе. Редослед исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање циља предмета. Између исхода постоји повезаност и остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи од исхода су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода и обраде</p>

	<p>заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ</p> <p>анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала.</p>	<p>комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна</p>	<p>различитих садржаја.</p> <p>Битно је искористити велике могућности које Историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања. Наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично. Посебно место у настави Историје имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација. Добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести. У зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем.</p> <p>Учење историје би требало да</p>
<p>СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА</p>		<p>телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети</p> <p>Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница.</p>	

			<p>помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе „како је уистину било”, већ и зашто се нешто десило и какве су последице из тога проистекле. Да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму”, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), обилажење културно-историјских споменика и посете установама културе. Коришћење историјских карата изузетно је важно јер омогућава ученицима да на очигледан и сликовит начин доживе простор на коме се неки од догађаја одвијао, помажући им да кроз време прате промене на одређеном простору.</p> <p>Треба искористити и утицај наставе Историје на развијање језичке и говорне културе (вештине беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика. Неопходно је имати у виду и интегративну функцију Историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и</p>
--	--	--	--

		<p>условљености географских, економских и културних услова живота човека. Пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина. У настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности. Одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета, а посебну пажњу треба посветити оспособљавању ученика за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија (употреба интернета, прављење презентација, коришћење дигиталних аудио-визуелних материјала и израда реферата).</p> <p>Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу,</p>
--	--	---

			<p>прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.</p> <p>У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).</p>
--	--	--	--

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	2										1	1		2
2.	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У	2	4	4	4	4						9	9	2	20

	ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА														
3.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ					9	10				8	8	2	18	
4.	СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА							6	7		6	6	1	13	
5.	СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА									13	6	6	1	13	
	УКУПНО:													68	

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА : ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ

Основни ниво: ИС. 1.1.1- именује и разликује основне временске одреднице.

ИС.112.менује историјске периоде и зна редослед историјских периода.

ИС.1.1.3-зна поделу на праисторију и историју.

ИС.1.1.4-уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости.

ИС.1.1.5-уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости.

ИС.1.2.1-препознаје на основу карактеристичних историјских извора(сликовних, текстуалних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч.

Средњи ниво: ИС.2.1.1-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом.

Напредни ниво: ИС.3.1.1- уме да промени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен).

ИС.3.2.1- уме да изврши селекцију историјских извора

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

:

Основни ниво: ИС.1.1.1- именује и разликује основне временске одреднице.

ИС.1.2.1-именује историјске периоде и зна редослед историјских периода.

ИС.1.1.3-зна поделу на праисторију и историју.

ИС.1.1.6- препознаје значење основних појмова из историје цивилизације.

ИС.1.2.3- препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике.

Средњи ниво:

ИС.2.2.2- уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора.

ИС.2.1.3-препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје.

Наредни ниво:

ИС.2.1.3-препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје.

Наредни ниво:

ИС.3.1.2- уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

:

Основни ниво: ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

Средњи ниво: ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора

Напредни ниво: ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА

:

Основни ниво:

ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике
ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

Средњи ниво:

ИС. 2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних

историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

Напредни ниво:

ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора

ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)

ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)

ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА

:

Основни ниво:

ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизацијеИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

Средњи ниво: ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

Напредни ниво: ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

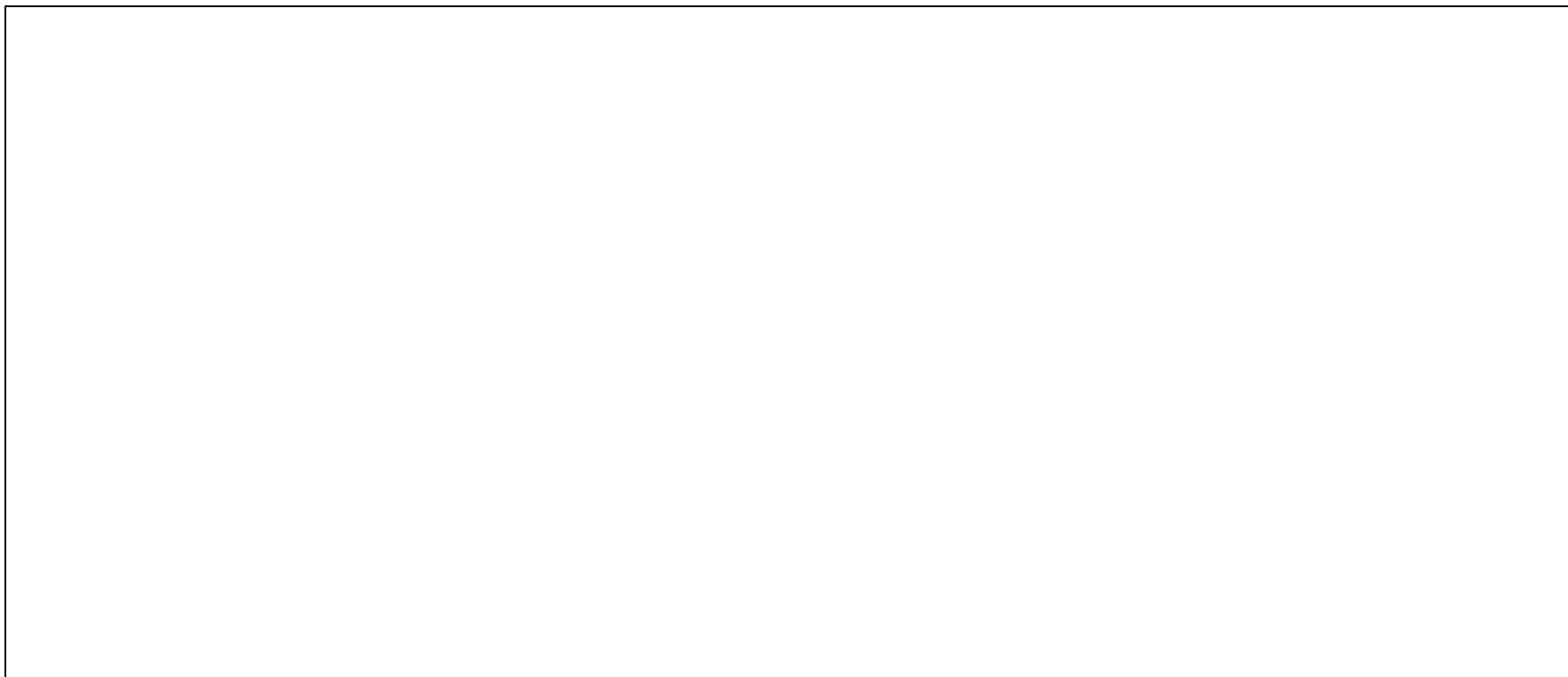
ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)

ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)

ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Историјски извори, државе , друштво, Хладан рат, Савремени свет, Глобализација

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА: Наставник објашњава,

пише на табли, кординира, анализира , одговара на питања, потстиче ученике да сами дођу до закључка и сами да изнесу своје мишљење, припрема самосталне задатке за ученике.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА: Ученици слушају

записују, коментаришу

дискутују , закључују ,

питају , решавају

задатке , праве ленте времена

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ: Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да одржи саморефлексију(промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстакне саморегулацију процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања.

У настави орјентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукт учења. Да би вредновање било објективно и функционално, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања. Потребно је, тајође, ускладити оцењивање са његовом сврхом. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. У формативном оцењивању користе се различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљењ о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ.

Потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Увек је неопходно ученику дати повратну информацију како би уочио грешке и побољшао свој рад. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА:

Ученик са изузетним способностима имао би појачан истраживачки рад у коме би могао да развија методе истраживачког рада и коришћење историјских извора. Поред уџбеника, више би користио и додатну литературу као и садржаје доступне на интернету. Добијао би и теме које нису детаљно обухваћене у уџбенику а које су садрже некакву проблематику. Више би радио на анализи историјских извора, поређењу различитих извора који говоре о истој појави, веродостојности извора, критици, контексту у коме је извор настао итд.

У зависности од интересовања ученика(политичка, друштвена историја, наоружање, мода, положај жене у друштву и слично), ученик би био упућен у истраживачки рад. Више би радио на анализи извора које би добио, да ли је тај извор пристрасан, веродостојан, да ли је имао неку пропагандну сврху итд.. Са родитељима или наставником имао би више посета музејима, споменицима и слично. Бавио би се проблемским питањима. Уколико постоји интересовање радио би историју неког народа који није обухваћен програмом.

Ученик са сметњама у развоју-

У зависности од карактеристика ученика и степена заостајања у градиву ученику би био прилагођен програм за пети разред. Кроз различите наставне методе радило би се на томе да ученик савлада основне појмове из историје старог века. Ученик би више користио карте, илустрације, примере из свакодневног живота. Користило би се и вршњачко учење. Ученик би био мање сконцентрисан на године, детаље и сл. а више на неке опште појмове и процесе који би му користили у свакодневном животу. Радило би се на јачању оних способности и вештина које су му јача страна.

Била би праћена његова интересовања и више рађено на областима које га интересују. У зависности од ученика, јачале би се његове јаче стране и вештине које уме да ради и које му добро иду. Кроз различите наставне методе радило би се на томе да ученик савлада основне појмове из историје савремен историје.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

ДОДАТНА НАСТАВА:

Наставни предмет	Историја- додатна
Разред	VIII
Циљ наставног предмета	Развијање интересовања за историју старог века, културу, уметност и разумвање њиховог утицаја на каснија историјска депавања
Годишњи фонд часова	

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начин остваривања програма /специфичности
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА		Историја и помоћне науке Историјски извори Подела Света и Европе, стварање Југославије, Велика економска криза, Нацизам,		1) Компетениција за целоживотно учење- индивидуални рад и рад у пару издвајање кључних појмова и повезивање прошлости и садашњости

РАТА		Фазизам у Европи		2) 3) Градска библиотека-уознавање са писаним историјским изворима 4)
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ		Други светски рат, Победа Антифашистичке коалиције, Априлски рат и последице пораза, Југославија у Другом светском рату		1) Естетска компетенција- ученици ће користити писане историјске изворе, (књиге, фотографије,атлас) 2) Школска библиотека-књиге ,енциклопедије за овај период 3) 4)
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА		Послератни свет и његове супротности, Хладни рат, Југославија по завршетку Другог светског рата – успостављање нове власти, Политичке, друштвене и културне прилике у социјалистичкој Југославији		1) Кроз индивидуални, фронтални и рад у пару -компетенција за сарадњу и комуникацију Кроз дискусију о коренима европске цивилизације Сарадњом на проналажењу кључних појмова 2) 3) 4) Гугл учионица-филм
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА		Изаови савременог света, Разбијање и распад југословенске државе, НАТО агресија на СРЈ, Српска држава и српски народ у савременом добу		1) Одговорно учешће у демократском друштву-кроз различите облике рада и садржаја ученици се упознају са државом и друштвом Савременог света тако што ће издвојити кључне појмове и ураде питања, 2) 3) 4) Гугл учионица-презентација о НАТО агресији

ДОПУНСКА НАСТАВА

Наставни предмет	Историја- допунски настава
Разред	VIII
Циљ наставног предмета	Утврђивање периодизације прошлости, увежбавање различитих начина рачунања времена у прошлости, разликовање временских одредница, пружање подрчке ученицима приликом савлађивања наставних садржаја.
Годишњи фонд часова	

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начин остваривања програма /специфичности
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА		Историја и помоћне науке Историјски извори Подела Света и Европе, стварање Југославије, Велика економска криза, Нацизам, Фашизам у Европи	Током школске године	1) Компетенција за целоживотно учење- индивидуални рад и рад у пару издвајање кључних појмова и повезивање прошлости и садашњости 2) 3) Градска библиотека-уознавање са писаним историјским изворима 4)
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ		Други светски рат, Победа Антифашистичке коалиције, Априлски рат и последице пораза, Југославија у Другом светском рату		1) Естетска компетенција- ученици ће користити писане историјске изворе, (књиге, фотографије,атлас) и тако се упознају са културно историским наслеђем Античке Грчке 2) 3) Школска библиотека-књиге ,енциклопедије за овај период читање грчких митова

				4)
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА		Изазови савременог света, Разбијање и распад југословенске државе, НАТО агресија на СРЈ, Српска држава и српски народ у савременом добу		1) 1) Кроз индивидуални, фронтални и рад у пару -компентенција за сарадњу и комуникацију-ученици раде ленту времена и хронолошку табелу и приказ важних догађаја и личности 2) 3) 4)

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Наставни предмет	Историја- Припремна
Разред	VIII
Циљ наставног предмета	Развијање интересовања за историју старог века, средњег века, новог века, савремена историја, културу, уметност и разумевање њиховог утицаја на каснија историјска дешавања
Годишњи фонд часова	

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начин остваривања програма /специфичности
СТАР ВЕК		Историја и помоћне науке Историјски извори Подела прошлости Државе старог истока, култура и веровање, Стари Рим, Стара Грчка, Хеленизам		1) Компентенција за целоживотно учење- индивидуални рад и рад у пару издвајање кључних појмова и повезивање прошлости и садашњости 2) 3) Градска библиотека-уознавање са писаним историјским изворима

				4)
СРЕДЊИ ВЕК		Феудално друштво, Средњовековне државе, Франачка , Византија ,Енглеска Крсташки ратови, Јужни Словени, Средњовековна Српска држава, Турска освајања ,		1) Естетска компетенција- ученици ће користити писане историјске изворе, (књиге, фотографије,атлас) и тако се упознају са културно историским наслеђем 2) Школска библиотека-књиге ,енциклопедије за овај период 3) 4)
НОВИ ВЕК		Велика Географска открића, Хуманизам и Ренесанса, Индустријска револуција, Француска револуција, Наполеонови ратови, Први и Други Српски устанак, Први светски рат, Србија у првом светском рату		1) Кроз индивидуални,фронтални и рад у пару -компетенција за сарадњу и комуникацију Кроз дискусију о коренима евроске цивилизације Сарадњом на проналажењу кључних појмова 2) 3) 4)Гугл учионица-филм
САВРЕМЕНО ДОБА		Свет после првог светског рата, Други светски рат, Хладни рат, Југославија, Распад Југославије , НАТО агресија на Југославију		1) Одговорно учење у демократском друштву-кроз различите облика рада и садржаја ученици се упознају са државом и друштвом у савременом свету тако што ће издвојити кључне појмове и урде питања , модерна технологија ,модерно ратовање 2) 3) 4) Гугл учионица-презентација о

Предмет: Географија

Разред: 8

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; 	Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси. Географски положај Србије. Историјско-географски развој Србије. Символи Србије. Границе и проблеми пограничних крајева.	<p>ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА</p> <p>Програм оријентисан на процес и исходе учења наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању процеса наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм</p>
ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; 	Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода. Земљишта Србије. Распрострањеност биљног и животињског света.	<p>потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале које ће користити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази.</p> <p>Полазећи од датих исхода и препоручених садржаја, образовних стандарда за крај обавезног образовања, циљева и исхода образовања и васпитања, кључних компетенција за целоживотно учење, предметних</p>

	<p>– препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода;</p> <p>– доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора</p>		<p>и општих међу-предметних компетенција, наставник најпре креира свој годишњи (глобални) план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Наставник има слободу да сам одреди број часова за дате теме у годишњем плану. Предметни исходи су дефинисани на нивоу разреда у складу са ревидираном Блумовом таксономијом и највећи број њих је на нивоу примене. Редослед исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање циља предмета. Од наставника се очекује да операционализује дате исходе у својим оперативним плановима за конкретну тему, тако да тема буде једна заокружена целина која укључује могућа међупредметна повезивања. У фази планирања и писања припреме за час наставник дефинише циљ и исходе часа.</p> <p>ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА</p> <p>Дати садржаји су препоручени и распоређени у шест темат-ских целина: Географски положај, границе и величина територије Србије; Физичко-географске одлике Србије; Друштвено-географ-ске одлике Србије;</p>
<p>ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ</p>	<p>– објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције;</p> <p>– изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи;</p> <p>– изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике;</p> <p>– израђује и анализира графичке приказе структура становништва;</p> <p>– објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи;</p>	<p>Кретање броја становника и њихов просторни размештај. Природно кретање. Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика. Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови. Урбанизација и проблеми урбаног развоја. Београд. Природни ресурси и привредни развој. Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај и географски простор. Туризам и трговина. Делатности кварталног сектора.</p>	<p>Дати садржаји су препоручени и распоређени у шест темат-ских целина: Географски положај, границе и величина територије Србије; Физичко-географске одлике Србије; Друштвено-географ-ске одлике Србије;</p>

	<p>– уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи;</p> <p>– доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи;</p> <p>– препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине</p>		<p>Природна и културна баштина Србије; Географија завичаја; Срби у региону и дијаспори.</p> <p>КОРЕЛАЦИЈА</p> <p>географија, природа и друштво, биологија, хемија, историја, математика</p> <p><u>Географски положај, границе и величина територије Србије</u></p> <p>За достизање исхода: ученик ће бити у стању да одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије, потребно је објаснити етимолошко значење термина Србија, симболе отаџбине, детерминанте и компоненте географског положаја, њене границе, облик и величину територије.</p> <p><u>Физичко-географске одлике Србије</u></p> <p>За достизање исхода: ученик ће бити у стању да опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије, кључно је да у светлу теорије литосферних плоча ученик опише геотектонски положај и геотектонску рејонизацију Србије сагледавањем односа Евроазијске и Афричке литосферне плоче, објасни</p>
<p>ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ</p>	<p>– описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти;</p> <p>– процењује важност очувања природне и културне баштине Србије</p>	<p>Природна баштина Србије. Културна баштина Србије. Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији.</p>	
<p>ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА</p>	<p>– учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини;</p> <p>– анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује</p>	<p>Појам и географски положај завичаја. Природне карактеристике. Друштвене карактеристике.</p>	

<p>СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ</p>	<p>– објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету</p>	<p>Срби у Црној Гори. Срби у БиХ – Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори.</p>	<p>механизме настанка и обликовања рељефа на простору Србије и именује значајне морфоструктурне облике рељефа у Србији.</p> <p><u>Друштвено-географске одлике Србије</u></p> <p>За достизање исхода: ученик ће бити у стању да објашњава популациону динамику становништва Србије, акценат треба ставити на објашњење кретања броја становништва по подацима пописа (предлог је да временски обухват буде након Другог светског рата), природног прираштаја и миграција.</p> <p><u>Природна и културна баштина Србије</u></p> <p>Исход: описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти.</p> <p><u>Географија завичаја</u></p> <p>За достизање овог исхода: ученик ће бити у стању да реализује истраживачки пројекат у локалној средини, препорука је да технике наставника буду усмерене на поучавање и учење путем открића које обухвата прикупљање података од локалног становништва и самостално посматрање објеката и процеса.</p>
-----------------------------------	--	--	---

			<p><u>Срби у региону и дијаспори</u> Исход: ученик ће бити у стању да објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету, операционализује се тако што ће ученик бити у стању да наведе државе и ентитете у којима живе припадници српског народа, наведе број припадника нашег народа у земљама бивше СФРЈ, региону и дијаспори, објасни узроке досељавања Срба у различитим историјским периодима, упореди економски, културни и политички положај Срба.</p> <p><u>Примена ИКТ-а у настави:</u> коришћење дигиталних алата у настави, хардвера, софтвера, ЛМС система за управљање учењем, педагошких аспеката употребе дигиталне технологије у настави и учењу...</p>
--	--	--	---

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ	МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	ОСТАЛО	СВЕГА
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	x										4	2	/	6

2.	ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	x	x	x								12	7	/	19
3.	ДРУШТВЕНО- ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ			x	x	x	x	x	x			21	10	/	31
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ								x	x		3	2	/	5
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА									x		1	1	/	2
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ									x		3	2	/	5
УКУПНО:												44	24	/	68

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

2. ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

3. ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва

ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

4. ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

5. ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...) графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва

ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

6. СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва

ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава,

процеса и односа на основу анализе географске карте

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Географски положај, границе и величина територије Србије, физичко-географске одлике Србије, друштвено-географске одлике Србије, природна и културна баштина Србије, географија завичаја, Срби у региону и дијаспори.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад наставника обухвата планирање, остваривање и праћење и вредновање. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

Наставник укључује ученике у наставни процес, оцењује и саветује ученике како да поспеше процес учења.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Слуша, разговара, дискутује, излаже, предлаже, посматра, објашњава, црта, пише, проналази на карти, самостално се служи литературом, проналази податке на интернету, помаже друговима.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење и процењивање резултата постигнућа ученика, а у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа знања на коме се ученик налази. Свака активност на часу служи за континуирану процену напредовања ученика. Неопходно је ученике стално оспособљавати за процену сопственог напретка у остваривању исхода предмета. Како ниједан од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да пре-дузму да би свој рад унапредили. Оцењивање на тај начин постаје мотивациони фактор за ученике. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења. На почетку школске године наставници географије треба да направе план временске динамике и садржаја оцењивања знања и умења (процењивања постигнућа) ученика водећи рачуна о адекватној заступљености сумативног и формативног

оцењивања. Будући да се у новим програмима наставе и учења инсистира на функционалним знањима, развоју међупредметних компетенција и про-јектној настави, важно је да наставници на почетку школске године добро осмисле и са ученицима договоре како ће се обављати формативно оцењивање. У том смислу препоручује се наставницима да на нивоу стручних већа договоре критеријуме и елементе формативног оцењивања (активност на часу, допринос групном раду, израда до-маћих задатака, кратки тестови, познавање географске карте...). Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано спроводи евалуацију и самоевалуацију процеса наставе и учења

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Упућивање на додатне садржаје са интернета, додатни рад наставника са ученицима, помоћ слабијим ученицима, додатни рад на немим картама, учествовање на скуповима са географском тематиком...

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Прилагођавање наставних садржаја географије ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад организује се за ученике који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области географије, пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Циљеви:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.

Задачи:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

У зависности од потребе обнављања градива из петог, шестог и седмог разреда, као и степена усвојености појединих лекција, доћи ће до измене у реализацији часова додатне наставе.

Градиво 5. разреда

Градиво 6. разреда

Градиво 7. разреда

Градиво 8. разреда

ДОПУНСКА НАСТАВА

Ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу, програмом допунске наставе помоћи ће се усвајање једноставнијих и мање захтевних садржаја из географије, како би у потпуности развили своје способности.

Циљеви:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја географије ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Задаци:

- уочавање ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених садржаја из географије,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Сама реализација зависи од потребе за допунским усвајањем појединих наставних јединица.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Задаци:

Главна карактеристика наставе усмерене на достизање исхода је учење у школи током којег наставник треба да обезбеди услове у којима ће ученик учити:

смислено:

повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота;

повезивањем онога што учи са оним што је већ учио из географије и других предмета;

проблемски:

самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација;

постављањем релевантних питања себи и другима;

развијање плана решавања задатог проблема;

дивергентно:

предлагањем нових решења;

смишљањем нових примера;

повезивањем садржаја у нове целине;

критички:

поређењем важности појединих чињеница и података;

смишљањем аргумената;

предвиђањем последица;

кооперативно:

кроз рад и сарадњу са ученицима и наставником, кроз дискусију и размену мишљења користећи све расположиве изворе знања.

Припремна настава из географије реализоваће се последње 2 недеље у школској години и обухвата обнављање градива петог, шестог, седмог и осмог разреда.

Предмет: Физика

Разред: 8.

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	– повезује физичке величине које описују осцилације и таласе; – описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука; – демонстрира и објасни: осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова;	Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина).	Настава физике усмерена на исходе омогућава да се циљ наставе достигне у складу с предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа уз

		<p>Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности).</p> <p>Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...).</p> <p>Таласи (таласна машина или када- видео или рачунарска симулација). Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стуба (дужа стаклена цев са водом)</p> <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи</p> <p>2. Одређивање убрзања Земљине теже помоћу математичког клатна</p>	<p>примену различитих метода. Ученик треба да учи углавном у школи:</p> <p>– смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота;</p> <p>повезивањем оног што учи са оним што је учио из хемије и других предмета;</p> <p>– проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;</p> <p>– дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем</p>
<p>СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ</p>	<p>– анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп;</p> <p>– демонстрира и објасни: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида;</p> <p>– примењује превентивне мере</p>	<p>Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим</p>	<p>решавања задатог проблема;</p> <p>– дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем</p>

	<p>заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу;</p>	<p>срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексija. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. <i>Демонстрациони огледи.</i> Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости(видео). Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп. Лабораторијске вежбе 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала. 2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива(видео са вежбом).</p>	<p>садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника. На овај начин остварује компетенције: Компетиција за учење, Рад са подацима и информацијама, Комуникација, Одговорно учешће у расправама, Естетичка конкуренција, Решавање пролема, Сарадња, Дигитална конкуренција, Одговоран однос према околини,</p>
<p>ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ</p>	<p>– демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи; – прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисује и повеже електрични напон и јачину електричног поља;</p>	<p>Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисујања. Закон о одржању количине наелектрисујања. Узајамно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери.</p>	<p>расправама, Естетичка конкуренција, Решавање пролема, Сарадња, Дигитална конкуренција, Одговоран однос према околини,</p>

		<p><i>Демонстрациони огледи.</i> Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у ричинусовом уљу и јаком електричном пољу). Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина(видео). Мехури сапунице у електричном пољу.</p>	<p>Одговоран однос према здрављу. Корелације: Унутар предмета: -Корелација са градивом шестог и седмог разреда Између предмета: -Српски језик и књижевност-рад са текстом и обрада текста, издвајање кључних речи и појмова. -Математика-рад на рачунским задацима, - Информатика-примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљање података и информација, фотографија - Ликовна култура- израда паноа, плаката, - Географија-повезивање знања о географским половима Земље и компасу ТиТ- повезивање</p>
<p>ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА</p>	<p>– наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврста ради рециклаже; – познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички; – описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје; – препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из сваке наведене области;</p>	<p>Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји). <i>Демонстрациони огледи.</i> Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника при протицању електричне струје. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија.</p>	<p>Одговоран однос према здрављу. Корелације: Унутар предмета: -Корелација са градивом шестог и седмог разреда Између предмета: -Српски језик и књижевност-рад са текстом и обрада текста, издвајање кључних речи и појмова. -Математика-рад на рачунским задацима, - Информатика-примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљање података и информација, фотографија - Ликовна култура- израда паноа, плаката, - Географија-повезивање знања о географским половима Земље и компасу ТиТ- повезивање</p>

		<p>Лабораторијске вежбе</p> <p>1. Зависност електричне струје од напона на отпорнику (таблични и графички приказ зависности).</p> <p>2. Одређивање електричне отпорности отпорника у колу помоћу амперметра и волтметра.</p> <p>3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности (вежбе се изводе уколико нема апаратура помоћу рачунарских Пхет симулација)</p>	<p>знања из прављења струјног кола, извора струје</p> <p>Начин коришћења ИКТ</p> <p>у настави:</p> <p>Примена Гугл платформе за додатну комуникацију са ученицима, -Power point презентације, е-уџбеник, Пхет симулације за израду вежби и демонстрационих огледа</p>
МАГНЕТНО ПОЉЕ	<p>– описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора;</p> <p>– објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља;</p> <p>– користи компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи;</p>	<p>Магнетно поље сталних магнета.</p> <p>Магнетно поље Земље.</p> <p>Магнетно поље електричне струје.</p> <p>Дејство магнетног поља на струјни проводник.</p> <p>Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <p>Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед. Електромагнет.</p> <p>Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.</p>	
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	<p>– објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе;</p> <p>– опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе познаје њихово дејство, примену</p>	<p>Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе.</p> <p>Природна радиоактивност.</p> <p>Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни</p>	

	и мере заштите; – разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене.	и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења.	
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ		Значај физике за развој других природних наука Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож...) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика....)	

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ	МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	Лабораторијске вежбе	СВЕГА
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1 Осцилаторно и таласно кретање	x										4	2	2	8
2 Светлосне појаве	x	x	x								7	6	2	15
3 Електрично поље			x	x							5	5	0	10
4 Електрична струја				x	x	x	x				8	7	3	18
5 Магнетно поље							x	x			4	2	0	6

6	Елементи атомске и нуклеарне физике								x	x		5	3	0	8
7	Физика и савремени свет									3		2	1	0	3
УКУПНО:												35	26	7	68

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

1. Осцилаторно и таласно кретање

ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно

ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање

ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока

ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена

ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције

ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска.

ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују

ФИ.2.3.4. зна када мерења понављамо више пута

ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

ФИ.3.2.2. уме да примени односе између физичких величина који описују осцилаторно кретање

ФИ.3.2.3. зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању

ФИ.3.2.4. зна основне физичке величине које описују таласно кретање

ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости

ФИ.3.3.3. зна шта је грешка мерења

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

2. Светлосне појаве

ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање

ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине

ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока

ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

ФИ.2.3.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу

ФИ.2.3.4. зна када мерења понављамо више пута

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости

ФИ.3.2.6. зна како се прелама и одбија светлост

3. Електрично поље

ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе

ФИ.2.4.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе

ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

ФИ.3.3.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система

ФИ.3.3.3. зна шта је грешка мерења

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

4. Електрична струја

ФИ.1.3.1. уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале

ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

ФИ.2.4.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе

ФИ.2.4.2. зна називе основних елемената електричног кола

ФИ.2.4.3. уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно

ФИ.2.4.5. уме да препозна топлотне ефекте електричне струје

ФИ.2.4.6. разуме појмове енергије и снаге електричне струје

ФИ.2.4.4. уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине

- ФИ.2.5.2. уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад
- ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге
- ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност
- ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина
- ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења
- ФИ.3.3.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу
- ФИ.3.3.3. зна шта је грешка мерења
- ФИ.3.4.1. зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу
- ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења
- ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

5.Магнетно поље

- ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе
- ФИ.1.3.2. уме да препозна магнетне ефекте електричне струје
- ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке
- ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу
- ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност
- Ф.И.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система
- Ф.И.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

6. Елементи атомске и нуклеарне физике /

7. Физика и савремени свет/

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ : осцилације, таласи, звук, светлост, електрично поље, магнетно поље, електрична струја, атом, атомско језгро, радиоактивност

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад наставника обухвата планирање наставе у циљу остваривања предвиђених исхода, реализацију наставних садржаја и праћење и вредновање постигнућа ученика али и сопственог рада у циљу унапређења истог. Наставник прилагођава садржаје саставу одељења и укључује у рад сваког ученика подједнако, пружа помоћ ученицима у савладавању програма и извођењу

вежби, подтиче ученике на самосталност у раду, извођење закључака и развијање критичког мишљења. Подстиче ученике на истраживачки рад и сагледавање функционисања света у светлу закона физике као и сагледавање практичног значаја физике за свакодневни живот.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Ученик слуша излагање наставника, активно учествује у разговору, посматра демонстрационе огледе и природне појаве, објашњава, самостално се служи литературом, проналази податке на интернету, примењује стечено знање на израду рачунских и проблемских задатака.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да би вредновање било објективно потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања и Правилником о оцењивању.

Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака, лабораторијских вежби, и пројеката...

У сваком разреду треба континуирано проверавати и вредновати компетенције (знања, вештине и ставове) ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, тестова на крају већих целина, контролних вежби и провером експерименталних вештина. Наставник физике треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.

На почетку школске године потребно је спровести иницијални тест. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика. На крају школске године, такође, треба спровести часове систематизације градива и проверити ниво постигнућа ученика и степен остварености образовних исхода.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Ученик који показује изузетне способности упућује се на додатне садржаје са интернета и другу литературу коју обезбеђује наставник, самостално припрема наставну јединицу и излаже је осталим ученицима, помаже слабијим ученицима, уз помоћ наставника бави се истраживачким пројектима

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Прилагођавање наставних садржаја физике ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности. Прилагођавање може бити просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад организује се за ученике који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области физике, пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Циљеви:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.

Задаци:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- припремање ученика за такмичења
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

Теме које се обрађују на часовима додатне наставе поклапају се са темама у редовној настави: Осцилаторно и таласно кретање, светлосне појаве, електрично поље и електрична струја као и обнављање тема из 6. и 7. разреда приликом припремања ученика за такмичења.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу, програмом допунске наставе помоћи ће се усвајање једноставнијих и мање захтевних садржаја из физике, како би у потпуности развили своје способности.

Циљеви:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја физике ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Задаци:

- уочавање ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених садржаја из географије,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Теме које се обрађују на часовима додатне наставе поклапају се са темама у редовној настави: Осцилаторно и таласно кретање, светлосне појаве, електрично поље и електрична струја, магнетно поље. Сама реализација зависи од потребе за допунским усвајањем појединих наставних јединица у сваком разреду.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду. У том смислу циљ припремне наставе је да ученици знања стечена током 6.7.и 8. разреда обнове и повежу у целину као и да их примене на постављене задатке.

Задаци:

- Омогућити часове најмање током последње две недеље у школској години, уколико је могуће часове треба реализовати и током школске године нарочито током другог полугодишта.
- Обнављање садржаја претходних разреда
- Повезивање стечених знања из сва три разреда и њихова примена на задатке
- Теме које се обрађују током припремне наставе:

Кретање, Сила, Електрична струја, Мерење, Енергија и топлота и Математичке основе физике

Предмет: Математика

Разред: Осми

ФОНД ЧАСОВА	недељно	4
	годишње	136
ЦИЉ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
СЛИЧНОСТ	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; – примени сличност троуглова у	Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова.	Наставници у својој свакодневној наставној пракси, треба да се ослањају на исходе, јер они указују шта је оно за шта ученици треба да буду

	геометријским задацима и реалном контексту.	Примене сличности.	оспособљени током учења предмета у једној школској години. Исходи представљају очекиване и дефинисане резултате учења и наставе. Остваривањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. Кроз исходе се омогућава остваривање и међупредметних компетенција као што су комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.
ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	<ul style="list-style-type: none"> – анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; – представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака; – уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту. 	<p>Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни.</p> <p>Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни.</p> <p>Полиедар.</p>	Оспособљени током учења предмета у једној школској години. Исходи представљају очекиване и дефинисане резултате учења и наставе. Остваривањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. Кроз исходе се омогућава остваривање и међупредметних компетенција као што су комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	<ul style="list-style-type: none"> – реши линеарну једначину и неједначину; – реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, или неједначину. 	<p>Линеарна једначина.</p> <p>Решавање линеарних једначина с једном непознатом.</p> <p>Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом.</p> <p>Примена у реалним ситуацијама.</p>	Корелације: Унутар предмета: -Корелација са градивом петог и шестог разреда Између предмета: -Српски језик и књижевност- рад са текстом и обрада текста, издвајање кључних речи и појмова. -Физика-примена на рачунским задацима, - Информатика-примена ИКТ технологија у изради
ПРИЗМА	<ul style="list-style-type: none"> – израчуна површину и запремину праве призме; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама. 	<p>Призма: појам, врсте, елементи.</p> <p>Мрежа праве призме. Површина праве призме.</p> <p>Запремина праве призме.</p>	Корелације: Унутар предмета: -Корелација са градивом петог и шестог разреда Између предмета: -Српски језик и књижевност- рад са текстом и обрада текста, издвајање кључних речи и појмова. -Физика-примена на рачунским задацима, - Информатика-примена ИКТ технологија у изради
ПИРАМИДА	<ul style="list-style-type: none"> – израчуна површину и запремину четворостране пирамиде(основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране 	<p>Пирамида; појам, врсте, елементи.</p> <p>Мрежа пирамиде. Површина пирамиде.</p>	Корелације: Унутар предмета: -Корелација са градивом петог и шестог разреда Између предмета: -Српски језик и књижевност- рад са текстом и обрада текста, издвајање кључних речи и појмова. -Физика-примена на рачунским задацима, - Информатика-примена ИКТ технологија у изради

	<p>пирамиде;</p> <ul style="list-style-type: none"> – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама. 	Запремина пирамиде.	<p>домаћих задатака, прикупљање података и информација, Географија -повезивање знања о размери на картама</p>
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> – нацрта и анализира график линеарне функције. 	<p>Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.</p>	<p>Важна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је да је настава усмерена на учење у школи. Ученик треба да учи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота;
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	<ul style="list-style-type: none"> – реши систем линеарних једначина са две непознате; – реши реалне проблеме користећи систем линеарних једначина са две непознате. 	<p>Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате.</p> <p>Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система.</p> <p>Примена у реалним ситуацијама.</p>	<ul style="list-style-type: none"> повезивањем оног што учи са оним што је учио из других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера;
ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	<ul style="list-style-type: none"> – израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама. 	<p>Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правога ваљка.</p> <p>Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе.</p> <p>Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.</p>	<ul style="list-style-type: none"> повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника <p>У циљу остваривања жељених исхода, низом активности развијаће се компетенције ученика. У примени ће бити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - метода усменог излагања

			<ul style="list-style-type: none"> - метода разговора - метода рада са текстом - метода демонстрације - метода писмених и графичких радова. <p>За реализацију планираног користиће се школски ресурси : прибор за цртање (лењир, угломер, троуглови, шестар), рачунари, пројектор...</p> <p>ИКТ може и мора бити у функцији остваривања исхода у математици. Може се употребити као помоћно средство за извођење наставе у дигиталном кабинету, организовање тестова и задавање домаћих задатака.</p> <p>Примена Гугл платформе за додатну комуникацију са ученицима, е-учбеник, цртање графикана при обради података.</p>
--	--	--	---

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	СЛИЧНОСТ	14	2									6	10	16
2.	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН		13									7	6	13

3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ			14	3							6	11	17
4.	ПРИЗМА				12							4	8	12
5.	ПИРАМИДА				3	4	4					4	7	11
6.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА						7	6				5	8	13
7.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ							11	1			5	7	12
8.	ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА								10	11		9	12	21
А	ОБНАВЉАЊЕ ГРАДИВА А ИЗ ПРЕТХОДНИХ РАЗРЕДА	4											4	4
Б	ПРИПРЕМА, ИЗРАДА И ИСПРАВКА ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА		1	2			3	2	1	3			12	12
В	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК									2	3		5	5
УКУПНО		18	16	16	18	4	14	19	12	16	3	46	90	136

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

ОБЛАСТ/ТЕМА/МО
ДУЛ

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

СЛИЧНОСТ

МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)
МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали
МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)
МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему
МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

ТАЧКА, ПРАВА И
РАВАН

МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)
МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему
МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

<p>ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ</p>	<p>МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке.</p>
<p>ПРИЗМА</p>	<p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину) МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката</p>
<p>ПИРАМИДА</p>	<p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину) МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину</p>

	<p>када су неопходни елементи непосредно дати у задатку</p> <p>МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати</p> <p>МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката</p>
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	<p>МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом</p> <p>МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције</p> <p>МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства</p>
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	<p>МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате</p> <p>МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате</p> <p>МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке</p>
ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	<p>МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)</p> <p>МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена</p> <p>МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука</p> <p>МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)</p> <p>МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку</p> <p>МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати</p>

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ:сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад наставника обухвата планирање наставе у циљу остваривања предвиђених исхода, реализацију наставних садржаја и праћење и вредновање постигнућа ученика али и сопственог рада у циљу унапређења истог. Наставник прилагођава садржаје саставу одељења и укључује у рад сваког ученика подједнако, пружа помоћ ученицима у савладавању програма, подстиче ученике на самосталност у раду, извођење закључака и развијање критичког мишљења. Подстиче ученике на самосталан рад као и сагледавање практичног значаја математике за свакодневни живот.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Ученик слуша излагање наставника, активно учествује у разговору, објашњава, самостално се служи литературом, проналази податке на интернету, примењује стечено знање на израду рачунских и проблемских задатака.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и оцењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Ученик који показује изузетне способности упућује се на додатне садржаје са интернета и другу литературу коју обезбеђује наставник, самостално припрема наставну јединицу и излаже је осталим ученицима, помаже слабијим ученицима

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Прилагођавање наставних садржаја математике ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности. Прилагођавање може бити просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад организује се за ученике који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области математике, пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Циљеви:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег развоја даровитих ученика у области математике.

Задаци:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- припремање ученика за такмичења
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

Теме које се обрађују на часовима додатне наставе поклапају се са темама у редовној настави: сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта

ДОПУНСКА НАСТАВА

Ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу, програмом допунске наставе помоћи ће се усвајање једноставнијих и мање захтевних садржаја из математике, како би у потпуности развили своје способности.

Циљеви:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја математике ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Задаци:

- уочавање ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених садржаја из математике,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Теме које се обрађују на часовима додатне наставе поклапају се са темама у редовној настави: сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта. Сама реализација зависи од потребе за допунским усвајањем појединих наставних јединица.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова. У том смислу циљ припремне наставе је да ученици знања стечена током 5. 6. 7. и 8. разреда обнове и повежу у целину као и да их примене на постављене задатке.

Задаци:

- Часове припремне наставе реализовати континуирано током школске године а интензивирати током две недеље након завршетка школске године
- Обновљање садржаја претходних разреда ослањајући се на стандарде
- Повезивање стечених знања из сва четири разреда и њихова примена на задатке
- Теме које се обрађују током припремне наставе:
- Бројеви и операције са њима, Алгебра и функције, Геометрија, Мерење и Обрада података.

Предмет: Биологија

Разред: Осми

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	Циљ биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: – повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; – идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу	У активностима за достизање исхода повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије, треба нагласити да се особине живог налазе у структури – ћелији и да је на Земљи живот успостављен током еволуције ћелија. Кроз обраду улога и значаја појединих ћелијских

<p>2. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>– одговорно се односи према свом здрављу; – изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота; – повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; – идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живот</p>	<p>. Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција. Одговорност за сопствено здравље</p>	<p>органела у метаболизму ћелије (једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми) треба увести појмове који ће повезати ћелијску грађу и функцију. У том смислу треба поменути да поједине ћелије имају одређену грађу из које произилази њихова специфична функција (нпр. надражљивост, проводљивост, контрактилност), док друге могу бити програмиране за диференцијацију у више праваца, односно обављање различитих функција (пример матичних ћелија). Активности за достизање исхода повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција треба усмерити тако да ученици разумеју да се</p>
<p>3. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>– доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; – истражи давно нестале екосистеме</p>	<p>„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.</p>	<p>усложњавањем унутрашње грађе стичу услови за појаву нових карактеристика ћелије (и организма) при чему се повећањем активне</p>
<p>4. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>– повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; – повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције</p>	<p>Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције.</p>	<p>усложњавањем унутрашње грађе стичу услови за појаву нових карактеристика ћелије (и организма) при чему се повећањем активне</p>

		<p>Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека</p>	<p>површине преко које се обавља одређена функција, на свим нивоима организације, успоставља принцип економичности – оптимално искоришћавање ограничене запремине ћелије/организма, повећањем унутрашње или спољашње површине. На тај начин се остварује боља енергетска ефикасност, на ћелијском и на нивоу организма, и обезбеђује континуитет (одрживост) животних функција. То се може приказати на различитим примерима: интрамембрански систем у ћелији, набори мембране унутар митохондрија, цревне ресице, алвеоле у плућима, шкржни листићи, набори (вијуге) мозга итд. Садржаји се могу обрадити кроз истраживачки рад ученика о томе како се долази до матичних ћелија, како се чувају, на који начин их користимо у медицини итд, кроз разговор са стручњаком (лекар, генетичар) о матичним ћелијама, посетом</p>
<p>5. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>– установи узрочнопоследичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; – критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; – повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; – истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; – истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју</p>	<p>Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H₂O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена</p>	

			<p>Генетичком саветовалишту локалне болнице или другим институцијама које се баве овом темом. Активности за достизање исхода идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе и илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини, треба усмерити тако да ученик разуме да ћелија/организам најбоље функционише у одређеним условима и да сви организми поседују механизме који одржавају свој унутрашњи састав у одређеним границама, које омогућавају њихово преживљавање.</p> <p>У активностима за достизање исхода повеже губитак врста у екосистему са негативним последицама у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране акценат је на томе да у екосистемима постоји тежња ка усаглашавању производње и потрошње органске супстанце и ка производњи</p>
--	--	--	--

			<p>што веће количине органске супстанце у датим условима (биомаса, разноврсност). Потребно је увести концепт климакса екосистема у смислу да он представља, у датим околностима, равнотежу у преносу и кружењима енергије и супстанце у екосистему. Истовремено, треба увести и појам природне сукцесије. Уколико се достигнути ступањ равнотеже (климакс екосистема) поремети, покреће се процес природне сукцесије који доводи до поновног успостављања нарушене равнотеже. Процес природне сукцесије може се пратити кроз серију заједница које се успостављају, од пионирске заједнице до климаксне заједнице екосистема. Процеси кружења и преноса супстанци (вода, угљеника и азота) и енергије у природним екосистемима могу се представити мрежама исхране заједница карактеристичних екосистема за које се</p>
--	--	--	---

			<p>предлаже да обавезно садрже произвођаче, потрошаче и разлагаче. Циклуси кружења супстанци на исти начин се могу посматрати и у биосфери. Активностима за достизање исхода критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи треба увести концепт одрживог развоја и еколошког отиска. Да би ученици разумели ове концепте, препоручује се обрада појма капацитет средине (бројност – бројност популација – биомаса – диверзитет) који се у датим околностима може одржати у дужем временском периоду. Указати на чињеницу да се неограничен раст не може одржати у ограниченим условима (повезати са Х.И.П.П.О концептом). Пожељно је омогућити ученицима да израчунају свој еколошки отисак на неком од калкулатора, који се може наћи на интернету и у одељењу продискутовати добијене резултате, нарочито</p>
--	--	--	--

			<p>о томе које животне навике би свако могао да промени, а при томе да смањи свој отисак. Ученицима треба скренути пажњу да коришћење обновљивих извора енергије може имати и извесне негативне последице (ветропаркови, деривационе минихидроелектране...).</p> <p>Једна од тема за дебату са ученицима може бити управо ова: добробит и лоше стране употребе обновљивих извора енергије. Пожељно је указати да се непрекидно развијају нови, бољи технолошки процеси који смањују негативне ефекте.</p> <p>Активности за достизање исхода повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије треба фокусирати на ретке врсте, угрожене врсте, ендемичне врсте, космополитске врсте. Кроз пројектне задатке ученици могу да истражују везу наведених врста и</p>
--	--	--	---

			<p>еколошких чиниоца који условљавају њихово присуство на задатим подручјима. Истраживање се може спровести на терену, ако постоје • Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика • Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова • Домаћи задатак • лабораторијске вежбе • проблемски задаци • Писана провера – објективни тестови са допуњавањем кратких одговора – задаци са означавањем – задаци вишеструког избора – спаривање појмова задаци есејског типа могућности, или претраживањем литературе, интернета... Предложене врсте: банатски божур, храст лужњак, буква, рамонда, трска, маслчак, белоглави суп, орао белорепан, сова ушара, вук, шакал, врабац, пастрмка, младица, кечига, моруна... у обзир долазе све врсте за које ученици могу да одреде еколошке факторе због којих је врста ретка, угрожена или</p>
--	--	--	---

			<p>космополитска. Исход истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања (начини како је врста пренета) може да се реализује кроз истраживање познатих инвазивних врста, попут амброзије, багремца (Аморпха фрутицоса), киселог дрвета, папирног дуда (Броуссонетиа папурифера), сибирског бреста, свиленице (Асцлепиас суриаца), азијске бубамаре, шимшировог мољца (Цудалима перспецталис) итд. Ученици могу спровести истраживање на терену, у непосредној околини (ако постоје услови) или претраживањем литературе и интернета. Могу се проучити и алохтоне врсте које су у ранијим периодима инвазијом освојиле наше просторе и постале уобичајне као што су гугутка, бизамски пацов, нутрија, бабушка, багрем... Активности за достизање овог исхода треба повезати са активностима за</p>
--	--	--	--

			<p>достизање исхода повеже губитак врста у екосистему са негативним последицама у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране. За достизање исхода Истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју може се искористити Х.И.П.П.О концепт који на једноставан начин дефинише чиниоце нестанка врста. Назив овог концепта је акроним изведен из следећих речи на енглеском језику: Хабитат алтератион – измене или промене станишта, Инвасиве специес – инвазивне, алохтоне врсте, Поллutiон – загађење, Популатион грoуtх – раст људске популације, Оверехплоитатион – претерана експлоатација (ресурса). Пројектни задатак може бити израда „црвене књиге“ за локалне врсте са ИУЦН листе по Х.И.П.П.О концепту. Наставник предлаже листу врста, а ученици одабирају једну и одређују факторе</p>
--	--	--	--

			угрожавања и приказују резултате.
--	--	--	-----------------------------------

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕ
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ	9	8	8	1							14	12	26
2.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ				8	1						4	5	9
3.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА					1	6					3	4	7
4.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА						1	6				4	3	7
5.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ							3	6	8	2	9	10	19
УКУПНО		9	8	8	9	2	7	9	6	8	2	34	34	68

СТАНДАРДЕ НАВЕСТИ СА ТУМАЧЕЊИМА

редни број теме ТЕМА/ОБЛАСТ I НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста

II ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције

које се обављају на нивоу организма БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције

III ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА

БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем

еволуционих механизма БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције.

IV ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак

V ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава
БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране БИ.1.5.4. разуме
зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.7.
разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно
утичу на здравље човека БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање
биолошких ритмова (сна, одмора) БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге)
неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)
БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне
принципе правилног комбиновања животних намирница БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница БИ.2.5.4.
зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских
материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских
напитака и сл.) БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести БИ.3.5.2. познаје основне принципе
лечења заразних и других болести БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне
исхране БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме
који доводе до развијања болести зависности

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ : садржаја: ћелијски метаболизам, хомеостаза, здрави стилови живота, адолесценција, „календар живота“, теорија еволуције, циклуси кружења супстанце, капацитет средине, глобалне промене, инвазивне врсте.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Дефинише, идентификује, именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, прилагођава, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, планира, повезује, класификује, процењује, описује, вреднује, бира, поставља питања, игра се....
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Припремање, организовање, читање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, показивање, подстицање, предвиђање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, саопштавање, иницирање, вођење, процењивање, одлучивање.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ : У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.

Ниво циља учења	Одговарајући начин оцењивања
Памтити (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумети (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Применити (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирати (систематизовати,	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја,

приписати, разликовати...	решавање проблема
Евалуирати (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирати (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

Такође, потребно је ускладити оцењивање са његовом сврхом.

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, писмене вежбе, извештаји, усмено испитивање, есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дијагностички тестови, дневници рада, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе.

У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања. На интернету, коришћењем кључних речи *outcome assessment (testing, forms, descriptiv/numerical)*, могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење.

У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично) може се применити табела у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености. Наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА

просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја - и све друго што ће се применити у складу са конкретним

ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава у 8.разреду се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

ДОПУНСКА НАСТАВА

ОБЛАСТ	БРОЈ ЧАСОВА
Јединство грађе и функције као основе живота	7
Човек и здравље	3
Порекло и разноврсност живог света	3
Наслеђивање и еволуција	2
Живоот у екосистему	2

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви и задаци додатне наставе у 8 разреду су: -исказивање заинтересованости за шира знања из предмета која превазилазе оквири предвиђене планом и програмом, -истрживачки рад, -самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе, -проширивање стечених знања и њихова примена у свакодневном животу, -примена савремених технологија –интернет

ОБЛАСТ	БРОЈ ЧАСОВА
--------	-------------

Јединство грађе и функције као основе живота	7
Човек и здравље	3
Порекло и разноврсност живог света	3
Наслеђивање и еволуција	2
Живот у екосистему	2

План припремне наставе за полагање завршног испита за ученике осмог разреда

Редни број часа и месец	Назив наставне јединице и тип часа	Методе рада	Облици рада	Наставна средства
1. фебруар	Од ћелије до организма (ћелија – грађа и функције, деобе ћелија, сличности и разлике међу ћелијама, биолошки нивои организације живог света) – обрада и вежбање	<u>Вербално – текстуалне:</u> <ul style="list-style-type: none"> • монолошко-дијалогска • рад на тексту, задацима 	<ul style="list-style-type: none"> • индивидуални • фронтални • групни • рад у паровима 	Компјутер, видео бим, ПП презентације, збирка задатака, уџбеници и пропратна литература
2.	Животни процеси (животни процеси, вируси, бактерије, протисти) – обрада и вежбање			
3. март	Алге, гљиве и лишајеви – обрада и вежбање	<u>Илустративно – демонстративне:</u> <ul style="list-style-type: none"> • демонстрација ПП презентацијом (укључени 		
4.	Ботаника (биљни органи, полно и вегетативно размножавање биљака, маховине, папрати, раставићи, пречице, скривено- и голо-семенице) – обрада и вежбање			
5. април	Зоологија			

6.		Човек и здравље	текстови, слике, шеме, фотографије, гифови)		
7.	мај	Генетика и еволуција (основи генетике, увод у еволуцију, геолошка доба и порекло човека) – обрада и вежбање			
8.		Органски системи 1. део (кожа, кости, мишићи, нервни систем, ендокрини систем, чула, болести, превенција, лечење) – обрада и вежбање			
9.	јун	Органски системи 2. део (крвоток, систем органа за дисање, варење, излучивање, полни систем, болести, превенција, лечење) – обрада и вежбање			
10.		Екологија и екосистеми (основни појмови екологије, екосистеми: морски, копнених вода, шуме, травни екосистеми) – обрада и вежбање			

ХЕМИЈА 8 РАЗРЕД

Циљеви наставе хемије су:

- развијање функционалне хемијске писмености;
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона;
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина;
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема;
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет);
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу;
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије су:

- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу.

Општа предметна компетенција

Ученик разуме својства и промене супстанци и повезује својства с практичном применом супстанци. На основу формираног знања, вештина и вредности, ученик у породичном окружењу и друштву вршњака доноси одлуке и предузима активности у вези с правилним коришћењем материјала и комерцијалних производа, правилним разврставањем и одлагањем отпада, правилном исхраном, брине о здрављу и животној средини. Знање хемије ученику служи да разуме и користи информације о супстанцама, исказане хемијским терминима, хемијским симболима, формулама и хемијским једначинама, као и да сагледава допринос хемије развоју медицине, фармације, индустрије и пољопривреде. Ученик је развио научну писменост и вештине за експериментални рад на основу којих може самостално или у сарадњи с другима да решава проблеме који захтевају примену знања хемије.

Основни ниво

Ученик познаје заступљеност најзначајнијих супстанци у природи и различитим производима. Избор и примену производа (материјала, прехранбених производа, средстава за хигијену и сл.) заснива на познавању својстава супстанци и промена којима подлежу. Рукује комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи,

придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада, и предузима активности које доприносе заштити животне средине. Правилну исхрану и остале активности у вези с очувањем здравља заснива на познавању својстава и извора биолошки важних једињења и њихове улоге у живим системима.

Средњи ниво

Ученик на основу формуле одређује назив супстанце, а на основу назива пише формулу супстанце. Према формули и називу може да сврста најважније супстанце у одговарајуће класе и опише општа својства супстанци које припадају истој класи. Хемијске промене представља помоћу хемијских једначина. Уме правилно и безбедно да изведе једноставне огледе, да припреми раствор одређеног процентног састава за потребе у свакодневном животу, да испита основна својства неорганских и органских једињења и опише запажања користећи хемијске термине, симболе, формуле и хемијске једначине.

Напредни ниво

Ученик има развијене вештине за лабораторијски рад, испитивање својстава и промена супстанци и решавање проблема. Ученик планира, правилно и безбедно изводи огледе, израчунава масу и количину супстанци које учествују у променама. У објашњавању својстава и промена супстанци користи одговарајуће хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине. На основу посматрања својстава супстанци и резултата огледа изводи закључке и генерализације. Ученик на основу разумевања својстава и промена супстанци иницира активности на нивоу породице и/или вршњака у вези са заштитом животне средине.

Специфичне предметне компетенције

Специфична предметна компетенција: ХЕМИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Ученик је формирао хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена супстанци у природи и примену супстанци у свакодневном животу и различитим професијама. Хемијску писменост примењује у доношењу одлука у вези са коришћењем различитих материјала и комерцијалних производа у свакодневном животу, кроз активан и одговоран однос према очувању здравља и животне средине.

Основни ниво

Ученик је формирао појмовни оквир као основ за разумевање својстава и промена супстанци и комерцијалних производа с којима је у контакту у свакодневном животу. Безбедно и одговорно рукује производима, правилно складишти отпад, брине о очувању здравља и животне средине.

Средњи ниво

Ученик је формирао појмовни оквир као основ за класификовање супстанци, сагледавање и примену квантитативног

аспекта својстава и промена супстанци (припремање раствора одређеног процентног састава) за доношење одлука у вези са избором производа и начином њиховог коришћења.

Напредни ниво

Ученик објашњава структуру, својства и промене супстанци и примењује знање у решавању проблема. Формирани појмовни оквир омогућава праћење научнопопуларних садржаја о доприносу хемије развоју технологије и друштва и о значају хемије у различитим областима живота и различитим професијама.

Специфична предметна компетенција: ВЕШТИНЕ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РАД И ХЕМИЈСКИ ЈЕЗИК

Ученик прикупља податке о својствима и променама супстанци посматрањем и мерењем, планира и описује поступак, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, представља резултате табеларно и графички, уочава правилности међу подацима и користи хемијски језик (хемијски термини, хемијски симболи, формуле и хемијске једначине) у описивању опажених својстава и промена супстанци, објашњењима и закључцима.

Основни ниво

Ученик прати поступак у датом упутству за рад и уме да: испита својства и промене супстанци, изведе мерење физичких величина, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, опише поступак и резултате користећи хемијску терминологију. Средњи ниво

Ученик уме да: у експерименталном раду прикупи податке о својствима и променама супстанци, користи одговарајућу апаратуру, формулише објашњења и закључке користећи хемијски језик (термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине).

Напредни ниво

Ученик планира и изводи експерименте, анализира податке, објашњава уочене правилности и изводи закључке. Размењује информације повезане с хемијом на различите начине: усмено, у писаном виду, у виду табеларних и графичких приказа, помоћу хемијских симбола, формула и хемијских једначина.

Исходи учења

По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:

- налази примере примене метала и неметала у свакодневном животу повезујући их са њиховим физичким и хемијским својствима која тумачи структуром и положајем у Периодном систему елемената;
- уочава могућности и ограничења примене неорганских и органских једињења у технологији и свакодневном животу;

- индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора;
- повеже тривијалне називе супстанци из свакодневног живота са системском номенклатуром;
- сагледава последице коришћења неорганских и органских једињења на здравље и животну средину;
- разликује биолошки важна једињења, њихову улогу и значај за очување здравља;
- наводи супстанце које су загађивачи ваздуха, воде и земљишта;
- рукује супстанцама у свакодневном животу у складу са ознакама на амбалажи и придржава се правила за њихово чување и одлагање отпада;
- користи специфичне рачунарске програмске пакете.

Образовни стандарди за 8.разред

Редни број наставне теме	Наставна тема	Образовни стандарди
1.	Неметали, оксиди неметала и киселине	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна</p> <p>ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смешаиз сопственог окружења на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима</p> <p>ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост) и да та својства опише</p> <p>ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)</p> <p>ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене</p> <p>ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ.1.2.5. примене оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p> <p>ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p>

		<p>ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ.1.2.10. да безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ.1.6.1. да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. да изведе експеримент према датом упутству <u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ.2.6.3. изводи једноставнија уопштавања или систематизацију резултата <u>Напредни ниво:</u> ученик зна да ХЕ.3.2.1. физичка и хемијска својства су одређена структуром њихових атома/молекула ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)</p>
2.	Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смешаиз сопственог окружења на основу њихових својстава ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.10. да измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост) и да та својства опише ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ.1.2.5. примене оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ.1.2.10. да безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ.1.6.1. да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. да изведе експеримент према датом упутству</p>

		<p><u>Средњи ново:</u> ученик треба да зна и уме</p> <p>ХЕ.2.6.1. да прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте</p> <p>ХЕ.2.6.2. табеларно графички прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ХЕ.2.6.3. изводи једноставнија уопштавања или систематизацију резултата</p> <p><u>Напредни ниво:</u> ученик зна да</p> <p>ХЕ.3.2.1. физичка и хемијска својства су одређена структуром њихових атома/молекула</p> <p>ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)</p>
3.	Соли	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна</p> <p>ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.2.5. примене оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p> <p>ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p> <p>ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли</p> <p>ХЕ.1.2.10. да безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ.1.6.1. да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. да изведе експеримент према датом упутству</p> <p><u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења и једначине неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p> <p><u>Напредни ниво:</u> ученик зна да</p> <p>ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)</p> <p>ХЕ.3.2.3. да општа својства киселине зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним солима)</p> <p>ХЕ.3.2.4. општа својства база зависе од њихове структуре (реакција са киселинама и са киселим оксидима)</p> <p>ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације</p> <p>ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити</p> <p>ХЕ.3.6.2. постави хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>

4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ.1.2.10. да безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ.1.6.2. да изведе експеримент према датом упутству</p> <p><u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ.2.6.2. табеларно графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3. изводи једноставнија уопштавања или систематизацију резултата</p> <p><u>Напредни ниво:</u> ученик зна да ХЕ.3.2.5. физичка и хемијска својства зависе од њихове структуре ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>
5.	Увод у органску хемију	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу</p> <p><u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)</p>
6.	Угљоводоници	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p>

		<p>ХЕ.1.3.3. практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу <u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме ХЕ.2.1.2. значења термина материја, хомогених смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.3.1. пише једначину хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола ХЕ.2.6.3. изводи једноставнија уопштавања или систематизацију резултата <u>Напредни ниво:</u> ученик зна да ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.3.2. видове практичне примене реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p>
7.	Органска једињења са кисеоником	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост) и да та својства опише ХЕ.1.2.10. да безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.3. практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу ХЕ.1.6.1. да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. да изведе експеримент према датом упутству <u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме ХЕ.2.3.1. пише једначину хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола ХЕ.2.6.2. табеларно графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3. изводи једноставнија уопштавања или систематизацију резултата <u>Напредни ниво:</u> ученик зна да ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних</p>

		<p>киселина и естара</p> <p>ХЕ.3.3.2. видове практичне примене реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају</p> <p>ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p>
8.	Биолошки важна органска једињења	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна</p> <p>ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина</p> <p>ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата, протеина у намирницама</p> <p>ХЕ.1.6.1. да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. да изведе експеримент према датом упутству</p> <p><u>Средњи ниво:</u> ученик треба да зна и уме</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења и једначине неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти, уља и угљених хидрата и протеина у живим организмима</p> <p><u>Напредни ниво:</u> ученик зна да</p> <p>ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација</p> <p>ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти, уља, угљене хидрате и протеине</p> <p>ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина</p> <p>ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити</p> <p>ХЕ.3.6.2. постави хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе</p>
9.	Хемија животне средине	<p><u>Основни ниво:</u> ученик треба да зна</p> <p>ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине</p>

Садржај програма

Наставна тема	Укупан број часова	Часови обраде новог градива	Часови вежби	Часови утврђивања, одговарања, писмених провера и систематизација

Неметали, оксиди неметала и киселине	13	6	2	5
Метали. оксиди метала и хидроксиди (базе)	8	4	1	3
Соли	5	3	1	1
Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	3	2	0	1
Увод у органску хемију	2	1	0	1
Угљоводоници	12	7	1	4
Органска једињења са кисеоником	9	5	1	3
Биолошки важна органска једињења	12	7	1	4
Хемија животне средине	4	2	0	2
Укупно	68	37	7	24

Временска динамика

Наставна тема	Временска динамика
Неметали, оксиди неметала и киселине	септембар, октобар
Метали. оксиди метала и хидроксиди	октобар, новембар

(базе)	
Соли	ноембар
Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	децембар
Увод у органску хемију	децембар
Угљоводоници	децембар, јануар, фебруар
Органска једињења са кисеоником	фебруар, март
Биолошки важна органска једињења	април, мај
Хемија животне средине	мај

Корелација са другим предметима

Наставна тема	корелација по предметима
Неметали, оксиди неметала и киселине	географија, биологија физика
Метали. оксиди метала и хидроксида (базе)	физика, техничко, географија
Соли	физика, географија
Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	физика
Увод у органску хемију	биологија
Угљоводоници	географија
Органска једињења са кисеоником	биологија
Биолошки важна органска једињења	биологија
Хемија животне средине	географија, биологија

Активности наставника и ученика, наставне методе и облици рада по темама

Наставна тема	Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе и облици рада
Неметали, оксид и неметала и киселине	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик посматра, бележи, запажа промене и анализира их. - Успешно пише формуле одговарајућих оксида и киселина у циљу развијања функционалне хемијске писмености. - Успешно описује најважније особине неметала и препознаје специфичности одговарајућих неметала - Самостално закључује где се примењују одговарајући неметали и њихова најзначајнија једињења - Самостално презентује 	<ul style="list-style-type: none"> - Наставник усмерава учениково размишљање, наводећи их тако на одговарајуће закључке - Демонстрирање одговарајућих огледа, којима се омогућава лакше схватање градива од стране ученика и којима се подстиче њихово критичко и аналитичко мишљење - Сугерише ученицима да повезују теоријско и практично знање и да сами могу показати помоћу индикатора кисела својства киселина и базна својства амонијака - Упућује ученике да повезују знање из биологије кроз реакције фотосинтезе и сагоревања - Детаљно објашњава писање формула оксида преко валенци - Упућује ученике у истраживачки рад и помаже им у прављењу презентација - Развија код ученика партнерски однос, кроз групни рад и рад у пару, како при извођењу огледа, тако и при изради презентација - Указује на велику примену киселина у свакодневном животу 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - монолошка - дијалошка - демонстративна - експериментална - рад на тексту <p style="text-align: right;">- групни</p>

	<p>припремљене садржаје, прикупљене из различитих извора</p> <ul style="list-style-type: none"> - Успешно повезује пређашње знање из хемије и биологије и закључује да без кисеоника нема живота нити битних процеса у природи - Самостално закључује да је азот распрострањен у природи, јер је нереактиван - Закључује да је амонијак важан за добијање многих производа широке потрошње, пре свега азотних ђубрива 		
<p>Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија о својствима неметала - планирање огледа - бележење резултата - решавање рачунских задатака - питања 	<ul style="list-style-type: none"> - Наводи ученике да наброје физичка својства метала и да кажу у којим агрегатним стањима се налазе - Подстиче ученике да пишу формуле оксида метала, хидроксида - Разматра заступљеност метала у природи и пореди је са заступљеношћу неметала - Испитује понашање метала са разблаженом сумпорном киселином - Показује да брзина корозије зависи од услова - Указује да оксиди неких метала граде хидроксиде, а да неки не реагују са водом 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - монолошка <p style="text-align: right;">- групни</p>

			<ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -демонстративна -експериментална - рад на тексту
Соли	<ul style="list-style-type: none"> -дискусија о својствима метала -планирање огледа -бележење резултата -решавање рачунских задатака -питања -пише формуле соли -составља формуле соли 	<ul style="list-style-type: none"> -Помаже ученицима да закључе који је основни састојак физиолошког раствора – инфузије -Подсећа ученике како се пишу формуле оксида, база и киселина. -Сугерише ученицима да се формуле соли пишу преко валенци -Подстиче ученике на логичко размишљање, које ће им омогућити да схвате на чему се заснива реакција неутрализације -Наводи ученике да закључе шта се то налази у пијаћој, а не налази у дестилованој води. 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -монологска -дијалогска -демонстративна -експериментална - рад на тексту <p style="text-align: right;">-групни</p>
Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	<ul style="list-style-type: none"> -дискусија о својствима киселина, хидроксида и соли -планирање и извођење огледа -припремање извештаја огледа -решавање рачунских задатака -пише реакције дисоцијације 	<ul style="list-style-type: none"> -Учествује у дискусији резултата огледа и помаже ученику да разврста растворе у киселе, базне и неутралне -Упућује ученика на коришћење интернета и других извора информ. и развија истраживачки дух код ученика -Скреће пажњу уч. на повезаност оксида, база, киселина и соли -Подстиче ученике да закључе шта је рН скала и вредност скрећући им пажњу на рекламе и средства за негу и личну хигијену -Демонстрира мерење рН фактора 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални -групни - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -демонстративна - рад на тексту

<p>Увод у органску хемију</p>	<ul style="list-style-type: none"> -прикупљање података -претраживање и коришћење различите материје -дискусија -посматрање -повезивање 	<ul style="list-style-type: none"> -Упућује ученике да увиде разлику између органских и неорганских једињења -Подстиче ученике да повезују својства угљениковог атома са многобројношћу органских једињења 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -демонстративна
<p>Угљоводоници</p>	<ul style="list-style-type: none"> -прикупљање података -претраживање и коришћење различите материје -дискусија - пише молекулске и структурне формуле -решава задатке -саставља моделе молекула 	<ul style="list-style-type: none"> -Анимира ученике да праве разлику у писању алкана, алкена и алкина, користећи моделе -Упућује ученике да увиде разлику у реактивности угљоводоника и схвате да је то последица различите структуре -Подстиче ученике да повезују знања из других предмета са темама у настави хемије -Наглашава велику примену полимера у свакодневном животу -Скреће пажњу на проблеме загађења животне средине пластичним масама 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -монологска -дијалогска -демонстративна - рад на тексту
<p>Органска једињења са кисеоником</p>	<ul style="list-style-type: none"> -дискусија о познатим угљоводоницима -планирање и извођење огледа -бележење резултата -уређење радног места -претраживање интернета ради прикупљања информација - пише формуле 	<ul style="list-style-type: none"> -Поставља питања која омогућавају ученицима да схвате да функционална група условљава физичка и хемијска својства органских једињења -Упозорава на штетност алкохола по организам -Мотивише ученике да праве презентације о алкохолизму као великом проблему у савременом друштву -Упућује ученике у истраживање употребе кисеоничних органских једињења у свакодневном животу 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -монологска -дијалогска -демонстративна

	<p>органичних једињења са кисеоником</p> <ul style="list-style-type: none"> -решава задатке -даје имена на основу структура 		<ul style="list-style-type: none"> -експериментална - рад на тексту
<p>Биолошки важна органска једињења</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматрање својства супстанци и промена у огледу -анализа резултата огледа -прикупљање података -извођење закључака -решавање задатака 	<ul style="list-style-type: none"> -Указује на веома важну улогу витамина, масти и уља, угњених хидрата у људском организму -Повезује масти и уља са естрима -Упозорава на штетност прекомерног уношења масти и уља и угљених хидрата -Подсећа ученике на градиво из седмог разреда и постављањем питања повезује смеше и шећере -Указује на веома битну улогу протеина у важним процесима у организму -Истиче велики значај витамина у исхрани и наводи ученике да кажу које су намирнице богате витамином це и сл. 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -монолошка -дијалoшка -демонстративна -експериментална - рад на тексту
<p>Хемија животне средине</p>	<ul style="list-style-type: none"> -претраживање и коришћење различите литературе -фирмулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима -извођење закључака -дискутовање -постављање питања 	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са најчешћим загађивачима ваздуха, воде и земљишта - упозорава ученике на алармантну ситуацију по питању загађења у нашој земљи - Даје идеје и инструкције за мини пројекат о заштити животне средине - Организује акцију чишћења школског дворишта 	<p>Облик рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни - рад у пару <p>Метода рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -монолошка -дијалoшка

Кључни појмови по темама

Неметали, оксиди неметала и киселине	Неметали, физичка и хемијска својства неметала, примена неметала, оксиди, оксидација, киселине, алотропске модификације.
Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)	Метали, оксиди метала, хидроксиди, легуре, корозија.
Соли	Соли, неутрализација, добијање соли, двострука измена, примена соли.
Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	Електролитичка дисоцијација, електролит, неелектролит, јони, H^+ јони, OH^- јони. рН вредност, рН-скала, киселост (базност) раствора, киселинско-базни индикатори, универзална индикаторска хартија, рН-метар
Увод у органску хемију	Органска једињења, четворовалентан атом угљеника, једнострука, двострука и трострука ковалентна веза.
Угљоводоници	Угљоводоници, алкани, структурна изомерија, алкени, изомерија положаја, алкини, реакција сагоревања, реакција супституције, реакција адиције, ароматични угљоводоници, нафта, земни гас, полимери.
Органска једињења са кисеоником	Алкохоли, функционална група, хидроксилна група, примарни алкохоли, секундарни алкохоли, терцијарни алкохоли карбоксилне киселине, карбоксилна група,

	монокарбоксилне киселине, поликарбоксилне киселине, засићене карбоксилне киселине, незасићене карбоксилне киселине, масне киселине, естри.
Биолошки важна органска једињења	Маси и уља, реакција сапонификације, сапуни, угљени хидрати, моносахариди, дисахариди, полисахариди, аминокиселине, есенцијалне аминокиселине, пептидна веза, влакнасти (фибриларни) протеини, лоптасти (глобуларни) протеини, денатурација, витамини, авитаминоза, хипервитаминоза.
Хемија животне средине	Загађивачи, еутрофикација, аерозагађење, ефекат стаклене баште, киселе кише, смог.

Критеријуми оцењивања

Оцењивање је континуирани процес којим се исказује однос према учењу, школи, проверава знање ученика, подстиче активност и мотивација. Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах. Оцењивање у току школске године формативно и сумативно.

Критеријум за оцењивање успеха ученика су: врста ,обим и ниво знања, умења и вештина и ангажованост ученика у наставном процесу. Обим знања, умења и вештина утврђује се у зависности од количине усвојених садржаја прописаних за предмет. Ниво знања утврђује се у зависности од квалитета усвојених садржаја, степена разумевања, способности примене, степена развијеносттти умења и вештина.

Ангажованост ученика у наставном процесу процењује се на основу:

- 1) активног учествовања у настави(спремност за самосталан и групни рад, учествовање у разговору и дискусији. Спремност да постави питање ако нешто не разуме);
- 2)сарадње са другима(способност да ради у групи и вештина комуникације)
- 3)уважавање других(спремност да подржи друге и да им помогне)

Сумативно оцењивање представља бројчане оцене на крају одређене целине или класификационог периода.. Бројчаном оценом изражава се степен остварености циљева као и напредовање ученика.

Бројчане оцене су : одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Формативно оцењивање редовно прати рад ученика у току школске године, садржи препоруке и записује се у педагошкој документацији.

Препоручени начин прилагођавања програма образовања ученика са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима припрема се индивидуални образовни план, програм и начин рада којим се утврђује обогаћен начин образовања и васпитања који садржи:

- 1) дневни распоред активности часова наставе у одељењу;
- 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке;
- 3) циљеве образовно-васпитног рада;
- 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање;
- 5) програм по предметима, прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у
б) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада са додатном подршком;

Препоручени начин прилагођавања програма хемије ученику са изузетним способностима:

Ученик осмог разреда са изузетним способностима радио би по посебном програму, који би задовољио индивидуална интересовања и склоности и утицао на развијање креативности у учењу хемије. При изради програма уважавале би се жеље ученика. Поред уџбеника користио би додатну литературу и садржаје доступне на интернету. Радио би на садржајима који су интердисциплинарни и који садрже неку проблематику. Ученик би радио компликованије задатке који по тежини одговарају средњим школама. Такође би се упознао са техникама експерименталног рада, развијао своју иновативност и радио на експерименталним задацима истраживачког карактера. У том циљу посећивао би сајмове наука, друге школе и установе, природно математички факултет и стицао нова своја знања која би му омогућила реализацију истраживачког рада.

Препоруке за припрему индивидуалног образовног плана за ученике са сметњама у развоју

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање

оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад 8. разреда и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу.

За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата и

- 1) дневни распоред активности часова наставе у одељењу;
- 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке;
- 3) циљеве образовно-васпитног рада;
- 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање;
- 5) програм по предметима, прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком;
- 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља.

Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана.

Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика.

Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник. Индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже:

Препорука за припрему ИОП-а за ученике којима је потребна додатна образовна подршка, који се са закашњењем укључују у образовни процес наставе хемије:

У зависности од карактеристика ученика и потешкоћа у савладавању градива, ученику би био прилагођен програм осмог разреда. Кроз различите активности и наставне методе, радило би се на томе да ученик савлада основне појмове и термине који ће му бити корисни у свакодневним животним ситуацијама. Очекивани исход би био да ученик зна основна физичка и хемијска својства водоника, кисеоника, азота и, да се упозна са својствима најважнијих неорганских киселина и мерама опреза при раду са њима. Такође би требало да зна својства важнијих метала (бакар, алуминијум, олово и гвожђе) и њихову примену. Из органске хемије требало би да зна шта су угљоводоници и формуле једноставнијих угљоводоника. Ученик би

мање радио на структури хемијским реакцијама а био би више сконцентрисан наопште појмове(алкохол, сирћетна киселина ,глукоза, скроб и тд.) који би му користили у свакодневном животу. Храбрио би се у ономе што је добар, радио би једноставније задатке и укључивао би се у групни рад са вршњацима. Радило би се на јачању оних способности и вештина које су му јача страна.

Допунска настава

Допунски рад организовати за ученике који нису савладали садржаје у редовној настави.

Циљ допунске наставе хемије јесте да се ученицима који нису савладали садржаје хемије омогући лакше укључивање у редовни васпитно-образовни процес, као и да им се развију упорност, самосталност и тачност у раду.

Задаци допунске наставе:

-оспособити ученике да овладају основним хемијским појмовима ради лакшег уклапања у редовни наставни процес;

-омогућити ученицима да на што лакши начин надокнаде и усвоје појмове које су пропустили због краћег или дужег изостајања са наставе;

- омогућити ученицима да овладају различитим методама учења хемијских садржаја ради развијања самосталности у учењу.

	Наставна тема	Наставна јединица
1.	Неметали, оксиди неметала, киселина (6)	1. Неметали. Физичка својства неметала 2. Водоник – својства и примена 3. Кисеоник – својства и примена 4. Сумпор – својства и примена 5. Азот – својства и примена 6. Угљеник – својства и примена
2.	Метали, оксиди метала, хидроксиди (базе) (4)	7. Метали. Физичка својства метала 8. Калцијум – својства и примена 9. Гвожђе, алуминијум, бакар – својства и примена

		10. Легуре
3.	Соли (3)	11. Соли 12. Добијање соли 13. Својства и примена соли
4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида (база) и соли (2)	14. Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида (база) и соли 15. Мера киселости раствора – рН вредност
5.	Угљоводоници (6)	16. Угљоводоници – подела и физичка својства 17. Засићени угљоводоници – алкани 18. Незасићени угљоводоници – алкени и алкини 19. Хемијска својства угљоводоника 20. Ароматични угљоводоници. Бензен 21. Извори и примена угљоводоника
6.	Органска једињења са кисеоником (5)	22. Алкохоли 23. Добијање и својства алкохола 24. Карбоксилне киселине 25. Физичка и хемијска својства карбоксилних киселина 26. Естри карбоксилних киселина
7.	Биолошки важна органска једињења (7)	27. Биолошки важна органска једињења 28. Масти и уља 29. Угљени хидрати 30. Моносахариди – структура и својства

		31. Дисахариди и полисахариди – структура и својства 32. Аминокиселине и протеини 33. Витамини
8.	Хемија животне средине (1)	34. Хемија животне средине

Додатна настава

Циљ додатне наставе јесте проширивање и продубљивање знања ученика који се у већој мери интересују за хемију и који су на редовним часовима показали високи ниво савладаног градива, развијање способности и вештина ученика према њиховим интересовањима и склоностима и развијање такмичарског духа.

Задаци додатне наставе хемије:

- омогућити ученицима да разумеју начин на који се хемија развијала као наука и њено место у савременом животу;
- омогућити ученицима да у самосталним истраживачким радовима овладају основама научног метода;
- оспособити ученике да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина;
- стварати ситуације у којима ће ученици знаће хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу;

На овим часовима ученици ће се припремати за:

- такмичење ученика основних школа у организацији Министарства просвете и Српског хемијског друштва (школско, општинско, градско и републичко)
- смотру ученичких радова у организацији регионалних и републичких центара за таленте

	Наставна тема	Наставна јединица
1.	Неметали, оксиди неметала, киселине	1. Угљеник(IV)-оксид 2. Хлор – добијање и својства 3. Фосфор и његова једињења 4. Хемијска фонтана
2.	Метали, оксиди метала, хидроксида (базе)	5. Калијум и калијум-хидроксид – својства и примена 6. Реактивност метала

		7. Понашање метала у реакцији с разблаженим киселинама и солима 8. Олово
3.	Соли	9. Доказивање катјона: Cl_2^+ , Cu^{2+} и Fe^{3+} 10. Доказивање анјона: Cl^- , CO_3^{2-} и SO_4^{2-}
4.	Електролитичка дисоцијација киселина хидроксида (база) и соли	11. Има ли у дестилованој води јона? 12. Природни киселинско-базни индикатори
5.	Угљоводоници	13. Течни угљоводоници као неполярни растварачи 14. Разликовање алкана и алкена 15. Сагоревања угљоводоника као егзотермна реакција 16. Процентни састав угљоводоника
6.	Органска једињења са кисеоником	17. Арколеинска проба 18. Разликовање формалдехеида и ацетона 19. Израчунавање процентног састава у кисеоничним органским једињењима
7.	Биолошки важна органска једињења	20. Уклањање непријатног мириса ужеглих масноћа 21. Целулоза 22. Доказне реакције протеина
8.	Хемија животне средине	23. Загађивање хране и мере заштите

Предмет: Техника и технологија

Разред: VIII

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Животно и радно окружење	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи;	Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику. Електрична инсталација – опасност и мере заштите. Примена електричних	Тема: Животно и радно окружење Компетенције: Компетенција за целоживотно учење; Дигитална компетенција;

	<p>образлаже важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству;</p> <p>повеже професије (занимања) у области електроехнике и мехатронике са сопственим интересовањима;</p>	<p>апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност.</p> <p>Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике.</p>	<p>Еколошка компетенција; Одговоран однос према здрављу</p> <p>Корелација:</p> <p>Техника и технологија за 7. разред; Информатика и рачунарство; Физика; Биологија</p>
Саобраћај	<p>упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним;</p> <p>разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима;</p> <p>користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе;</p>	<p>Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. Хибридна возила.</p> <p>Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима.</p> <p>Основи телекомуникација</p>	<p>Активности: У области животно и радно окружење, обрађују се садржаји првенствено везани за електротехнику, рачунарство и мехатронику. Уз помоћ различитих медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати развој ових грана технике као и њихову међусобну повезаност. Путем примера навести ученике да анализирају утицај развоја наведених области на савремен начин живота. Указати на доприносе српских научника у развоју електротехнике и телекомуникација. Правилну употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству треба представити ученицима што</p>
Техничка и дигитална писменост	<p>класификује компоненте ИКТ уређаја према намени;</p> <p>процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ;</p> <p>црта електричне шеме правилно користећи симболе;</p> <p>користи софтвере за симулацију рада електричних кола;</p> <p>састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса;</p>	<p>Основне компоненте ИКТ уређаја.</p> <p>Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ.</p> <p>Основни симболи у електротехници.</p> <p>Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола.</p> <p>Израда и управљање електромеханичким</p>	

		моделом.	је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије, са посебним акцентом на уштеду енергије.
Ресурси и производња	<p>објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије;</p> <p>анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије;</p> <p>разликује елементе кућне електричне инсталације; повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми;</p> <p>користи мултиметар;</p> <p>анализира карактеристике електричних машина и повезује са њиховом употребом;</p> <p>класификује електронске компоненте на основу намене;</p> <p>аргументује значај рециклаже електронских компоненти;</p>	<p>Електоенергетски систем;</p> <p>Производња, трансформација и пренос електричне енергије.</p> <p>Обновљиви извори електричне енергије.</p> <p>Електроинсталациони материјал и прибор.</p> <p>Кућне електричне инсталације.</p> <p>Састављање електричних кола.</p> <p>Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултимером.</p> <p>Електричне машине.</p> <p>Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству.</p> <p>Основи електронике;</p> <p>Рециклажа електронских компоненти.</p>	<p>Тема: Саобраћај</p> <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење; Дигитална компетенција; Предузетничка компетенција; Еколошка компетенција;</p> <p>Корелација: Техника и технологија за 7. разред; Физика; Информатика и рачунарство;</p> <p>Активности: Преношење података на даљину чини посебан сегмент саобраћаја. Потребно је ученицима приближити телекомуникациону технологију и указати на убрзани развој телекомуникационих система и њихов утицај на живот. У овом сегменту обрадити пренос информација путем</p>
	самостално/тимски истражује и осмишљава	Моделовање електричних	

<p>Конструкторско моделовање</p>	<p>пројекат;</p> <p>креира документацију, развије и представи бизнис план производа;</p> <p>састави производ према осмишљеном решењу;</p> <p>састави и управља једноставним школским роботом уз примену вештачке интелигенције;</p> <p>представи решење готовог производа/модела;</p> <p>процењују свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта;</p>	<p>машина и уређаја.</p> <p>Огледи са електропанелима.</p> <p>Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара.</p> <p>Израда и коришћење једноставног школског робота управљаним вештачком интелигенцијом.</p> <p>Рад на пројекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - израда производа/модела - управљање моделом <p>представљање производа/модела</p>	<p>аудиовизуелних средстава (радио и телевизија), мобилне телефоније, GPS система, рачунарских и бежичних мрежа. Према могућностима и опреми, у овом делу искористити доступне уређаје (мобилне телефоне, таблете, рачунаре) и практично остварити међусобну комуникацију путем њих, користећи интернет сервисе (електронску пошту, видео конференције, кратке поруке) или мобилне апликације (Viber, WhatsApp).</p> <p>Тема: Техничка и дигитална писменост</p>
			<p>Компетенције: Естетска компетенција; Дигитална компетенција; Вештина комуникације; Рад са подацима и информацијама; Предузетничка компетенција;</p>
			<p>Корелација: Техника и технологија за 7. разред; Математика; Информатика и рачунарство; Ликовна</p>

			<p>култура;</p> <p>Активности: Упознати ученике са основним симболима и ознакама које се користе у електричним шемама и оспособити их за њихово цртање. Приликом реализације ове активности користити једноставне шеме. Демонстрирати рад са софтвером за симулацију рада електричних кола примерним узрасту и предзнањима ученика. Креирати вежбу у оквиру које ученици цртају електричну шему и користе рачунарску симулацију за приказ њеног функционисања. Уколико материјално-техничке могућности дозвољавају, ученици потом састављају електричну шему на радном столу и демонстрирају њен рад. Можете користити аналогне и дигиталне компоненте.</p> <p>Тема: Ресурси и производња</p> <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење;</p>
--	--	--	---

			<p>Еколошка компетенција; Предузетничка компетенција; Дигитална компетенција;</p> <p>Корелација: Техника и технологија за 7. разред; Физика; Географија; Хемија; Биологија; Информатика и рачунарство;</p> <p>Активности: Производњу, трансформацију и пренос електричне енергије објаснити уз помоћ мултимедије. У најкраћим цртама објаснити хидроелектране, термоелектране и нуклеарне електране, значај трансформисања електричне енергије у трансформаторским станицама, као и пренос електричне енергије далеководима и нисконапонском електричном мрежом, од произвођача до потрошача.</p> <p>Компетенције:</p> <p>Предузетничка компетенција; Вештина сарадње; Дигитална</p>
--	--	--	--

компетенција; Решавање проблема; Естетска компетенција;

Корелација:

Техника и технологија за 7. разред; Математика; Информатика и рачунарство; Физика;

Активности: У овом разреду треба заокружити целину о обновљивим изворима енергије. С обзиром да је у претходним разредима било речи о механичким и топлотним претварачима енергије у осмом разреду тежиште је на електричној енергији. Моделе који користе обновљиве изворе енергије ученици могу моделовати на различите начине. Један од начина је извођење огледа са електропанелима. У ту сврху довољно је радити на мањој плочи електропанела и помоћу мултиметара (универала) мерити промене у зависности од количине светла. У оквиру пројекта могуће је израдити модел

			<p>ветрогенератора.</p> <p>Начин коришћења ресурса школе и локалне средине у остваривању исхода:</p> <p>Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када за то постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција.</p> <p>Начин коришћења ИКТ у настави:</p> <p>Садржаје треба реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања; ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације модела користећи ИКТ.</p>
--	--	--	---

--	--	--	--

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАД А	УТВРЂ .	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Животно и радно окружење	6	/	/	/	/	/	/	/	/	/	3	/	3	6
2.	Саобраћај	2	4	/	/	/	/	/	/	/	/	3	/	3	6
3.	Техничка и дигитална писменост	/	6	6	6	/	/	/	/	/	/	8	/	10	18
4.	Ресурси и производња	/	/	/	2	2	8	8	/	/	/	8	/	12	20
5.	Конструкторско моделовање	/	/	/	/	/	/	2	8	8	/	2	/	16	18
УКУПНО:												24	/	44	68

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Наставне теме	Кључни помови
Животно и радно окружење	Електротехника; Мехатроника; Рачунарске мреже; Топологија мреже; Електрична инсталација; Фазни водови; Електрични (струјни) удар; Изоловање; Уземљење; Нуловање; Аутоматска заштита; Енергетске ефикасност;
Саобраћај	Саобраћај; Друмски саобраћај; Погонски системи; Електроника; Саобраћајна средства на електропогон; Хибридна возила; Електрични уређаји; Електронски уређаји; Генератор; Акумулатор; Алтернатор, Статор; Бобина; Телекомуникација; Аудиовизуелна средства; Електрични сигнали; Оптички кабал; GPS – глобални позициони системи;
Техничка и дигитална писменост	Рачунар; Оперативна меморија; Флеш меморија; Хард диск; Матична плоча; Штампана плоча ; Повезивање; Прикључци; Слотови; Конектори; Портови; Микропроцесор; Чип; Инструкције; Операције; Брзина рада; Бит; Бајт; Техничка документација; Симболи; Електромеханички модел;

Ресурси и производња	<p>Електроенергетски систем; Електране; Генератор; Далеководи; Трафо-станице; Алтернативни (обновљиви) извори електричне енергије; Фото ћелија; Електротехнички материјали; Проводници; Суперпроводност; Уклопни сат; Флуоресценција; Сијалица; Осигурач Прекидач; Инсталационе цеви и кутије; Електрично бројило; Куће електричне инсталације; Електрични потрошачи; Фазни водови; Разводна табла; Струјно коло; Мултиметар; Електричне машине; Електромотор; Трансформатор; Динама; Електротермички и електромеханички апарати; Комбиновани апарати; Расхладни уређаји; Електроника; А/D Конвертор; Сигнал; Електрични отпор; Идуктивитет; Капацитивни отпор; Транзисторски ефекат; Електронски склоп; Рециклажа;</p>
Конструкторско моделовање	<p>Предузимљивост; Иницијатива; Од идеје до реализације; Софтвер за пројектовање; Израда техничке документације; Модел; Алгоритам конструкторског моделовања; Електропанел; Роботика;Интерфејс; Управљање; Робот; CD роби; Пројекат;</p>

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА**АКТИВНОСТ УЧЕНИКА**

Садржај и програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступци остваривања програма
Животно и радно окружење	6	прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено); посматра и закључује; графички представља; учествује у вежби у Радној свесци	усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска); подстиче и мислено активира ученике; графички представља; задаје и објашњава вежбу у Радној свесци; прати и надгледа рад ученика	Монолошка метода Дијалoшка метода (слободан разговор) Демонстративна метода Метода графичких радова
Саобраћај	6	прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено)	усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска) графички представља; демонстрира; подстиче и	Монолошка метода Дијалoшка метода (слободан разговор) Метода графичких радова Демонстративна метода

		графички представља; посматра и закључује;	мислено активира ученика; прати и надгледа рад ученика;	
Техничка и дигитална писменост	18	прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено); графички представља; учествује у вежби на рачунару; закључује и тражи решења; извршава кораке практичног рада на рачунару; учествује у практичном раду (руковање алатом и прибором, израда, састављање и управљање моделом);	усмено излаже; објашњава; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска); графички представља; задаје и показује вежбу на рачунару; подстиче и усмерава; демонстрира (кораке практичног рада на рачунару); демонстрира (кораке практичног рада, руковање алатом и прибором); прати и надгледа рад ученика	Монолошка метода Дијалoшка метода (слободан разговор) Демонстративна метода Метода графичких радова Практични рад на рачунару Практични рад и радионица
Ресурси и производња	20	прати излагање; активно слуша; учествује у разговору;	усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска) графички представља;	Монолошка метода Дијалoшка метода (слободан разговор) Демонстративна метода

		<p>одговара на питања (усмено, писмено)</p> <p>графички представља ;</p> <p>учествује у изради вежбе; закључује и тражи решења;</p> <p>учествује у практичном раду (руковање алатом и прибором, израда и састављање модела, коришћење мултиметра у испитивању величина);</p>	<p>демонстрира и задаје вежбу;</p> <p>подстиче и мислено активира ученика; демонстрира (кораке практичног рада, руковање алатом и прибором, коришћење мултиметра у испитивању величина); прати и надгледа рад ученика</p>	<p>Метода графичких радова</p> <p>Практични рад и радионица</p>
<p>Конструкторско моделовање</p>	18	<p>прати излагање; активно слуша; учествује у разговору;</p> <p>одговара на питања (усмено, писмено)</p> <p>графички представља;</p> <p>слободно се опредељује за пројекат;</p> <p>учествује у практичном раду (руковање прибором и алатом,</p>	<p>усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска)</p> <p>графички представља;</p> <p>предлаже избор пројекта;</p> <p>подстиче самоиницијативност и креативност; демонстрира (кораке практичног рада, руковање прибором и алатом, управљање помоћу рачунара)</p> <p>подстиче ученика на тражење</p>	<p>Монолошка метода</p> <p>Дијалoшка метода (слободан разговор)</p> <p>Демонстративна метода</p> <p>Метода графичких радова</p> <p>Практични рад и радионица</p> <p>Практични рад на рачунару</p>

		израда и састављање модела, управљање помоћу рачунара); тражи техничка решења	решења; прати и надгледа рад ученика	
--	--	--	---	--

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Наставник процењује претходне вештине које ученик поседује и прилагођава свој рад у правцу да се процес учења настави. У настави усмереној на учење, оцењивање је средство којим наставник прати напредак у учењу и знању и индикатор који показује у којој мери је ученик остварио очекиване исходе. Да би се то постигло потребно је оцењивање пажљиво испланирати узимајући у обзир све активност значајне у настави: залагање, интересовање, креативност, прецизност, тачност, уредност самоиницијативност, систематичност. Вредновање активности, уколико је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ ткз. вршњачко учење (формативно оцењивање – подржавање процеса учења),

Ученике оцењивати према резултатима које постижу у усвајању наставних садржаја; не треба одвојено оцењивати теоријска и практична знања , нити примењивати класично пропитивање ученика већ изводити оцене на основу сталног праћења рада ученика . Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу. На тај начин ученици ће бити подстакнути да промишљају о квалитету свог рада и начинима како га унапредити. (сумативно оцењивање – вредновање резултата учења)

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Наставни садржаји предмета техника и технологија у 8. разреду реализује се кроз пет наставних тема и то:

- Животно и радно окружење
- Саобраћај
- Техничка и дигитална писменост
- Ресурси и производња
- Конструкторско моделовање

За ученике са изузетним способностима направила бих посебан план који би поред наставних садржаја програма технике и технологије за 8. разред садржао реализацију пројеката – статичких и динамичких модела и робота у области електротехнике, електронике и мехатронике по алгоритму „Конструкторско моделовање“ који предвиђа:

- дефинисање задатка
- решење извора енергије
- избор кретних, преносних и извршних механизма
- решење управљања
- компоновање конструкције
- провера испуњености еколошких захтева
- израда техничке документације (скица и технички цртеж у оловци или на рачунару)

У наставној теми - Техничка и дигитална писменост од ових ученика би се захтевало веће ангажовање у примени рачунарских софтвера за симулацију рада разних врста електричних и електронских кола, претраживању интернета и посети понуђених сајтова у оквиру наставних тема.

Ученицима би био омогућен рад и учешће у секцији из технике и технологије и саобраћајној секцији

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Наставни садржаји предмета технике и технологије у 8. разреду реализује се кроз пет наставних тема и то:

- Животно и радно окружење

- Саобраћај
- Техничка и дигитална писменост
- Ресурси и производња
- Конструкторско моделовање

Препоруке за примену ИОП-а у 8. разреду обухватају:

- У наставној теми - Животно и радно окружење - разликовање електричних апарата и уређаје у домаћинству и поштовање мера заштите при укључивању у електричну инсталацију; набрајање професија (занимања) у области електротехнике.
- У наставној теми – Саобраћај - набрајање саобраћајних средстава на електропогон и препознавање електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима.
- У наставној теми – Техничка и дигитална - писменост цртање симбола у електротехници; коришћење рачунара и мобилног телефона у комуникацији; моделовање једноставнијег електромеханичког модела.
- У наставној теми – Ресурси и производња - усвајање основних појмова производње електричне енергије; набрајање обновљивих извора електричне енергије и електроинсталационог материјала и прибора; обликовање и састављање струјног кола; разликовање основних електронских елемената
- У наставној теми - Конструкторско моделовања - састављање једноставнијег модела из конструкторских комплекта и укључивање у раду на пројекту (цртање скице техничке документације елемента модела)

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Саобраћајна секција

Циљсаобраћајне секције је подстицање саобраћајног образовања и васпитања кроз усвајање правила и вештина, безбедног понашања у саобраћају, развијање саобраћајне културе и иницијативе ученика да у саобраћају на путевима учествују на начин који доприноси личној и поштој безбедности.

Задаци саобраћајне секције; Ученици треба да:

- упознају основне појмове у саобраћају

- науче основна правила и прописе кретања пешака и бициклиста у јавном саобраћају
- разликују изглед и значење саобраћајних знакова
- усвајање и развијање саобраћајне културе
- стичу знања о начинима регулисања друмског саобраћаја
- схвате хоризонталну и вертикалну сигнализацију у саобраћају
- упознају елементе полигона спретности
- оспособити ученике у техници вожње и кретања бициклом на полигону спретности
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад
- на основу знања о врстама делатности правилно одаберу своју будућу професију

Саобраћајна секција

I тема: Увод (4)

- Основни појмови у саобраћају
- Право управљања бициклом

II тема: Саобраћајни знаци (4)

- Изглед и значење знакова
- Правила поступања по саобраћајним знацима

III тема: Саобраћајна правила за бициклисте (4)

- Основна правила кретања бицикла
- Кретање бицикла (скретање, престројавање, обилажење)

IV тема: Пешак и бицикл у саобраћају (4)

- Правила – кретања пешака по и преко коловоза
- Вожња бицикла преко обележеног пешачког прелаза

V тема: Саобраћајна култура и безбедност (2)

- Посета и искуства саобраћајне полиције

VI тема: Регулисање саобраћаја (4)

- Регулисање саобраћаја светлосним саобраћајним знацима
- Регулисање саобраћаја знацима која дају овлашћена лица рукама и положајем тела

VII тема: Школско такмичење „Шта знаш о саобраћају“ (4)

- Организација школског такмичења „Шта знаш о саобраћају“
- Саобраћајна раскрсница – првенство пролаза

VIII тема: Практичне вежбе на полигону (4)

- Практично усвајање знања и технике кретања бициклом на полигону спретности

IX тема: Реалне саобраћајне ситуације (2)

- Саобраћајне ситуације – првенство пролаза регулисано правилима саобраћаја

X тема: „Саобраћајна патрола“ (4)

- Усавршавање технике кретања бициклом на полигону спретности и у саобраћају

Секција из технике и технологије

Циљсекције из технике и технологије је активно учешће ученика у техничком стваралаштву; реализовање сопствених идеја према сопственом плану рада чиме подстичу креативност и оригиналност.

Задацисекције техника и технологија; Ученици треба да:

- развију стваралачко мишљење
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници и технологији
- прошире знања о елементима техничког цртања и просторног приказивања предмета
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам
- оспособити ученике у руковању различитим средствима рада
- компонију елементе из области грађевинарства, машинства, електротехнике у функционалне целине
- науче да израде динамичке моделе у области аутомоделарства и бродомоделарства

- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору
- науче да реализују своју идеју уз примену конструкторских комплекта

Секција из технике и технологије

I тема: Увод (4)

- Техничко стваралаштво
- Просторно приказивање предмета

II тема: Практична израда модела по задатку (12)

- Димензионисање; Размера
- План и извођења радних операција
- Теоријска провера знања

III тема: Ваздухопловно моделарство (6)

- План радних операција
- Обликовање и састављање модела
- Теоријска провера знања

IV тема: Аутомоделарство (6)

- Компоновање и обликовање модела
- Провера функционалности модела
- Теоријска провера знања

V тема: Брододеларство (6)

- Компоновање и обликовање модела
- Провера функционалности модела
- Теоријска провера знања

VI тема: Конструкторско моделовање (2)

- Моделовање производних машина

Предмет: **Информатика и рачунарство**

Разред: **осми**

Годишњи фонд часова: **34**

Недељни фонд часова: **1**

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Р. Б.	ТЕМА/ОБЛАСТ	ФОНД ЧАСОВА			СВЕГА
		обрада	утврђивање	остало	
1.	ИКТ	4	2	4	10
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	1	0	2	3
3.	РАЧУНАРСТВО	7	2	4	13
4.	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	0	0	8	8
УКУПНО		12	4	18	34

Кључни појмови: табеларни прорачуни, статистика, анализа и визуализација података, дељене табеле, отворени подаци, лични подаци...

Редни број	Исходи	Теме/ области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
------------	--------	------------------	-------------------	----------------------------	---------------------------------------

<p>1.</p>	<p>– унесе и мења податке у табели; – разликује типове података у ћелијама табеле; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистика; – представи визуелн</p>	<p>ИКТ (10)</p>	<p>- Радно окружење програма за табеларне прорачуне. - Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). - Формуле и функције. - Примена формула за израчунавање статистика. - Сортирање и филтрирање података. - Груписање података и израчунавање статистика по групама. - Визуелизација података – израда графикана. - Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. - Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рад с подацима и информацијама • Решавање проблема • Сарадња • Дигитална компетенција • Компетенција за учење • Естетичка компетенција • Комуникација 	<p>Подаци се обрађују и анализирају коришћењем програма за табеларне прорачуне Excel. Укратко описати улогу основних елемената радног окружења. Увести појмове: радна свеска, радни лист радна табела, ћелија (поље), ред (врста), колона и опсег (распон) ћелија. Описати поступак уноса података, водећи рачуна о типу података који се уноси. Демонстрирати све могућности форматирања табеле као и копирања и премештања садржаја ћелија, редова, колона или опсега, У поступку планирања, извршити са ученицима анализу података, које је потребно да садржи радна табела. Описати укратко појмове <i>ентитет</i> и <i>атрибути</i>. Уобичајено је да се ентитет (ученик) представља у једном реду (за сваког ученика по један ред табеле), а да се атрибути (карактеристике) представљају по колонама. објаснити ученицима: сортирање података, обрада статистике (број података у серији, збир, аритметичка средина, минимум и максимум..) формуле, функције и филтрирање података, као и графичког приказа података креирања различитих типова графикана. Објаснити припрему за штампу, чување и дељење документа (рачунарство у облаку).</p>
-----------	---	------------------------	--	---	---

	<p>о податке на одговар ајући начин; – П римени основн е функци је формат ирања табеле, сачува је у пдф формат у и одштам па; – присту пи дељено м докуме нту, комент арише и врши измене унутар дељено г докуме нта;</p>				
--	---	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

2.	– разуме на које све начине делимо личне	ДИГИ ТАЛН А ПИСМ ЕНОС Т (3)	-Заштита личних података.	☐ Рад са подацима и информацијама	Наставник треба да упозна ученике и са правима детета прописаним Конвенцијом о правима детета и
----	--	--	---------------------------	--	---

податке приликом коришћења интернета; – разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце; – разуме везу између ризика на интернету и кршења права; – објасни појам „отворени подаци”; – успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци;		-Права детета у дигиталном добу - Отворени подаци.	☐ Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција ☐ Одговоран однос према здрављу Компетенција за учење Одговорно ☐ учешће у демократском друштву Естетичка компетенција ☐ Комуникација Одговоран однос према околини ☐ ☐ ☐ ☐	појасни да се она односе и на дигитално окружење. Осигурање безбедности ученика у дигиталном простору препознавањем узрасних ограничења за коришћење различитих сервиса на интернету. Увођење појма отворени подаци и појашњавање начине проналажења, приступања и преузимања са нагласком да треба навести извор са кога су преузети, приликом коришћења ових података. Сакупљање података, администрацију база података, анализу података дају могућност нових радних места.
---	--	--	---	--

3	<ul style="list-style-type: none"> - унесе серију (низ) података; - изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); - графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); - унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их; 	<p>РАЧ УНА РСТ ВО (13)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Јупутер) - Унос података у једнодимензионе низове. - Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). - Графичко представљање низова података. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална ☐ компетенција Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка ☐ компетенција Комуникација ☐ ☐ ☐ ☐ 	<p>Аналізу података могуће је вршити и у специјализованим програмским језицима и окружењима, као што су Jupyter/Python...</p> <p>Обрада података из програмских језика доноси одређене предности: сваки поступак обраде података експлицитно записан и лако га је поделити са другима у текстуалном облику,</p> <ul style="list-style-type: none"> - лако је пронаћи готова решења и прилагодити их нашим потребама – примена постојећих анализа на нове податке постаје веома једноставна – обрада више скупова података истовремено <p>Приказати поступак анализе појединачних колона табеле или групе</p>
---	---	---	--	--	---

<p>– изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...); – изврши анализе које укључују статистике по групама;</p>			<p>- Унос и представљање табеларно записаних података. - Анализе табеларно записаних података (нпр. просек сваке колоне, минимум сваке врсте, ...). - Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...). - Груписање података и одређивање статистика за сваку групу. .</p>		<p>колона, као и сортирања табеле на основу неког кључа и и фреквенцијску анализу (одређивање броја појављивања разних вредности у некој колони)</p>
--	--	--	---	--	--

<p>4.</p>	<p>– сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; – самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; поставља резултат свог рада на Интернет ради</p>	<p>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК ИКТ И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (4) ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК РАЧУНАРСТВО (4)</p>	<p>- Онлајн упитник (креирање – типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност). - Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). - Отворени подаци. - Инфографик. - Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја)</p>	<p>☐ Рад с подацима и информацијама ☐ Решавање проблема ☐ Сарадња Дигитална компетенција ☐ Одговоран однос према здрављу ☐ Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву ☐ Естетичка компетенција ☐ Комуникација</p>	<p>Наставник дефинише неколико тема пројектних задатака које погодују развијању међупредметних компетенција, подстичу иницијативу и креативност, функционализују раније стечена знања, као и формирање вредносних ставова ученика. Ученици бирају једну од понуђених тема, а затим, у оквиру својих тимова, самостално планирају фазе реализације, складу са расположивим временом, ресурсима и сложености одабране теме. Наставник има улогу ментора. На крају пројеката, ученици треба да сумирају резултате и изведу закључке. Пожељно је да се главни закључци визуелно прикажу, у форми инфографика и презентују наставнику, осталим ученицима. 1.Пројектни задатак на тему прикупљања и анализе података</p>
-----------	--	---	--	---	--

	<p>дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и</p>				
--	--	--	--	--	--

	активности за које је био задужен.			☐ Одговоран однос према окоolini	овај пројекат би било пожељно урадити тако што би се прикупили подаци (на пример, помоћу онлајн упитника), једноставно обрадили у програмима за табеларна израчунавања 2. Пројектни задатак за тему Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја) Захваљујући употреби паметних телефона у свакодневном животу, телефоне можемо користити за контролу различитих уређаја и робота. Ученици могу да направе апликације које контролишу светла, дугмад, зујалице, моторе, роботе, електричне уређаје и све већи спектар дигиталних уређаја.
--	------------------------------------	--	--	---	---

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Може се предвидети помоћу израде пројекта – сарадничко осмислишљавање и спровођење фаза пројектног задатка, самовредновње своје улоге у оквиру пројектног задатка/тима, као и развијањем дигиталних компетенција у оквиру свих других предмета.

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Активности у наставном процесу

Активности наставника	Активности ученика
организује час	активно учествују у реализацији часа
презентује наставне садржаје	записују
ангажује ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују	анализирају
демонстрира	дискутују
користи ИКТ	закључују
подстиче ученика на активно учешће	примењују
повезује садржаје са свакодневним животом	учествују у тимском и групном раду
вреднује рад ученика	процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА

У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. Будући да предмет информатика и рачунарство у осмом разреду треба, првенствено да развије вештине, навике, вредносне ставове и стилове понашања, требало би и вредновање више усмерити ка праћењу и вредновању практичних радова и вежбања, а мање ка тестовима знања.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишље-

ње о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Препоручује се да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити првенстве- но за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, а мање за формирање коначних оцена. Креирање таквих инструмената за утврђивање градива, кад год је могуће, препустити самим ученицима, чиме се постиже вишеструки ефекат на усвајање знања и вештина.

Комбиновати различите начинаеоцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи тако да промени део своје наставне праксе. Када је промени, потребно је да прикупи нове податке да би могао да види колико су те промене ефикасне.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак и инструменти оцењивања	Време
-------------	-----------------------	----------------------------------	-------

<p>Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета.</p> <p>Процењују се: вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим задацима; вештине, руковање алатима и технологијама и извођење радних задатака.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;</p> <p>Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;</p> <p>Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;</p> <p>Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на</p>	<p>- Свакодневно бележење активности ученика на часу (практичан рад као и усмено одговарање) у евиденције наставника: број јављања (тачни одговори): за једно јављање / тачно одрађен задатак +, за јављање више пута / више тачних задатака ++, за давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања / проналажење других решења за задатак 5, ко не зна одговор – (три минуса 1), домаћи задаци: за 3 неодрађена домаћа задатка 1. Напомена: водити рачуна о:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свеобухватности одговора - сналажењу у одговарајућим и наменским програмима и апликацијама - хоризонталном и вертикалном повезивању градива <p>- Писане онлајн провере, квизови: Бодовање: 35-49% оцена 2 50-74% оцена 3 75.89% оцена 4 90-100% оцена 5</p> <p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у електронским свескама...), степен знања свих чланова групе, квалитативно и квантитативно</p>	<p>- континуирано</p> <p>- након завршетка теме</p> <p>- по потреби</p>
--	--	---	---

	<p>нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;</p>		
--	--	--	--

	<p>– понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;</p> <p>Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;</p> <p>– не изводи закључке који се заснивају на подацима;</p> <p>– критички не расуђује;</p>	<p>процењивање резултата рада група (апликација, табела...).</p> <p>- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције: Прва два пара која ураде добијају + или 5 (у зависности од тежине задатка)</p>	<p>- по потреби</p>

<p>Ангажовање и активности ученика у настави</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који: – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.</p> <p>Оцену врло добар (4) добија ученик који: – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.</p> <p>Оцену добар (3) добија ученик који: – показује делимични степен активности и ангажовања.</p> <p>Оцену довољан (2) добија ученик који: – показује мањи степен активности и ангажовања.</p> <p>Недовољан (1) добија ученик који: – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.</p>		
--	--	--	--

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Наставник дефинише неколико тема пројектних задатака које погодују развијању међупредметних компетенција, подстичу иницијативу и креативност, функционализују раније стечена знања, као и формирање вредносних ставова ученика. Ученици бирају једну од понуђених тема, а затим, у оквиру својих тимова, самостално планирају фазе реализације, складу са расположивим временом, ресурсима и сложености одабране теме. Наставник има улогу ментора.

На крају пројеката, ученици треба да сумирају резултате и изведу закључке. Пожељно је да се главни закључци визуелно прикажу, у форми инфографика и презентују наставнику, осталим ученицима.

1. Пројектни задатак на тему прикупљања и анализе података овај пројекат би било пожељно урадити тако што би се прикупили по-даци (на пример, помоћу онлајн упитника), једноставно обрадили у програмима за табеларна израчунавања
2. Пројектни задатак за тему Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја) Захваљујући употреби паметних телефона у свакодневном животу, телефоне можемо користити за контролу различитих уређаја и робота. Ученици могу да направе апликације које контролишу светла, дугмад, зујалице, моторе, роботе, електричне уређаје и све већи спектар дигиталних уређаја

НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА У ОБРАЗОВАЊУ:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Вредновање ученика са тешкоћама у развоју

Елементи вредновања:

- Однос према раду
- Праћење постављених задатака
- Уважавање других ученика и наставника, праћење правила понашања на часу, доношење прибора за рад.

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви додатног рада: додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање радова, ућешће у онлајн такмичењима, Дабар, Code.org...

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

СЕКЦИЈА – ПРИПРЕМА ЗА ТАКМИЧЕЊЕ

ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА
Рачунарство	У склопу додатне наставе/припреме за такмичење са заинтересованим ученицима препоручује се; <ul style="list-style-type: none"> - едукативна роботика-програмирање робота и савладавање препрека на унапред задатим стазама - израда задатака сложеније алгоритамске структуре и упознавање ученика са већим бројем библиотека одабраног програмског језика.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

РАЗРЕД	VIII	Физичко и здравствено васпитање	ФОНД ЧАСОВА			
			ГОДИШЊИ	102	НЕДЕЉНИ	3

Циљ: Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања изобласти физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Општи задаци су:

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ФЗВ сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе ФЗВ буду у пуној мери реализовани,
- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела,
- Развој и усавршавање моторичких способности,
- Стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом ФЗВ и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање,
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине ФЗВ дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја, формирање морално-вољних квалитета личности,
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада,
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, гипкости и координације;
- Стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом ФЗВ;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем групним поистовећивањем и сл;
- Естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА

Ученик ће бити у стању да:

- Разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању
- Примењује правила игре
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Навија фер, чува себе и друге
- Одговорно се понаша према свим чиниоцима приликом вежбања
- Примени научено у ванредним околностима...

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Ученик ће бити у стању да:

- Доведе у везу физичко вежбање и здравље
- Примени хигијенске мере пре, током и након вежбања
- Правилно се храни
- Препозна врсту повреде
- Чува животну средину током вежбања...

Наставни садржаји	Циљ учења	Међупредметне компетенције	Начин остваривања програма	Активности		ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
				Ученика	Наставника	
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Основни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела Развој и усавршавање основних моторичких способности	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет.	Посматрају слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу.	Планира организује демонстрира припрема, квизове, анкете, прати мотивише Евидентира сублимира резултате умножава и доставља остварене резултате са тестова за развој моторичких способности	Одабере и примени комплексе простих и опште припремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; Користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; Упореди и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним

						вредностима;
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика Истрајно трчање Спринтерско трчање. Штафетно трчање Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис (леђна техника). Бацање „вортекс-а“. Четворобој Спортска гимнастика Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Греда Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика из атлетике и спорстске гимнастике , учествовање на различним манифестација м и догађајима и такмичењима.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским). Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима. Коришћењем станица, полигона, чувањем, помагањем.	Посматрају. слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу.	Планира организује демонстрира припрема, квизове, анкете, прати мотивише, сублимира, систематизује вреднује	Примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; Примени атлетске дисциплине у складу са правилима; Развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; Примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;
ОСНОВЕ ТИМСКИХ СПОРТСКИХ ИГАРА	Стицање и усавршавање моторичких	Компетенција за учење, естетичка	Применом одговарајућих метода, облика и	Посматрају слушају питају	Планира организује демонстрира	Изведе елементе усвојених

<p>Одбојка: Елементи технике тактике. Игра уз примену правила. Футсал: Игра уз примену правила Елементи технике и тактике. Рукомет: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Кошарка: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Активност по избору. ПОЛИГОНИ Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре</p>	<p>умења и навика из одбојке, фудсала, рукомета, кошарке,</p>	<p>компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.</p>	<p>форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет, одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем, помагањем.</p>	<p>демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу.</p>	<p>припрема, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.</p>	<p>тимских и спортских игара; Примени основна правила тимских и спортских игара; Користи усвојене елементе технике у спортским играма; Примени основне тактичке елементе; Учествује на унутар одељенским такмичењима;</p>
<p>ПЛЕС И РИТМИКА Основни садржаји Вежбе са вијачом Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Народно коло „Моравац” Народно коло из</p>	<p>Изучавање друштвених игара и једног кола из географског подручја где ученици живе</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање</p>	<p>Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, учионици, школском дворишту;</p>	<p>Посматрају слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној</p>	<p>Изведе кретања у различитом ритму; Игра народно коло Изведе основне</p>

<p>краја у којем се школа налази Енглески валцер Проширени садржаји Састав са обручем Састав са лоптом Састав са вијачом Основни кораци rock n roll</p>		<p>проблема, сарадња.</p>		<p>практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу.</p>	<p>учионици сублимира, систематизује вреднује.</p>	<p>кораци плеса из народне традиције других култура; Изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу;</p>
<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко вежбање и спорт Подела моторичких способности. Функција срчано-дисајног система. Основна правила и тактика спортских игара. Понашање на такмичењима и спортским манифестацијама. Чување и одржавање простора, справа и реквизита који се користе у вежбању. Превенција насиља у физичком васпитању и спорту. Решавање спорних ситуација. Коришћење писаних</p>	<p>Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада (кроз игру, такмичења) Формирање вољних квалитета личности</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.</p>	<p>Формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препо-знавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување</p>	<p>Посматрају слушају питају демонстрирају у вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу.</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема,квизов е, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.</p>	<p>Вреднује утицај примењених вежби на организам Одреди ниво сопствене дневне физичке активности; Користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; Предвиди елиминише последице недовољне физичке активности Примени мере безбедности у вежбању у</p>

<p>и електронских извора информација из области физчког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај и улога физчког вежбања за професионална занимања у спорту, образовању, здравству, војсци, полицији и другим занимањима. Структура физичке културе (физичко васпитање, спорт и рекреација).</p>			<p>животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика.</p>		<p>школи и ван ње; Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; Примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; Примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; Решава конфликте на друштвено прихватљив начин; Користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; Прихвати</p>
--	--	--	---	--	---

						победу и пораз; Процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;
<p>Здравствено васпитање Основни садржаји Утицај различитих вежбања на кардио-респираторни систем, скелетно-мишићни и организам уопште. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај правилне исхране. Енергетски напаци и њихова штетност. Прва помоћ након површинских повреда, уганућа у прелома. Значај вежбања у</p>	<p>Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела, развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице, њихову поделу и улогу у исхрани. СТИЦАЊЕ И ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА ЗНАЊА ИЗ ПРВЕ</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.</p>	<p>Примена ходања, трчања у школском дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање</p>	<p>Посматрају слушају питају демонстрирају у вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу.</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.</p>	<p>Вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; Подстиче породицу на редовно вежбање; Повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; Планира дневни ритам рада, исхране и одмора у</p>

<p>природи. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола и психоактивних супстанци Правилно конзумирање додатака исхрани. Мере заштите репродуктивног здравља у процесу вежбања</p>	<p>помоћи.</p>		<p>утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве помоћи кроз теретске и практичне часове уз помоћ активиста Црвеног крста.</p>		<p>складу са својим потребама; Разликује здраве од нездравих облика исхране Правилно користи додатке исхрани; Примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; Правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; Чува животну средину током вежбања; Анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских</p>
--	----------------	--	--	--	---

						напитака и психоактивних супстанци;
--	--	--	--	--	--	-------------------------------------

Кључни појмови: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура.

Физичко и здравствено васпитање Опште предметне компетенције			
основне	Ученик је оспособљен за вођење бриге о властитом здрављу и здрављу околине. Препознаје и разуме законитости утицаја физичког вежбања на телесни статус. Препознаје важност физичког вежбања, хигијене тела, исхране, простора и правила безбедности током вежбања. Критички просуђује о облицима насиља у физичком васпитању, спорту и рекреативним активностима. Здравље околине. Са глобалном присутношћу и активношћу сваки појединац треба да призна своју одговорност према околини. Стално ћемо процењивати и побољшавати утицај на околину свих наших активности и кроз конкретне акције ћемо представљати добар пример како показати поштовање и бригу за околину.		
средње	Ученик се бави спортско-рекреативним активностима у циљу унапеђивања својих физичких способности и унапређивања здравих животних навика. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима. Ученик самостално вежба у слободном времену.		
напредне	Ученик је развио свест о властитим способностима, а тиме и о јачању самопоуздања и самопоштовања. Примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, поштујући полне и индивидуалне разлике учесника у телесном вежбању.		
Тема	Специфичне предметне компетенције	Исходи	Образовни стандарди

Атлетика	основне	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалних и колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања понаша се дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.	Ученик има правилно држање тела. Ученик зна правилно да трчи на кратким и средњим стазама Ученик зна како се врши измена штафетне палице . Ученик разуме значај трчања, основе тренинга и уме да укаже прву помоћ.	основни
	средње	Зна да физичка активност и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко – тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.	Ученици знају да правилно бацају куглу леђном варијантом технике.	средњи
	напредне	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке атлетске задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивњу здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава.		напредни
Гимнастика	основне	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалне и колективне спортске гимнастика; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања понаша се дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у	Ученик уме да уради основне и сложеније вежбе на тлу Ученик уме да изведе прескоке преко козлића. Ученик је оспособљен да стечена умења, знања и навике користи у игри	основни

		односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.	и такмичењима. Ученик развија вољне квалитете. Ученик уме да чува, помаже и поштује сигурносна правила.	
	средње	Зна да физичка активост и спортска гимнастика позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко – тактичке елементе спортске гимнастике; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.		средњи
	напредне	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке гимнастичке задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивњу здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава.		напредни
Одбојка Футсал Рукомет Кошарка	основне	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања понаша се дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.	Ученик примењује основне и сложеније елементе технике и тактике одбојкашке игре у игри преко мреже. Ученик зна основна правила одбојкашке игре. Ученик учествује у организацији одбојкашког такмичења.	основни

	средње	Зна да физичка активост и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко – тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.	Ученик формира вољне квалитете. Ученик има развијен такмичарски дух и осећај за фер плеј.	средњи
	напредне	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке задаткеколективних спортских игара; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивњу здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава.		напредни

Хоризонтална и вертикална повезаност VIII разред

Предмет		Разред	Корелативни садржаји	
Повезаност међу предметима у оквиру разреда		Хоризонтална повезаност	Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Вертикална повезаност
Физичко и здравствено васпитање	Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова, реквизити, формације за вежбање	Круг обим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података	Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања обрада података
	Биологија	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	Грађа човечијег тела – Мишићни и нервни систем, систем органа за дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	МБИ
	Информатика и рачунарство	Здравствено васпитање ММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здравља ММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, геђети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
	Физика	Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка	Момент силе-померање тежишта тела, отпор, сила гравитације, густина течности	Мерне јединице за дужину, масу време
	Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудбал, рукомет, кошарка, народне	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуха

		игре, валцер, ритмика		
	Ликовна култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам	Временска оријентација

ГЛОБАЛНИ ПЛАН ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: 8

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	ИСХОД*	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	МЕСЕЦ												ОБ	УТ	СВЕГА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
				IX	X	XI	XI I	I	II	III	IV	V	VI						
1.	ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ	*Изводи разноврсна природна и изведена кретања и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама;	1)Компетенција за учење:Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе. 7)Предузимљивост и оријентација ка предузетништвуУм	2			4	2						1	3	6	9	ФВ.1.2. 1. ФВ.1.2. 2. ФВ.1.2. 3. ФВ.1.2. 4.	

4.	ОСНОВЕ ТИМСКИХ И СПОРТСКИХ ИГАРА: - ОДБОЈКА - РУКОМЕТ - КОШАРКА - ФУДБАЛ - АКТИВНОСТИ ПО ИЗБОРУ ОНЛАЈН НАСТАВА ПЛАТФОРМА ГУГЛ УЧИОНИЦА	<p>здравље;</p> <p>*Примењује хигијенске мере пре, током и након вежбања;</p> <p>*Правилно се храни;</p> <p>*Препознаје врсту повреде;</p> <p>*Користи стечена умења, знања и навике у свакодневним условима живота и рада;</p> <p>*Чува животну средину током вежбања.</p> <p>Исходи се односе на све наставне области.</p>	<p>4) Комуникација Ученик користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине.</p> <p>б) Одговоран однос према здрављу: Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетаријанска исхрана). - Уме да пружи прву помоћ.</p> <p>9) Решавање проблема: Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације.</p> <p>10) Сарадња: Допринос и постизању договора о правилима заједничког рада и</p>		6	12	3			10	4	4	2	6	35	41	ФВ.1.1. 1. ФВ.1.1. 2. ФВ.1.2. 4. ФВ.1.3. 3. ФВ.1.3. 4. ФВ.2.1. 1. ФВ.2.1. 2. ФВ.3.1. 1. ФВ.3.1. 2.
----	--	---	--	--	---	----	---	--	--	----	---	---	---	---	----	----	---

			придржава их се током заједничког рада														
5.	МЕРЕЊЕ МОТОРИЧК ИХ СПОСОБНО СТИ		8) Рад са подацима и информацијама: Користи табеларни и графички приказ података и уме да овако приказане податке чита, тумачи и примењује.	5							5		5	5	10		ФБ.1.3. 1 ФВ.1.3. 2. ФВ.1.3. 3. ФВ.1.3. 4.
УКУПНО				13	13	12	13	4	10	13	9	12	3	22	80	10 2	

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гipкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Уме да примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе.	Уме правилно да изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања.	Правилно одржава равнотежу у различитим кретањима.	Ученик користи висок ниво техничко-тактичких знања, демонстрира сложеније комплексе вежби и кретања.
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ *Атлетика *Спортска	Ученик показује мањи степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа	Ученик показује делимични степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су	Ученик показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, уз мању помоћ наставника у потпуности, самостално испуњава	Ученик показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања, где ученик у потпуности самостално, без помоћи наставника

гимнастика *Основе тимских, спортских и елементарних игара *Плес и ритмика *Полигони	постигнућа, одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика добија оцену довољан (2)	утврђени и на основном и већим делом на средњем нивоу стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика добија оцену добар (3)	захтеве који су утврђени и на основном и на средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања добија оцену врло добар (4)	испуњава захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и у већини захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену одличан (5)
---	--	---	--	---

Самовредновање ученика је процес освешћивања и размишљања о властитоме процесу учења и постигнућа.

Сумативно вредновање (вредновање наученог) јесте вредновање које подразумева процену степена учениковог постигнућа на крају процеса (наставне целине, полугодишта те године учења и поучавања). У правилу резултира оценом (види:

ВРЕДНОВАЊЕ У ВИРТУЕЛНОМ ОКРУЖЕЊУ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ		
Рубрика за вредновање наученог (вредновање увежбаног)		
Бодовна скала:	Ученик:	Пожељни елементи ученичких радова
* 85 % - 100 % – одличан (5)	<ul style="list-style-type: none"> * Наводи тачне информације у задатку, и при обликовању питања и при решавању. * Препознаје све примере у задатку те их већином исправно описује. * Користи одговарајуће примере и фотографије у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава све задатке. 	<ul style="list-style-type: none"> * Објашњења * Примери

Вредновање наученог).

*75 % - 84.99 % – врлодобар (4)	* Наводи већину тачних информација у задатку, и при обликовању питања и при решавању. * Препознаје већину примера у задатку те их већином исправно описује. * Користи углавном одговарајуће примере и фотографије у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава већину задатака.	* Задаци * Слике
*65- 74.99% – добар (3)	* Наводи делимично тачне информације при обликовању задатка. * Препознаје мањи број примера у задатку и половично их описује. * Користи мањи број одговарајућих примера и илустрације у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава половину задатака.	* Видео * Квиз
*50 % - 64.99 % – довољан (2)	* Наводи мањи број тачних информација у задатку, и при обликовању и при решавању. * Препознаје врло мали број примера у задатку. * Користи мањи број одговарајућих фотографија у обликовању задатка, без примера или с неодговарајућим примерима. * У предвиђеном времену извршава мање од половине задатака.	* Њихов ауторски рад (слике, видео, квиз) * Интерактивни садржај и слике * Додатни садржаји других аутора
*0% - 49.99% – недовољан (1)	* У предвиђеном времену не извршава задатак.	

Ослобађање ученика од наставе физичког и здравственог васпитања

Ученик може бити ослобођен само од практичног дела програма наставе за одређени период, полугодиште или целу школску годину на основу препоруке изабраног лекара.

Ученик ослобођен практичног дела у обавези је да присуствује часовима. За рад са ослобођеним ученицима наставник сачињава посебан програм рада базиран на усвајању теоријских и васпитних садржаја у складу са програмом и корелацији са садржајима других предмета.

Ослобођеним ученицима треба пружити могућност да:

- суде, воде статистику, региструју резултат или прате ниво активности ученика на часу или школском такмичењу;
- направе едукативни постер или електронску презентацију, припреме репортажу са спортског догађаја;
- прате и евидентирају активност ученика на часу уз помоћ наставника и на други начин помажу у организацији часовних, ваннаставних и ваншколских активности.

Неки од исхода за ученике ослобођене од практичног дела наставе:

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:

- Наведе основна правила, гимнастике, атлетике, спортске игре, пливања;
- Дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања;
- Презентује и анализира информације о физичком вежбању, спорту, здрављу, историји физичке културе, актуелним спортским подацима итд.);
- Учествује у организацији Недеље школског спорта и школских такмичења.

Ученицима са инвалидитетом настава се прилагођава у складу са њиховим могућностима и врстом инвалидитета.

ВАННАСТАВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Секције

Формирају се према интересовању ученика. Наставник сачињава посебан програм узимајући у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика. Уколико је неопходно, секције се могу формирати према полу ученика. Ученик се у сваком тренутку може се укључити у рад секције.

Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- такмичења у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице, слет...);
- ђачке трибине и радионице (о здрављу, историји физичке културе, спорту, рекреацији, „ферплеју”, последицама насиља у спорту, технолошка достигнућа у вежбању и спорту и др.).

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће Физичког и здравственог васпитања у сарадњи са другим стручним већима (ликовне културе, музичке културе, историје, информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе Физичког и здравственог васпитања, буду укључени у организацију ових активности.

Активности у природи (кросеви, зимовање, летовање)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи:

- Пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај).
- Спортске игре младих, у организацији Спортског савеза (мај)
- Трка “Драгутин Томашевић”, у организацији Спортског савеза (мај).
- Излет са пешачењем (7км).

Школска и ваншколска такмичења

Школа организује и спроводи обавезна унутаршколска спортска такмичења, као интегрални део процеса физичког васпитања према плану Стручног већа и то у:

- спортској гимнастици (у зимском периоду);
- атлетици (у пролећном периоду);
- најмање једној спортској игри (у току године).

Школа може планирати такмичења из других спортских грана или игара уколико за то постоје услови и интересовање ученика (плес, оријентиринг, бадминтон, између две или четири ватре, полигони итд.).

Ученици могу да учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења прописаним од стране министарства надлежног за просвету, а која су у складу са планом наставе и учења.

Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик током школске године може представљати школу у једној спортској игри и спортској гимнастици (екипно и појединачно) или у једној спортској игри и једној атлетској дисциплини (екипно и појединачно).

Корективно-педагошки рад и допунска настава

Ове активности организују се са ученицима који имају:

- потешкоће у савладавању градива;
- смањене физичке способности;
- лоше држање тела;
- здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађање наставе.

За ученике који имају потешкоће у савладавању градива и ученике са смањеним физичким способностима организује се допунска настава која подразумева савладавање оних обавезних програмских садржаја, које ученици нису успели да савладају на редовној настави, као и развијање њихових физичких способности;

Рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева:

- уочавање постуралних поремећаја код ученика;
- саветовање ученика и родитеља;
- организовање додатног превентивног вежбања у трајању од једног школског часа недељно;
- организовање корективног вежбања у сарадњи са одговарајућом здравственом установом.

Рад са ученицима са здравственим потешкоћама организује се искључиво у сарадњи са лекаром специјалистом, који одређује врсту вежби и степен оптерећења.

Педагошка документација

- Дневник рада за физичко и здравствено васпитање;
- Планови рада физичког и здравственог васпитања и обавезних физичких активности ученика: план рада стручног већа, годишњи план (по темама са бројем часова), месечни оперативни план, план ванчасовних и ваншколских активности и праћење њихове реализације.
- Писане припреме: форму и изглед припреме сачињава сам наставник уважавајући: временску артикулацију остваривања, циљ часа, исходе који се реализују, конзистентну дидактичку структуру часова, запажања након часа.
- Радни картон: наставник води за сваког ученика. Радни картон садржи: податке о стању физичких способности са тестирања, оспособљености у вештинама, напомене о специфичностима ученика и остале податке неопходне наставнику.

Педагошку документацију наставник сачињава у електронској или писаној форми.

ЕВАЛУАЦИЈА

-Оцена на однос према раду, часу ФЗВ, и осталим ученицима. Она обухвата свеукупну активнос ученика, и то:

- редовно ношење адекватне опреме
- примерен однос према настави ФЗВ и ОФА, наставнику и другм ученицима, и поштовање правила рада
- редовно присуствовање часовима ФЗВ и ОФА, и доношење леарских оправдања услед ослобађања од практичног дела наставе
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима у скоаду са могућностима
- приказивање најмање 1 комплекса вежби обликовања и снаге
- оцена на однос се добија 1 у првом,а 1 у другом полугодишту

Остале оцене су у односу на савладаност, тј. достигнут ниво моторичких знања, умења и навика, и савладаност техника задатих планом и програмом, или напредак у савладаности техника.

Евалуација савладаности техника се врши узимајући у обзир исходе, и оцењивање је усмерено ка савладаности исхода.

НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА (спортска недеља) Школа организује и „Спортску недељу“, такмичење за све ученике од 1-8. разреда. Они се такмиче у дисциплинама које су у складу са условима у којима школа ради.

ВАННАСТАВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ

СПОРТСКИ САДРЖАЈИ

Активност	Разред	Местореализације
Атлетика - секција	1 - 8	велика физкултурна сала, школско двориште, стадион
Фудбал - секција	1 - 8	велика физкултурна сала, школско двориште
Рукомет - секција	3 - 8	велика физкултурна сала, спортска дворана
Кошарка - секција	3 - 8	велика физкултурна сала, спортска дворана
Одбојка - секција	3 - 8	велика физкултурна сала, спортска дворана
Стонитенис - секција	3 - 8	спортска дворана
Стрељачка - секција	3 - 8	стрељана

СЛОБОДНИ САДРЖАЈИ

Назив	Време реализације	Место реализације	Учесници	Реализатори	Садржај
Крос РТС-а	Септембар – мај	Школско двориште	Ученици 5 – 8 разред	Актив наставника физичког васпитања	Кружна трка дефинисана правилима
Спортски дан – Дан школе	Почетак октобра	Адекватан школски простор		Сви наставници из школе	Спортске игре традиционална надметања
Ревизијалне спортске утакмице наставници ученици	Новембар – мај	Физкултурна сала	Репрезентација школе	Актив наставника физичког васпитања и учитељи	Фудбал, кошарка, рукомет, одбојка, пикадо
Светски дан здравља, кретање за здравље	Април – мај	Школски простор, ближа околина града	Ученици 1 – 8 разред		Полигони, штафетне игре, шах, пешачке туре
Спортска такмичења	Септембар – јун	Физкултурна сала, школско двориште	Ученици 3 – 8 разред		Спортске секције
Излети, екскурзије Летовања – Зимовања	Током школске године	На територији Р. Србије	Сви ученици		Планинарење, скијање, клизање; летовања-камповања, излети

Предмет: Грађанско васпитање**Разред: 8**

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	34
ЦИЉ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЉУДСКА ПРАВА Заједница припадника различитих културних група	– изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; – образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; – наведе примере повезаности различитих	Припадност држави и нацији Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање и угрожавање слободе људи. Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница различитих културних група Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.	Изборни програм Грађанско васпитање осми разред организован је, као и претходни програми, по моделу спирално што значи да су садржаји дати у исте четири области (Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам) али се они проширују и продубљују, а исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, даље развијају. По својој садржају ово је најзахтевнији програм, који се ослања на исходе у програмима Грађанског васпитања за претходне разреде, на исходе из програма обавезног предмета, као и на ваншколско искуство ученика који на крају основне школе имају све сложеније социјалне релације. У

	<p>култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице;</p> <p>– покаже интересовање за упознавање различитих култура;</p> <p>– наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају;</p>		<p>програму су наведени садржаји које наставник, као и у претходним разрецима може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада, али увек имајући у виду исходе које треба остварити. Они су такви да се може дати одговарајући одговор на питања, да се може мерљиви и проверљиви, односно да се може дати одговарајући одговор на питања наставника, пратећи активности ученика. Наставник може лако да утврди да ли их они достижу и у којој мери. Најчешће су исходи датих задатака на нивоу примене, што значи да се знање и вештине примењују у разумевању подразумевају, јер без тога нема примене. Такав приступ одговара концепту Грађанског васпитања од кога се очекује да код ученика развија конативну и афективну компоненту, која долази до изражаја у понашању. Редослед наведених исхода одговара значају њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета и развој међупредметних компетенција. Између исхода постоји повезаност. Достижање једног исхода доприноси достизању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовног и васпитног рада, током дужег временског периода, што се препознаје у томе да се неки исходи у истој или сличној формулацији налазе у програмима и за</p>
<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Родна (не)равноправност</p>	<p>– разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;</p> <p>– уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продукцима културе на који начин се преносе родни обрасци;</p> <p>– указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом</p>	<p>Пол и род</p> <p>Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), на супрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена).</p> <p>Преношење родних образаца.</p> <p>Стереотипи и предрасуде о роду.</p> <p>Родна перспектива</p> <p>Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука</p> <p>важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...).</p> <p>Родна равноправност</p> <p>Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. Препреке родној равноправности.</p> <p>Одговорност државе,</p>	<p>очекује да код ученика развија конативну и афективну компоненту, која долази до изражаја у понашању. Редослед наведених исхода одговара значају њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета и развој међупредметних компетенција. Између исхода постоји повезаност. Достижање једног исхода доприноси достизању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовног и васпитног рада, током дужег временског периода, што се препознаје у томе да се неки исходи у истој или сличној формулацији налазе у програмима и за</p>

	<p>доношења одлука значајних за једну заједницу; – наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; – препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; – наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником;</p>	<p>организација цивилног друштва и појединца у постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...).</p> <p>Родно засновано насиље</p> <p>Родне разлике као основа неравнотеже моћи.</p> <p>Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.</p>	<p>претходне разреде, али се очекује да постоји напредак у квалитету. На прим... исход ученик ће бити у стању да износи свој став заснован на аргументима подстиче се током више разреда, а очекује се да је квалитет аргумената све бољи.</p> <p>Посебност Грађанског васпитања је у томе што је оно део ширег концепта образовања за демократију и грађанско друштво и у том смислу је тесно повезано са обавезним предметима, ваннаставним активностима и уопште етосом школе. Најјача веза је са предметима Историја и Српски језик и књижевност, јер имају садржаје који се односе на појаве као што су мултикултуралност, ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам, родно засновано насиље. Поред ова два предмета веза се може направити и са Биологијом и Човјек и здравље, предвиђа да се ученици баве питањима родног и полног идентитета, наравно у контексту хормонских активности и индивидуалних генетичке варијабилности што се природно надовезује на садржај овог програма у другом Родна (не)равноправност. У процесу планирања наставе и учења наставник се преваходно, руководи исходима које ученици треба да достигну. Приликом осмишљавања активности, како наставник</p>
<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији</p>	<p>– наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; – образложи значај слободе медија за развој демократије; – у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; – препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање;</p>	<p>Медији</p> <p>Врсте и функције медија.</p> <p>Слобода медија и њихов допринос развоју демократије.</p> <p>Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...).</p> <p>Медијска писменост</p> <p>Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја.</p> <p>Кодекс у медијима</p> <p>Кодекс деца и медији.</p> <p>Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.</p>	<p>одnose на појаве као што су мултикултуралност, ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам, родно засновано насиље. Поред ова два предмета веза се може направити и са Биологијом и Човјек и здравље, предвиђа да се ученици баве питањима родног и полног идентитета, наравно у контексту хормонских активности и индивидуалних генетичке варијабилности што се природно надовезује на садржај овог програма у другом Родна (не)равноправност. У процесу планирања наставе и учења наставник се преваходно, руководи исходима које ученици треба да достигну. Приликом осмишљавања активности, како наставник</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; – препозна пример злоупотребе деце у медијима; 		<p>тако и ученика, треба имати у виду да свака од њих може вишеструко користити. На пример, у оквиру многих активности различитим садржајима могућ је допринос достизању исхода који се односе на комуникацију, осетљивост за различите емпатију. То значи да за такве исходе потребни посебни садржаји, активности часови. Њихово остваривање одвија се постепено и спонтано са тенденцијом да ученици аутентично развијају пожељне облике понашања.</p>
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва	<ul style="list-style-type: none"> – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, – учествује у избору садржаја и начина рада. 	<p>Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.</p>	

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ	МЕСЕЦ	ОБРАД	УТВРЂ	ОСТАЛО	СВЕГА
--------	-------	-------	-------	--------	-------

		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	A	.		
1.	ЉУДСКА ПРАВА Заједница припадника различитих културних група	x	x									6	3	/	9
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не)равноправност			x	x	x						6	4	/	10
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији					x	x	x	x			6	4	/	10
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва								x	x	x	/	/	5	5
УКУПНО:												18	11	5	34

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Патриотизам, ксенофобија, интеркултуралност, медији, родна равноправност и родно засновано насиље

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

За остваривање овог програма, као и свих претходних, наставник је врло важан. Он је модел који својим понашањем и организацијом рада на часу даје пример и доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима; он је тај који даје почетни подстицај за садржај који се обрађује, ко и повратне информације о активности. Коструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Наставник је тај који обезбеђује равноправну укљученост сваког ученика (уважавајући различитост у типу личности и стилевима учења). Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима интерактивних односа (активне, проблемске и истраживачке наставе), са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста (прошлости и још више садашњости). Посебан захтев за наставнике представља потреба за припремом нових, актуелних материјала који најбоље одговарају садржају и исходима. Они се могу наћи у различитим изворима информација. За реализацију појединих тема могу се користити филмови јер активирају когнитивну и афективну страну личности и

подстицајно делују на ученике да искажу мисли, осећања и ставове. Не треба занемарити ни интернет и различите социјалне мреже јер су то облици комуникације који су блиски младима и на којима се могу препознати и анализирати многи проблеми живота у савременом свету, али и разговарати о говору мржње, нетолеранцији, облицима кршења права (на пример у самој Народној скупштини). Подразумева се да наставник има потпуни увид у материјале који се користе у раду са ученицима (филмови, видео клипови, текстови из новина и сл.) како би се заштитили од неодговарајућих садржаја. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости, уз обавезу да поштује и уважи друге и другачије погледе и мишљења.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

У оквиру прве области ученици проширују своја знања у вези са правима, са фокусом на угрожавање слободе људи. Кључни појмови ове области су ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. С обзиром на узраст ученика и знања која су стекли у оквиру Грађанског васпитања, проучавајући историју, читајући књижевна дела и гледајући филмове, ученици могу самостално да проналазе примере тих појава и о њима критички да расправљају. Ове појаве се могу посматрати са становишта некад и сад и локално и глобално, чиме се добија целовитост увида. У оквиру ове области налази се и садржај значајан за одговоран живот у демократском друштву, који се односи на живот у заједници културно различитих група, каква је свакако наша држава, а заправо и читав свет. Од ученика се очекује да уочавају разлику између мултикултуралности и интеркултуралности, као и да се залажу за интеркултурни дијалог као најбољи начин развоја поштовања различитих култура и квалитета заједничког живота.

За другу област изабран је садржај који одговара завршном разреду основне школе, иако се неки аспекти родне перспективе налазе и у програмима Грађанског васпитања за претходне разреде. Осим разликовања пола и рода, од ученика се очекује да доводе у везу питања родне перспективе са квалитетом живота свих људи у једној заједници. Родна равноправност је заправо прича о једнаким могућностима за све, а ради развоја друштва. Активности треба фокусирати на идентификацију препрека родној равноправности и на очекивања у будућности – шта за њено постизање треба да уради држава, а шта организације цивилног друштва и сами појединци.

У оквиру треће области предвиђено је да се ученици баве питањима медија и њиховом доприносу демократизацији друштва. Та област је повезана са многим темама у програмима Грађанског васпитања за претходне разреде. Из тог разлога може се очекивати да су ученици већ имали прилике да о питањима медија промишљају у оквиру рада на различитим садржајима, као и да имају извесну развијеност критичког мишљења о медијима, као извору информација и дезинформација. У програму се налази и садржај који се односи на механизме манипулације који се користе у медијима (нпр. ускраћивање информације, праплављивање селектованим информацијама, упрошћавање, претерано стручно информисање...).

Као наставак бављења медијима програм предвиђа да ученици у оквиру четврте целине осмисле и реализују кратки филм на тему по избору, а која се тиче кључних вредности грађанског друштва.

Предмет: Свакодневни живот

Разред: Осми

(1 час недељно, 34 часа годишње)

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- стекну знања о свакодневном животу у Европи и свету од краја XIX до краја XX века
- стекну знања о свакодневном животу код Срба од краја XIX до краја XX века
- усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије усвакодневном животу људи некад и сад
- развијају истраживачку радозналост
- развијају способност повезивања знања из различитих области.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

УВОД

Појам свакодневног живота (уочавање разлике између политичке историје, руштвене историје и историје свакодневног живота и указивање на основне тематске области истраживања – исхрана, становање, одевање, образовање, односи у породици и локалној заједници, лечење, религиозност и веровања обичних људи, забава, такмичарске игре и др).

Значај проучавања свакодневног живота у прошлости (прошлост не припада самовладарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима – женама, мушкарцима идеци, чији живот можемо упознати једино истраживањем њихове свакодневице).

ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ, РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈА НЕКАД И САД

Феномен фотографије, филма, радија и телевизије (као техничка достигнућа, начин уметничког изражавања, средства масовне комуникације, сазнавања и образовања, и као изузетан историјски извор).

Фотографија, филм, радио и телевизија у садашњости (као пратиоци свих видова живота савременог човека – њихова друштвена функција, употреба и злоупотреба; фотографија, филм, радио и телевизија у тржишној утакмици, економској и политичкој пропаганди).

Фотографија, филм, радио и телевизија у прошлости (развој – оптичка сочива, дагеротипија, мокра плоча, фото-апарат, филмска трака, покретне слике, биоскоп, радиоталаси, катодна цев, екран...; феномен „тростности ока”, прва филмска

пројекција 1895 –браћа Лимијер, филмски журнари – филм као извор информација о догађајима; „фабрикасна“ у Холивуду – филм као масовна забава и индустрија, „звезде“ немог филма – Чарли Чаплин, Бастер Китон, Рудолф Валентино, Глорија Свансон, Лилијен Гиш...; почетак ерезвучног филма – *Цез невач* из 1927. са Ал Џолсоном у насловној улози, појава анимираних филмова – Волт Дизни и његови јунаци; појава колор филмова; филмски трикови, фестивали и награде – *Златна палма, Златни лав, Златни медвед, Оскар...*; оснивање радио-станица, појава телевизије 1925. године и увођење првих редовних телевизијских програма 1935/36; превласт телевизије над другим медијима у другој половини XX века; примери политичке злоупотребе фотографије, филма, радија и телевизије у XX веку; најзначајнији редитељи – Дејвид Ворк Грифит, Сергеј Ејзенштајн, Луис Буњуел, Чарли Чаплин, Џон Форд, Алфред Хичкок, Федерико Фелини, Џон Хјустон, Орсон Велс, Франсоа Трифо...).

Фотографија, филм, радио и телевизија у Србији некад и сад (делатност дворског фотографа Анастаса Јовановића, породични фото-албуми, прва филмска пројекција у Србији 1896, први српски филмови – *Крунисање краља Петра I* из 1904. и први играни филм *Живот и дела бесмртног војска Карађорђа* из 1911. године; биоскопи браће Савићи Светозора Боторића у Београду, најзначајнији и најгледанији филмови, значајни филмски глумци – Илија Станојевић, Добрица Милутиновић, Љубинка Бобић и други; почетак рада прве радио-станице – Радио Београда 1929, јавна демонстрација телевизијена сајму у Београду 1939, тајно праћење програма Радио Лондона за време окупације, оснивање Телевизије Београд 1958, заједничко гледање ТВ програма, постојање самоједног телевизијског програма, кућни радио и ТВ апарати као статусни симболи; међународно признати српски редитељи – Александар Петровић, Живојин Павловић, Душан Макавејев, Емир Кустурица, Слободан Шијан, Горан Марковић, Срђан Карановић, Горан Паскаљевић, Срђан Драгојевић...).

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ ОД КРАЈА XIX ДО КРАЈА XX ВЕКА

Свакодневни живот у Европи и свету од краја XIX до краја XX века *Начин исхране* (промене у припремању намирница, јеловнику, начину чувања иконзервирања хране; кухињски апарати – електрични шпорет, фрижидер и др; ресторани, „брзе хране“, пиће – појава газираних безалкохолних пића, конзумирање кафе, чаја, дувана и др).

Одевање (природни и вештачки материјали и начини обраде, стилкови у одевању, култура одевања, модне куће, појава модне индустрије, свакодневна и свечана одећа, цинска као карактеристика одевања младих у читавом свету, накит, фризури, шминка, парфеми, лична хигијена...).

Породични односи (традиционални и савремени погледи на породицу, положај детета; промене настале после Првог светског рата у односима међу половима, сексуална револуција).

Становање (грађевински материјали, начин градње, развој грађевинске технике, врсте објеката и организација простора; разлика у начину становања између села и града и између богатих и сиромашних; осветљење – гас и струја; грејање, употреба соларне енергије, кућни инвентар, кућни апарати – фен, машина за веш, миксер, усисивач...;

украшавање стамбеног простора – слике, портрети чланова породице, фотографије).

Живот у граду (просторно и урбано планирање; индустријске четврти, радничка насеља и предграђа; бoемске четврти; појава модерне инфраструктуре – водовод, канализација, метро, проблем загађења, одношење и складиштење отпада; живот у времесветских ратова, примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга и др).

Живот на селу (основни ритмови аграрне производње, организација радног дана, примена савремених агротехничких мера и механизације, миграције сеоског становништва у градове).

Образовање и васпитање (школе и универзитети, улога цркве и државе – појавасветовног и обавезног образовања; ширење писмености, појава школских уџбеника, забрањене књиге, појава легата и задужбина; положај ученика – награђивање и кажњавање, одевање ученика, Скаутски покрет).

Верски живот (обележја свакодневног живота припадника различитих верских конфесија – сличности и разлике у веровањима и обичајима између католика, протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; атеизам).

Војска (живот војника у рату и миру, жене у војсци, израда и изглед војне опреме: артиљерија, авијација, подморнице, носачи авиона, аутоматско оружје, торпеда, тенкови, бојни отрови, ракетне јединице, радари, нуклеарно наоружање и др; развој модерне војне стратегије и тактике, униформе и војна одликовања; војно образовање, војници и цивили у тоталном рату).

Забава (биоскопи, игре, плес уз музику, грамофони, магнетофони, ЦД, компјутери, балови, матине, маскирање, улични забављачи, путујућа позоришта; џез, рок и поп музика и др).

Спорт (модерне Олимпијске игре, аматерски и професионални спорт, најпопуларнији спортови – кошарка, фудбал, тенис, рагби и др).

Комуникације, путовања и туризам (развој поштанског, телеграфског, телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови, новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостионице и хотели, путничке агенције...).

Односи и стереотипи према другом и различитом (према припадницима другенације, вероисповести, пола, расе, политичког уверења, професије, према ендикепиранима и оболелима...).

Брига о телу и здрављу – лечење (болнице, начини здравствене заштите и превентиве, развој медицине, рендген зраци, хуманитарне организације – Црвени крст; лекови и лековито биље, апотеке, заразне болести, болести морнара, хигијенски услови, епидемије и др).

Свакодневни живот код Срба од краја XIX до краја XX века

Начин исхране (реконструкција могућег јеловника – двор, град, село; промене у припремању намирница, начину чувања хране и њеном конзервирању; посни и мрсни циклуси, национална кухиња, утицаји других кухиња на карактер исхране; пиће, конзумирање кафе и дувана).

Одевање (материјали и тканине, разлике у одевању код припадника различитих друштвених група; грађанско одело и униформе; народна ношња у Србији, савремени начин одевања).

Становање (култура становања, грађевински материјали, начин градње, изглед објеката и организација простора; разлике у становању код Срба: дворци, градске куће, конаци, сеоске куће; дворови владара – Милана и Александра Обреновића, Петра и Александра Карађорђевића, Николе Петровића, резиденције Јосипа Броза; украшавањем стамбеног простора – намештај, слике, иконе, портрети чланова породице, фотографије; уређење дворишта).

Индустрија, трговина и занатство (индустријализација Србије – пиваре, стакларе, текстилна и аутомобилска индустрија; стари занати).

Живот у граду (основни типови градских насеља – град, варош, варошица, „дивља”насеља; оријентални и европски утицаји; електрификација, јавни градски превоз –фијакери, трамваји, тролејбуси и аутобуси, живот у граду за време окупације: 1915–1918.и 1941–1945. године, примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца и др).

Живот на селу (основни ритмови аграрне производње; основна обележјаземљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривреднаоруђа, млинови, ветрењаче, чување и складиштење хране, живот на селу за времеокупације: 1915–1918. и 1941–1945. године, миграције сеоског становништва у градове).

Породица (обичаји животног циклуса – рођење, свадба, смрт, сахрана; положајмушкарца, жене и детета у породици и локалној заједници, живот у ужој и широјпородици).

Верски живот (православни идентитет, сличности и разлике у веровањима иобичајима између православаца и других вероисповести – католика, муслимана, Јевреја,протестаната; атеизам).

Друштвени живот (основни празници – породични, верски и државни; значајпразника, промене празника, промена календара; радни и нерадни дани; улога кафана,барова, „кафића”, дискотека; различити облици забавних активности: на селу – коло,прела, посела, сеоске славе; у граду – балови, матинеи, соареи, клубови, излети, књижевнедружине и читалишта, позориште, биоскопи...).

Спорт (оснивање Српског олимпијског клуба 1910, учешће на међународнимтакмичењима и велики успеси, спортска друштва и клубови – „Соко”, „Партизан”, „Црвена звезда”, „Војводина”...; савремени спорт и спортски живот).

Односи и стереотипи према другом и различитом (према припадницима другенације, вероисповести, пола, расе, политичког уверења, професије, премахендикепиранима и оболелима...).

Образовање (ширење писмености у локалним срединама, увођење обавезногосновног образовања, оснивање музичких и уметничких школа, женских учитељскихшкола и гимназије, универзитети, један дан у школи, школска слава, одевање ученика,школовање женске деце, школовање у иностранству, оснивање покрета *Трезвена младеж*,насиље у школи).

Војска (живот војника у рату и миру, жене у војсци, израда и изглед војне опреме;развој војне стратегије и тактике, српске и југословенске војне униформе и одликовања;војно образовање – оснивање војне академије).

Брига о телу и здрављу – лечење (болнице у Србији, начини здравствене заштите ипревентиве, хуманитарне организације – Црвени крст; народна и алтернативна медицина, апотеке, заразне болести, хигијенски услови, епидемије...).

Комуникације, путовања и туризам (развој поштанског, телеграфског, телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови, новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостионице и хотели,визни режим као пресецање комуникација...)

Предмет: ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК (други страни језик)

Разред: ОСМИ

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	68
ЦИЉ	<p>ЦИЉ</p> <p>Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.</p> <p>Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.</p>	

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа 	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).</p>
	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА,</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње,</p>

<p>саопшти информације о себи и другима;</p> <p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути уобичајене молбе и захтеве;</p> <p>– честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним</p>	<p>РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, местâ, из искуственог света и фикционалног спектра.</p>
	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге;</p> <p>усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).</p>
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава</p> <p>извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.</p>
	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и</p>	

<p>ситуацијама из свакодневног живота;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; 	<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>способности у садашњости.</p> <p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.</p>
<p>– опише неки историјски догађај,</p>	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА,</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p>

<p>историјску личност и сл.;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p> <p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p> <p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;</p> <p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;</p> <p>– разуме једноставније исказе који</p>	ПРЕДВИЂАЊА)	усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење

<p>се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;</p>		<p>изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>
<p>– размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;</p> <p>– изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;</p> <p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;</p> <p>– изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;</p> <p>– разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене;</p> <p>– размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.</p>

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ – ДРУГИ ЦИКЛУС

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основног образовања и васпитања – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језик.

1. Лични идентитет
2. Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
3. Географске особености
4. Србија – моја домовина
5. Становање – форме, навике
6. Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
7. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
8. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
9. Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
10. Млади – деца и омладина
11. Животни циклус
12. Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
13. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
14. Транспорт и превозна средства
15. Клима и временске прилике
16. Наука и истраживања
17. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности итд.)

18. Етички принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
19. Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
20. Слободно време – забава, разонода, хобији
21. Исхрана и гастрономске навике
22. Путовања
23. Мода и облачење
24. Спорт
25. Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
26. Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
27. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Unité 1 - Le Club du lycée	8	6									6	8	14
2.	Unité 2 - Le club de la technologie		2	8	2							5	7	12
3.	Unité 3 - Le club de la biodiversité				7	6						7	6	13
4.	Unité 4 - Le club des professionnels						3	9				7	5	12
5.	Unité 5 - Le club des loisirs							1	6	9	1	6	11	17
УКУПНО		8	8	8	9	6	3	10	6	9	1	31	37	68

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	<p align="center">Unité 1 - Le Club du lycée</p>	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за целоживотно учење – вештина комуникације – дигитална компетенција – решавање проблема – вештина сарадње – одговорно учешће у демократском друштву 	<p>ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; • разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; • опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; • затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; • опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; • разуме једноставније текстове у којима се описују искуства,

				<p>догађаји и способности у прошлости;</p> <ul style="list-style-type: none"> • изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; • разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; • пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; • разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; • разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; • упути уобичајене молбе и захтеве
2.	<p align="center">Unité 2 - Le club de la technologie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за целоживотно учење – вештина комуникације – дигитална компетенција – решавање проблема – вештина сарадње 	<p>ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16.,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; • разуме уобичајене изразе у вези са

		<ul style="list-style-type: none"> – одговорно учешће у демократском друштву – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама 	ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.	<p>жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; • опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; • изрази осете и осећања једноставнијим језичким средствима; • разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; • разуме уобичајене изразе у вези са потребама и намерама и реагује на њих; • изрази потребе и намере једноставнијим језичким средствима
3.	<p style="text-align: center;">Unité 3 - Le club de la biodiversité</p>	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за целоживотно учење – вештина комуникације – дигитална компетенција 	ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10.,	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета,

		<ul style="list-style-type: none"> – решавање проблема – вештина сарадње – одговоран однос према околини 	<p>ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24., ДСТ.3.1.25.</p>	<p>места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; • размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; • размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; • опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; • разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; • затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу
--	--	---	---	--

				<p>кретања;</p> <ul style="list-style-type: none"> • затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; • опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства
4.	<p>Unité 4 - Le club des professionnels</p>	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за целоживотно учење – вештина комуникације – дигитална компетенција – решавање проблема – вештина сарадње – рад са подацима и информацијама – предузимљивост и оријентација ка предузетништву 	<p>ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2., ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27., ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30., ДСТ.2.2.3., ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13., ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23.,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; • у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; • разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; • размени информације у вези са количином, димензијама и ценама. • размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; • саопшти шта он/она или неко други

			ДСТ.3.1.24.,ДСТ.3.1.25.	<p>планира, намерава, предвиђа;</p> <ul style="list-style-type: none"> • размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; • опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; • разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања
5.	<p>Unité 5 - Le club des loisirs</p>	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за целоживотно учење – вештина комуникације – дигитална компетенција – решавање проблема – вештина сарадње – одговоран однос према здрављу 	<p>ДСТ.1.1.1., ДСТ.1.1.2., ДСТ.1.1.3., ДСТ.1.1.5., ДСТ.1.1.6., ДСТ.1.1.8., ДСТ.1.1.9., ДСТ.1.1.10., ДСТ.1.1.11., ДСТ.1.1.14., ДСТ.1.1.15., ДСТ.1.1.16., ДСТ.1.1.21., ДСТ.1.1.23., ДСТ.1.1.24., ДСТ.1.2.4., ДСТ.2.1.1., ДСТ.2.1.2.,ДСТ.2.1.5., ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.9., ДСТ.2.1.13., ДСТ.2.1.16., ДСТ.2.1.17., ДСТ.2.1.19., ДСТ.2.1.21., ДСТ.2.1.27.,ДСТ.2.1.29., ДСТ.2.1.30.,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; • упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; • разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;

			<p>ДСТ.2.2.3.,ДСТ.3.1.3., ДСТ.3.1.10., ДСТ.3.1.13.,ДСТ.3.1.14., ДСТ.3.1.17., ДСТ.3.1.18., ДСТ.3.1.22., ДСТ.3.1.23., ДСТ.3.1.24.,ДСТ.3.1.25.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; • разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; • изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; • у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; • разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; • изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; • затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; • разуме једноставније
--	--	--	--	--

				<p>текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <ul style="list-style-type: none"> • размени једноставније информације личне природе; • опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; • разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; • изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење
--	--	--	--	---

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<p><i>Tu connais Michel ? Il vient de Poitiers.</i> <i>Je vous présente Monsieur Dupont. Tiens, je te présente Valérie, c'est ma meilleure amie. Moi, c'est René. Bonjour. Enchanté. Salut.</i> <i>C'est ton grand-père sur cette photo, n'est-ce pas? Oui, c'est mon papi, je m'appelle comme lui. Maintenant il a 73 ans.</i> <i>Melheureusement, ma grand-mère est morte.</i></p>

	<p><i>Le grand garçon blond aux yeux verts, avec un pull bleu, c'est Louis. Il s'intéresse à la musique. Qui est cette petite fille à côté de lui ? C'est sa sœur, elle s'appelle Hélène, elle est très gentille. Lucas et moi, nous habitons dans la même rue, mais nous ne sommes pas dans la même classe. Nous nous rencontrons souvent devant l'école.</i></p> <p>Презентативи (c'est, ce sont). Питањаинтонацијом.</p> <p>Упитнаморфема n'est-ce pas? Описнипридеви.</p> <p>Презентповратнихглагола. Наглашенеличнезаменице.</p> <p>(Интер)културнисадржаји: устаљенаправилаучтивекомуникације; именаинадимци; родбина, породичниодносииродбинскевезе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕБИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊАИЗБИВАЊА</p>	<p><i>Yves est le garçon le plus grand dans ma classe. Il joue au basket. Elle est médecin. Il est boulanger. Elle est très nerveuse, mais elle voudrait être plus calme. Tu regardes quel animal ? Je regarde ce cheval blanc parce que j'adore les chevaux. Quel est ce livre sur ton bureau ? C'est le livre de français que Sarah m'a prêté. À mon avis, dans la revue qui est devant vous, il n'y a rien d'intéressant. Ce portable ne fait pas de photos et on ne peut pas recevoir des e-mails. Celui-là est meilleur, mais il est plus cher aussi. Pour se relaxer, ma mère fait l'exercice suivant: d'abord, elle se met debout, le dos au mur. Puis, elle lève les bras le plus haut possible. Elle tient cette position pendant 6 secondes. Elle respire normalement. Enfin, elle se repose 6 secondes. On parle français en France, mais aussi en Suisse, au Luxembourg et en Belgique. Le drapeau français est tricolore, le drapeau serbe aussi.</i></p>

	<p>Презентфреквентнихглагола.</p> <p>Поређењепридева (компаратив, суперлатив).</p> <p>Показнипридеви.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne</i>).</p> <p>Предлозииспредназиваземаља.</p> <p>Односназаменице: <i>que, qui, où</i></p> <p>Изостављањеодређеногчланаиспредназивазанимања.</p> <p>Средствазаисказивањеаргументатаилогичкиходноса: <i>d'abord, puis/ensuite, enfin ; mais, pour + infinitif, car, parce que</i></p> <p>(Интер)културнисадржаји: особеностинашеземљеиземаљаговорногподручјациљногјезика (знаменитости, географскекарактеристикеисл.)</p>
<p>ИЗНОШЕЊЕПРЕДЛОГАИСАВЕТА, УПУЋИВАЊЕПОЗИВАЗАУЧЕШЋЕУЗАЈЕДНИЧКОЈАКТИВНОСТИИРЕАГОВАЊЕНАЊИХ</p>	<p><i>Je te propose de voir ce film, toi aussi.</i> <i>Si elle a mal à la dent, elle doit aller chez le dentiste.</i> <i>On peut aller chez moi si tu es libre après l'école. Ça me va ! / Pourquoi pas ? / D'accord, et on va jouer aux jeux vidéo.</i> <i>Voulez-vous essayer ? Oui, pourquoi pas ?</i> <i>On ira voir le match si tu finis tes devoirs. J'aimerais bien y aller.</i> <i>Sois patiente. N'ayez pas peur.</i> <i>Et si on allait à la piscine ? C'est une bonne idée.</i></p> <p>Презентфреквентнихглагола.</p> <p>Модалниглаголи: <i>pouvoir, devoir, vouloir</i>.</p> <p>Будућевреме.</p> <p>Кондиционалпрезента.</p> <p>Хипотетичнареченица – вероватнипотенцијал.</p> <p>Конструкција : (<i>Et</i>) <i>si + imparfait</i></p> <p>Субјунктив/ императивглагола <i>avoir</i> и <i>être</i> уустаљенимизразима.</p> <p>(Интер)културнисадржаји: прикладноупућивањепредлога, саветаипозиваиреаговањенапредлоге, саветаипозиве.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕМОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА,</p>	<p><i>Excusez-moi, est-ce que je peux parler à Louise ?</i></p>

<p>ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Bien, merci et au revoir !</i> <i>Je peux m'asseoir à côté de vous ?</i> <i>Je voudrais savoir si le centre est ouvert cet après-midi. Est-ce que vous avez l'adresse du Centre ? Bonjour Madame, vous pouvez me dire à quelle heure ouvre le Centre cet après-midi ?</i> <i>Je voudrais cette revue pour adolescents. Celle-là, son titre est Okapi.</i> <i>Regarde-moi! Ouvre-lui! Téléphonnez-leur!</i> <i>Je suis vraiment désolé, Monsieur. Je vous demande pardon. Ne t'inquiète pas !</i> <i>Je suis fier de toi. Toutes mes félicitations ! Je vous remercie beaucoup, Madame !</i> Кондиционалмодалних глагола. Упитна реченица са конструкцијом <i>est-ce que</i>. Личне заменице у функцији директног и индиректног објекта. Показне заменице (<i>celui, celle, ceux, celles</i>). Императив. Узвичне реченице. Индиректни говор (упитна реченица) (Интер)културни садржаји: правила учтивео комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Jeu de mémoire</i> <i>Règles du jeu : - Mélanger les cartes et bien les ordonner face contre table. - Tour à tour, chaque élève retourne deux cartes : s'il retourne une paire, il la garde et peut rejouer.</i> <i>Il faut que tu racontes ça à ton frère.</i> <i>Avez-vous compris ? Pour apprendre, il faut bien écouter.</i> <i>Tu devrais aller à la pharmacie.</i> <i>Tu dois faire les courses aujourd'hui.</i> <i>Tu peux écrire au courrier des lecteurs de ce magazine. Ils vont te répondre.</i> <i>Pourriez/Pouvez-vous me dire où est la gare ?</i></p>

	<p>Императив.</p> <p>Инфинитив.</p> <p>Конструкција <i>il faut</i> + субјунктив (глаголи 1. групе).</p> <p>Конструкција <i>il faut</i> + инфинитив.</p> <p>Модални глаголи.</p> <p>Упитна реченица.</p> <p>Индијектнi говор (упитна реченица)</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости, ускладу са степеном формалности и ситуацијом.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>Tu vas à Nice ? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne ? J'y vais chaque été.</i></p> <p><i>On est ici depuis lundi.</i></p> <p><i>Le mercredi, je fais du tennis.</i></p> <p><i>Je sais danser et chanter. Je peux aussi jouer avec les enfants.</i></p> <p><i>Quand je veux organiser une fête, je choisis d'abord une date et je réserve un endroit. Ensuite, je fais une liste d'invités. Je prépare des invitations toute seule parce que j'adore dessiner.</i></p> <p><i>Enfin, je choisis la nourriture et la musique.</i></p> <p><i>Les filles mettent leurs nouvelles robes parce qu'elles se préparent pour la fête.</i></p> <p>Презент фреквентних глагола.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne</i>).</p> <p>Прилошке заменице (<i>en, y</i>).</p> <p>Предлози и предлошки изрази (<i>à côté de, chez, depuis</i>).</p> <p>Прилози.</p> <p>Прилози за место (<i>ici, là</i>).</p> <p>Средства за исказивање аргумената и логичких односа: <i>d'abord, puis/ensuite, enfin ; mais, parce que</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.</p>

<p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>Nous sommes arrivés il y a trois jours.</i> <i>Je n'ai jamais été chez eux.</i> <i>Hier c'était dimanche, je me suis réveillé à 10 heures.</i> <i>Elle a écouté le dernier disque de ce chanteur et elle a décidé d'aller à son concert.</i> <i>J'ai découvert Paris il y a deux ans.</i> <i>Il est né à Genève, mais il a grandi à Lyon parce que ses parents ont déménagé.</i> <i>J'écoutais de la musique quand soudain Pauline est entrée.</i> <i>Quand mes parents étaient petits, l'ordinateur n'existait pas.</i> <i>Il s'est trompé à cause de moi. Je suis désolé.</i> <i>Elle a réussi grâce à ses amis.</i> <i>Les frères Lumière ont inventé le cinéma.</i> <i>Napoléon Bonaparte était le premier empereur des Français. Il est né en Corse.</i> <i>Astérix et Obélix ont vécu dans un petit village gaulois et ils ont lutté contre les Romains.</i> Перфекат (<i>passé composé</i>). Имперфекат. Негација (<i>ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne</i>). Предлози и предлошки изрази (<i>il y a</i>). Временска реченица: <i>quand</i>. Средства за исказивање аргумената и логичких односа: <i>d'abord, puis/ensuite, enfin ; mais, grâce à, à cause de, parce que</i> (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важни јеличности из прошлости.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p>	<p><i>Quand est-ce qu'on part ? Il demande quand on part. Je pars dans deux jours.</i> <i>D'abord, je vais finir mes devoirs, puis j'irai au cinéma.</i> <i>Si mes parents me laissent partir, je viendrai avec toi!</i> <i>S'il fait beau demain, on va à la piscine.</i> <i>Si j'avais du temps libre, je sortirais ce soir.</i> <i>Qui va jouer les personnages ? Qui va à ce spectacle ?</i> <i>C'est Pierre qui va le faire.</i> <i>Cette année, je vais faire plus de sport et je vais aller à un atelier</i></p>

	<p><i>de peinture.</i> <i>Nous finirons notre projet dans dix jours.</i> <i>Je crois que`il va neiger demain.</i> <i>Je suis sûr que tu réussiras.</i> Презентфреквентнихглагола.</p> <p><i>Futur simple.</i> <i>Futur proche.</i> Негација (<i>ne/ n'... pas, ne jamais, ne rien, ne personne</i>). Предлози: <i>dans</i> + временскаодредница Хипотетичнереченице – вероватниимогућипотенцијал.</p> <p>Средствазаисказивањеаргуменатаилогичкиходноса: <i>d'abord, puis/ensuite, enfin</i> (Интер)културнисадржаји: правилаучтивостиускладусастепеномформалностииситуацијом; традицијаиобичаји.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>Bonne chance! Bon appétit !</i> <i>Tu as envie de quoi ? J'ai envie d'aller au cinéma. Moi, je n'ai pas envie.</i> <i>J'aimerais être célèbre. Je voudrais voyager partout dans le monde.</i> <i>Je trouve ça intéressant. Je ne trouve pas ça intéressant.</i> <i>J'espère qu'il viendra.</i> <i>Ça me fait plaisir de te revoir !</i> <i>Tout va bien maintenant.</i> <i>Je n'aime pas le café.</i> <i>Tu as réussi, je suis très content ! Elle n'est pas venue, c'est dommage !</i> Презентфреквентнихглагола.</p> <p>Кондиционалпрезентафреквентнихглагола.</p> <p>Узвичнареченица.</p> <p>Негација.</p> <p>(Интер)културнисадржаји: мимикаигестикулација;</p>

	интересовања, хоби, забава, разонода, спортирекреација.
ИСКАЗИВАЊЕПРОСТОРНИХОДНОСАИУПУТСТАВАЗАОРИ ИЈЕНТАЦИЈУУПРОСТОРУ	<p><i>Où sont mes affaires? Elle demande où sont ses affaires. Vous ne pouvez pas traverser la rue ici. Au-dessous de mon appartement il y a un parc où je peux voir les enfants qui jouent. Pouvez-vous me montrer où est la gare, s'il vous plaît ? Ma ville est située à 75km au nord de Belgrade. Le Musée national se trouve dans le centre-ville, en face du Théâtre national. Elle habite à Subotica, dans le nord de la Serbie, à la frontière avec la Hongrie. En Serbie il y a cinq parcs nationaux: Djerdap, Kopaonik, Tara, Šar, Fruška Gora. Le tunnel du Mont-Blanc relie Chamonix en France et Courmayeur en Italie. Ils se promènent au bord de la mer.</i></p> <p>Инди­ре­кт­но­пи­та­ње.</p> <p>Ре­ла­тив­не­за­ме­ни­це (<i>qui, que, où</i>).</p> <p>Ос­нов­ни­бро­је­ви.</p> <p>Ст­ра­не­с­ве­та.</p> <p>При­ло­зи­за­ме­сто (<i>ici, là</i>).</p> <p>Пред­ло­зи (<i>à, de, en, près de, à côté de, en face de, au bord de...</i>)</p> <p>(Интер)културнисадржаји: јавни простор; типичанизгледместа; географскекарактеристикенашеземљеиземаљаговорногподручја циљногјезика.</p>
ИЗРИЦАЊЕДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛАПОНАШАЊАИОБАВЕЗА	<p><i>Maman me dit que je peux inviter tous mes copains à mon anniversaire. Tous mes amis vont au cinéma, mais pas moi. Mon papa ne me permet pas. Ne lui dis rien! Tu dois apprendre beaucoup cette semaine. C'est toi qui as jeté la bouteille dans l'herbe ? Non, ce n'est pas moi, je respecte la nature.</i></p>

	<p><i>Cherche une poubelle pour jeter ce papier !</i> <i>N'ouvrez pas le livre pour le moment ! Ne pas ouvrir les fenêtres.</i> <i>Ne pas se pencher. Assez ! Ça suffit ! On ne mange pas avec ses mains.</i> <i>Il ne faut pas allumer le feu.</i> <i>Il ne faut pas jeter des ordures.</i> <i>Il est interdit de fumer ici.</i></p> <p>Презентфреквентних глагола.</p> <p>Модални глаголи.</p> <p>Императив.</p> <p>Инфинитив.</p> <p>Индијектнi говор – изјавнереченице (уводни глаголупрезенту).</p> <p>Конструкција <i>il faut / il ne faut pas</i> + инфинитив. Личне заменице у функцији индијектног објекта.</p> <p>Негација.</p> <p>Узвичне реченице.</p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знака и симбола.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Cette moto? C'est celle de mon grand frère.</i> <i>C'est à moi. Ils sont à vous.</i> <i>J'ai fait ma valise. Tu as fait la tienne ?</i> <i>Il est à toi, ce portable rouge, n'est-ce pas ? Non, pas du tout, il est à cette dame-là. J'ai laissé le mien à la maison.</i></p> <p>Презентативи (<i>c'est, ce sont</i>).</p> <p>Присвојни придеви заменице.</p> <p>Наглашене личне заменице.</p> <p>Негација.</p> <p>Упитна морфема <i>n'est-ce pas?</i></p>

	<p>Конструкција за исказивање припадности.</p> <p>(Интер)културни садржаји: односно према својој титулој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>C'est toi que j'aime. Je l'aime comme un frère.</i> <i>Les enfants aiment les jeux de société. Le frère de Mia aime jouer au Scrabble.</i> <i>Comme c'est joli ! Comme sa robe est belle ! Quel beau film !</i> <i>J'aime les pommes, mais je préfère les bananes.</i> <i>Je déteste la science fiction.</i> <i>J'adore faire du ski.</i> <i>Tu as aimé le film ? Non, il ne me plaît pas.</i></p> <p>Конструкција за наглашавање (<i>c'est... que</i>).</p> <p>Упитна реченица.</p> <p>Узвична реченица.</p> <p>Негација.</p> <p>(Интер)културни садржаји: уметност, књижевност замладе, стрип, музика, филм, спорт.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p><i>Je suis d'accord avec lui. Je pense que non. Je crois que tu n'as pas raison.</i> <i>Qu'est-ce que vous pensez ? Je ne suis pas sûr, mais je pense qu'il faut attendre encore un peu.</i> <i>Qu'est-ce que tu en penses ? Je crois que Marc n'est pas coupable</i> <i>Ce n'est pas juste ! Ce n'est pas bien !</i> <i>À ton avis, quelle équipe a mieux joué ?</i> <i>Selon/Pour moi, c'est l'équipe de mon école.</i> <i>À mon avis, il n'est pas possible de terminer tout en cinq minutes.</i> <i>Je propose une autre solution.</i></p> <p>Презент фреквентних глагола.</p> <p>Изрази: <i>selon...</i>, <i>pour...</i>, <i>à mon avis</i></p> <p>Наглашен личне заменице.</p> <p>Упитна реченица.</p>

	<p>Објекатска реченица – глаголимишљења (индикатив).</p> <p>Негација.</p> <p>(Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији савршња цима и одраслима.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА</p>	<p><i>Novi Sad est une grande ville? C'est la plus grande ville de la Voïvodine avec presque 300.000 habitants.</i></p> <p><i>La France compte près de 67 millions d'habitants.</i></p> <p><i>Combien de crayons avez-vous acheté? J'ai acheté deux crayons.</i></p> <p><i>Tu as mangé tous les gâteaux ? Oui, je les ai mangés.</i></p> <p><i>Ça coûte combien ? Ces baskets coûtent combien ? Ils coûtent 40 euros. Merci ! Au revoir !</i></p> <p><i>Je voudrais un kilo de pommes et un litre de lait. Voilà ! Ça fait combien ? 11,30 € trente. 11 euros 30 centimes ? C'est cher !</i></p> <p><i>Cette tour fait plus de 500 mètres de haut.</i></p> <p><i>Nous habitons au cinquième étage.</i></p> <p><i>Cette année je suis en 8ème.</i></p> <p><i>J'ai autant d'amis que toi.</i></p> <p><i>Il a plus de temps libre que moi.</i></p> <p>Основни бројеви преко 1000.</p> <p>Редни бројеви.</p> <p>Партитивни члан.</p> <p>Партитивно <i>de</i>.</p> <p>Компарација.</p> <p>Личне заменице у функцији директног објекта.</p> <p>Упитна реченица.</p> <p>Презентативи (<i>voilà, c'est</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; правописне конвенције при раздвајању хилјада, као целих од децималних бројева;</p>

конвенције у изговору децималних бројева; метрички и неметрички систем мерних јединица.
--

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик у писаној форми изражава краће садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Знања о језику

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији.)

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Страни језик, култура, комуникација, интеркултуралност

1. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм наставе и учења оријентисан на исходе, наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења, имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, уџбенике и друге наставне материјале, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, комуникативних функција и препоручених језичких активности, наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи су дефинисани за крај разреда и усмеравају наставника да их операционализује на нивоу једне или више наставних јединица имајући у виду ниво постигнућа ученика. Исходи се разликују, тако да се неки

могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

2. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм усмерен ка исходима указује на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Структуриран је тако да наставника постепено води од исхода, преко комуникативне функције као области, до **препоручених** језичких активности и садржаја у комуникативним функцијама. Применом оваквог приступа у настави страних језика, ученик се оспособљава да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Овај приступ подразумева уважавање следећих ставова:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;

- поимање програма наставе и учења као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноя, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечје књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда **два** писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи остварују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем. Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора, зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у

обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца, разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова, итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност, у оквиру програма, предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији *монолошког излагања*, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији *интеракције*, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,

– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља *интеркултурна компетенција*, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

УПУТСТВО ЗА ТУМАЧЕЊЕ ГРАМАТИЧКИХ САДРЖАЈА

Настава граматике, наредо с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке

структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Улога граматике у процесу овладавања језиком је пре свега практична и састоји се у постављању основе за развијање комуникативне компетенције. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

3. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити

рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.

У осмом разреду предвиђена су два писмена задатка и то један у првом, један у другом полугодишту.

4. УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ПРЕПОРУЧЕНЕ ВРСТЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Препоручене врсте активности у образовно-васпитном раду дате су у програмима за сваки обавезни предмет и изборни програм у делу *Упутство за остваривање програма*

5. ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

5.1. Индивидуални образовни план за социјално ускраћене ученике и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже: 1) дневни распоред активности часова наставе у одељењу; 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке; 3) циљеве образовно-васпитног рада; 4)

посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање; 5) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком; 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

5.2. Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује: 1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком; 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

ДОДАТНА НАСТАВА

Наставни
предмет

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Врста наставе	ДОДАТНА НАСТАВА
Наставник	Маринела Драгуљевић
Општи циљ наставе	Припрема ученика за такмичење из француског језика
Специфични циљеви	Додатна настава намењена је ученицима да прошире и продубе знање француског језика. Настава се изводи у циљу систематизације наставних садржаја предвиђених Наставним планом и програмом за основну школу.
Недељни фонд часова	1
Годишњи фонд часова	34
Циљна група	Ученици осмог разреда
Број ученика	У зависности од интересовања
Начин евалуације	Извештаји са одржаних такмичења, односно увидом у педагошку документацију
Програм рада	<p>1. Средства за наглашавање реченичних делова - позиционо наглашавање: <i>Alors, cette chanson, elle vous plaît? Elles, on ne veut plus les voir!</i></p> <p>2. Средства која указују на лице - личне заменице уз негативни императив: <i>Ne merregarde pas! Ne lui ouvre pas! Ne te fâche pas!</i></p> <p>3. Актуализатореименице:</p> <p>а) Облицитон, ton, son испредименицаженскогродакојепочињусамогласникомилинемим h: <i>Mon école, ton amie, son héroïne;</i></p> <p>б) обликcet испредименицамушкогродакојепочињусамогласникомилинемим h: <i>cet ami, cet homme.</i></p> <p>4. Средствазаисказивањевременскихипросторниходноса:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pendant, de ... à, depuis, il y a.. ; – près de ..., loin de..., au milieu de... au sommet de..., le long de..., au bord de... . <p>5. Глаголскеоблике, начине, временаистања:</p> <ul style="list-style-type: none"> – презент, перфекат, имперфекат, футур – герундив – кондиционал – императив – пасив <p>6. Модалитете реченица:</p> <p>- индиректни говор</p> <p>7. Средства за исказивање аргумената и логичких односа:</p> <ul style="list-style-type: none"> – comme, parce que, puisque, c'est pourquoi, pourtant, à cause de / grâce à , pour, pour que, d'abord,

ensuite, enfin

8. Заменице

НАСТАВНА СРЕДСТВА Настава ће се спроводити у кабинету за француски језик. Поред текстуалних средстава (Clubados4 – уџбеник, радна свеска и аудио CD)користиће се и пратећа аудитивна и аудио-визуелна средства (аудио CD, рачунар , DVD.. интернет).

ДОПУНСКА НАСТАВА

Наставни предмет	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Врста наставе	ДОПУНСКА НАСТАВА
Наставник	<i>Маринела Драгуљевић</i>

Општи циљ наставе	Допунска настава помаже ученицима да се укључе у редован рад и лакше савладају садржаје предвиђене Наставним планом и програмом.
Специфични циљеви	У зависности од степена знања ученици увежбавају основне говорне чинове, граматичке структуре, развијају вештине читања, усменог и писменог разумевања и изражавања.
Недељни фонд часова	1
Годишњи фонд часова	36
Циљна група	Настава је намењена ученицима петог,шестог, седмог и осмог разреда који у редовној настави имају потешкоће у раду или су из оправданих разлога дуже изостали са часова редовне наставе.
Број ученика	С обзиром да је рад на часовима допунске наставе индивидуалан, ученици долазе према потреби, тако да је немогуће предвидети прецизан број ученика.
Начин евалуације	Евалуација успешности допунске наставе обавља се континуирано, увидом у педагошку документацију.
Програм рада за пети разред	6 наставних целина из уџбеника ClubAdos1, свака наставна целина обрађује се 3 часа, укупно 27 часова. Преосталих 9 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе. Грамматички садржаји: представљање, негација, постављање питања, глаголи, заменице, придеви и именице... Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом
Програм рада за шести разред	6 наставних целина из уџбеника ClubAdos 2, свака наставна целина обрађује се 3 часа, укупно 27 часова. Преосталих 9 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе. Грамматички садржаји: Садашње време правилних и најфреквентнијих неправилних глагола, одређени, неодређени и партитивни члан, множина именица и придева, присвојни и показни детерминанти

Програм рада за седми разред	<p>Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом</p> <p>6 наставних целина из уџбеника ClubAdos 3, свака наставна целина обрађује се 4 часа, укупно 24 часа. Преосталих 12 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе.</p> <p>Граматички садржаји: Садашње, прошло и будуће време свих глагола, управни и неуправни говор, показне, присвојне, односне, прилошке заменице...</p> <p>Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом</p>
Програм рада за осми разред	<p>5 наставних целина из уџбеника ClubAdos 4, свака наставна целина обрађује се 4 часа, укупно 24 часа. Преосталих 10 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе.</p> <p>Граматички садржаји: Садашње, прошло и будуће време свих глагола, кондиционалне реченице, управни и неуправни говор, показне, присвојне, односне, прилошке заменице, пасив.</p> <p>Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом</p>

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Плесна секција

DANSE AVEC MOI

Наставни предмет	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Врста наставе	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
Наставник	<i>Маринела Драгуљевић</i>
Општи циљ наставе	Припрема ученика за такмичење у модерном плесу, за школске приредбе, гостовања/манifestације
Специфични циљеви	Плесна секција намењена је ученицима да прошире своја знања из плеса, самим тим моторике.
Недељни фонд часова	1
Годишњи фонд часова	34, по потреби и више часова недељно...
Циљна група	Ученици од првог до осмог разреда
Број ученика	У зависности од интересовања
Начини евалуације	Извештаји са одржаних такмичења, односно увидом у педагошку документацију
Програм рада	У зависности од интересовања, актуелне музике, актуелних дешавања, организовања манифестација, гостовања, школских приредби.

ПЛАН РАДА НА ЧАСОВИМА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ - модел / темеV-VIII

- ~ Правила школског живота и рада, задужења редара, избор руководства одељењске заједнице
- ~ Лепо понашање ученика у школи и на јавном месту
- ~ Саветодавни рад- последице изостајања са наставе
- ~ У сусрет Дечјој недељи
- ~ Активности у оквиру Дечје недеље
- ~ Различити облици насиља
- ~ Решавање актуелних проблема у разреду / Злоупотреба информационе технологије
- ~ Болести зависности, превенција употреба дрога код ученика
- ~ Брига о здравственом стању и физичком развоју-разговор са дечацима и девојчицама (пубертет / адолесценција)
- ~ Анализа успеха и дисциплине на крају првог тромесечја
- ~ Пружање помоћи ученицима у различитим областима слободних активности
- ~ Међусобни односи ученика, толеранција
- ~ Хигијена ученика и радних просторија
- ~ Унапређивање успеха у настави и другим активностима
- ~ Неговање другарства и другарске солидарности
- ~ У сусрет празницима
- ~ Анализа успеха на крају првог полугодишта
- ~ Утисци са распуста
- ~ Свети Сава
- ~ Праћење напредовања додатне и допунске наставе, секција

- ~ Разговор о популарној штампи, упућивање на правилан избор литературе за читање
- ~ Слободно време и како га користити
- ~ Идентификовање елемената преоптерећености ученика
- ~ Осми март- Дан жена
- ~ Приближавање ученика локалним изворима културе- музеј, библиотека, биоскоп...
- ~ Филозофирање са ученицима (тема по избору)
- ~ Професионално информисање ученика ,упознавање са различитим професијама
- ~ Анализа успеха на крају другог тромесечја
- Ускрс
- ~ Односи у породици
- ~ Усклађивање обавеза редовне наставе и припрема за такмичење и анализа постигнутих резултата на такмичењу
- ~ Допринос одељенског старешине самообразовању ученика
- ~ Утисци са екскурзије
- ~ Анализа успеха на трају другог полугодишта
- ~ (за осми) Информације о упису у жељене школе
- ~ (за осми) Пробни завршни испит
- ~ Припреме за прославу мале матуре
- ~ Осврт на завршени разред

Напомена: У оквиру програма Основи безбедности деце реализоваће се следеће теме за ученике 6. разреда једном месечно на часовима одељенског старешине:

Септембар : Безбедност деце у саобраћају

Октобар: Полиција у служби грађана

Новембар: Насиље као негативна појава

Децембар: Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола

Јануар: Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа

Март: Превенција и заштита деце од трговине људима

Април: Заштита од пожара

Мај: Заштита од техничко – технолошких опасности и природних непогода.